

BIRTA

BIRTA

LÍFEYRISSJÓÐUR

ÁRSSKÝRSLA 2018

EFNISYFIRLIT

Ávarp stjórnarformanns.....	3-5
Stjórn.....	6
Starfsfólk.....	8-9
Iðgjöld.....	10-11
Lífeyrir.....	12
Rekstur sjóðsins.....	13
Ávöxtun og skipting eignasafns.....	14-15
Sjóðfélagalán.....	16-17
Græn spor Birtu lífeyrissjóðs.....	18-19
Tryggingafræðileg staða.....	20-23
Áhættustýring.....	24-26
Þróun markaða og eignaflokka 2018.....	28-30
Fjárfestingarstefna.....	31-34
Regluvarsla.....	35
Samfélagslega ábyrgar fjárfestingar.....	36
Stjórnháttayfirlýsing vegna ársins 2018.....	37-39
Stjórnskipan.....	40
Starfskjarastefna.....	41

Birta lífeyrissjóður

Ábyrgðarmaður: Ólafur Sigurðsson
Umsjón: Eva Jóhannesdóttir og Atli Rúnar Halldórsson
Hönnun og umbrot: Þorleifur Rúnar Örnólfsson
Ljósmyndir: Eitt stopp/Hreinn Magnússon
Stafræn prentun: Pixel

Á ljósmyndum eru nemendur og kennarar í iðn- og tækni- greinum í Tækniskólanum í Hafnarfirði og Reykjavík. Stjórn- endum og fyrirsætum eru færðar kærar þakkir fyrir góðar viðtökur og aðstoð.

Myndir úr skólunum þremur eru framan og aftan á kápu og á blaðsíðum 7, 11, 12, 13, 15, 21, 23, 26, 27, 35, 36, 39, 42/43, 101, 102/103.

Mynd framan á kápu:

Birta í blýstöfum í prentstofu upplýsinga- og fjölmiðlabrautar Tækniskólans.

Mynd aftan á kápu:

Guðrún Blöndal og Ívar Örn Valgeirsson, nemar í málaraíðni í Tækniskólanum. Guðrún sigraði í greininni á Íslandsmóti iðnnema í Laugardalshöll í mars 2019 og Ívar Örn varð í öðru sæti.

ÁRSREIKNINGUR 2018.....	43
Efnisyfirlit ársreiknings.....	44
Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	45-47
Áritun óháðs endurskoðanda.....	48-49
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2018.....	50
Efnahagsreikningur 31. desember 2018.....	51
Sjóðstreymi árið 2018.....	52
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar.....	53
Skýringar.....	54-90
Kennitölur.....	91-94
Yfirlit um breytingu á hreinni eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris 2018.....	95
Efnahagsreikningur samtryggingardeildar 31. desember 2018.....	96
Sjóðstreymi samtryggingardeildar árið 2018.....	97
Yfirlit um breytingu á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris árið 2018.....	98
Efnahagsreikningur deilda 31. desember 2018.....	99
Sjóðstreymi deilda árið 2018.....	100

FINANCIAL STATEMENTS.....	103
Financial statements contents.....	104
Endorsement and statement by the board of directors and the managing director.....	105-107
Independent auditor's report.....	108-109
Statement of changes in net assets for pension payments 2018.....	110
Balance sheet as at 31 december 2018.....	111
Statement of cash flows 2018.....	112
Statement of actuarial position.....	113
Key indicators.....	114-117

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS

Ágætu sjóðfélagar.

Í leikhúsum er stundum haft við orð að á sýningu númer tvö megi merkja á sviðinu spennufall og þverrandi glímuskjálfta sem heyrði til frumsýningunni. Í okkar tilviki höldum við gæðum, spennu og meiru til á annarri sýningu. Á fyrsta heila starfsári Birtu Lífeyrissjóðs kom skýrt í ljós að sameining tveggja lífeyrissjóða skilaði því sem til var ætlast. Nú fáum við enn frekar staðfest á öðru heila starfsári árangur og áhrif sameiningar til góðs fyrir sjóðfélaga, lífeyriskerfið og samfélagið.

Við gátum hagrætt í starfsemi og aukið skilvirkni en jafnframt veitt enn betri þjónustu en áður. Þjónustuveri Birtu berast að jafnaði á annað hundrað erindi til úrlausnar á dag. Sjóðfélagar hringja eða koma og kapp er lagt á að afgreiða hlutina vel en hratt og örugglega.

Seint á árinu 2018 tók Birta í gagnið, fyrst lífeyrissjóða, rafrænt greiðslumat með sjálfsafgreiðslusniði vegna sjóðfélagalána, í samstarfi við Creditinfo. Umsögn eins sjóðfélaga á vefnum birta.is sagði allt sem segja þurfti um þá nýbreytni: „Við höfðum áður kynnst tímafreku og flóknu pappírsumstangi í fasteignaviðskiptum, eins og auðvitað allir aðrir. Nú gekk þetta fyrir sig á augabragði, mikil og góð breyting. Draumadæmi!“

Birta leggur mikið upp úr því að sinna sínu fólki vel og gerir það! Sjóðfélagar fá daglega tækifæri til að segja álit sitt eftir heimsóknir til sjóðsins og gefa starfsfólkinu undantekningarlítið ágætiseinkunn fyrir þjónustuna. Það kunnum við auðvitað vel að meta.

Rekstrarkostnaður Birtu lífeyrissjóðs lækkaði 2018 um nær 30 milljónir króna frá fyrra ári. Hlutfall kostnaðar af meðalstöðu eigna lækkaði úr 0,22% í 0,19%. Það skýrist annars vegar með því að stöðugildi eru nær tveimur færri en áður og hins vegar með því að velt var við öllum steinum í rekstrinum í leit að möguleikum til að hagræða og spara í samræmi við kröfur sem samfélagið gerir til lífeyrissjóðakerfisins og við gerum til okkar sjálfra.

Stjórn og starfsfólk hefur sett ákveðin viðmið um kostnaðarvitund í rekstri. Þannig viljum við gera alla sem eiga samskipti við okkur meðvitaða um kostnaðarvegni og ráðdeild án þess að rýra rekstrarhæfni sjóðsins. Hér er ekki talað um að spara sparnað-

arins vegna heldur skapa svigrúm til að forgangsraða í samræmi við brýnustu þarfir í starfsemi.

Ráðdeild er dyggð og skiptir miklu máli. Glöggir sjóðfélagar vita ef til vill að tryggingastærðfræðingur framreiknar rekstrarkostnað Birtu þar til lífeyrir er gerður upp við síðasta sjóðfélagann. Sparnaðurinn 2018 svarar þá til 690 milljóna króna í tryggingafræðilegum skilningi. Munar um minna! Sjóðurinn gæti staðið undir auknum skuldbindingum um lífeyri til framtíðar sem næmi þessum fjármunum.

Afkoma Birtu lífeyrissjóðs var viðunandi 2018. Hrein eign til greiðslu lífeyris var 372 milljarðar króna í lok árs og jókst um liðlega 24 milljarða króna á árinu.

Nafnávöxtun samtryggingardeildar var 5,04% og hrein raunávöxtun 1,74%, sem er rétt undir væntingum en innan vikmarka. Langt fram eftir ári stefndi í að ávöxtun eigna yrði verulega meiri en raun varð á en jólafastan setti þar strík í reikninginn. Aðstæður á erlendum mörkuðum voru okkur ekki hagfelldar á síðustu vikum ársins og á sama tíma styrktist íslensk króna.

Eignastýringin skilaði virðisauka í flestum flokkum þótt markaðirnir hefðu verið erfiðir í vel dreifðu eignasafni. Erlendar eignir jukust og eru komnar yfir 28% af heild. Stefnt er að því að auka þær enn frekar.

Rétt er að vekja sérstaka athygli á því að í ársreikningnum birtist sundurliðaður listi yfir eignarhluti í félögum og sjóðum. Þar er hægt að glöggva sig á kostnaðarverði og skráðu verðmæti 2018. Sömuleiðis er birt raunávöxtun á ársgrundvelli hvernar eignar frá kaupdegi. Enginn lífeyrissjóður hefur fyrr birt slíkar upplýsingar að því er ég best veit. Áhugavert er að sjá meðal annars dæmi um félög sem komust í fréttir vegna erfiðleika í rekstri en hafa engu að síður skilað sjóðnum ágætri ávöxtun á eignarhaldstímanum.

Lífeyrissjóðir eru fjárfestar til langs tíma og því skiptir máli að horfa til lengri tímabila en eins tiltekins árs. Sé horft til tíu undanfarinna ára er ávöxtunin 3,3%, rétt undir mörkum sem tryggingafræðin setur sem viðmið.

Teknar hafa verið saman á vettvangi Birtu áhuga-verðar upplýsingar úr ársreikningum forvera sjóðsins. Lífeyrissjóðirnir sem að lokum runnu saman og urðu

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS

Birta eru alls 16 talsins. Meðalraunávöxtun þeirra til 30 ára er 4,1%.

Stjórn Birtu leggur áherslu á traustan langtíma-árangur af eignastýringu, góða áhættustýringu í fjárfestingum og samfélagslega ábyrgð. Dæmin sanna að árangur okkar í fyrstu skrefunum var fyllilega samburðarhæfur í lífeyrissjóðakerfinu.

Sífelld fleiri sjóðfélagar Birtu fá lán hjá sjóðnum til húsnæðiskaupa eða endurfjármögnunar eldri lána. Ný lán voru um 700 og námu alls tæplega 14 milljörðum króna á árinu 2018. Meira en helmingur lánanna var verðtryggður með breytilegum vöxtum. Vextir á sjóðfélagalánum Birtu eru með því lægsta sem gerist, hvort heldur verðtryggðir eða óverðtryggðir.

Við getum látið gott af okkur leiða án þess að veita afslátt af arðsemiskröfum. Birta og forverar hennar hafa vissulega fjárfest í iðngreinum og í stórum iðntæknifyrirtækjum, svo sem í Marel, sem bæði hefur gefið sjóðnum góða ávöxtun og stóreflt iðnað og tækni á Íslandi.

Ef við lítum okkur nær nefni ég húsnæðismál Tækniskólans, menntastofnunar baklands Birtu að hluta. Í ársskýrslu sjóðsins eru myndir af nemendum Tækniskólans í iðn- og tæknigreinum, teknar í Hafnarfirði, Skerjafirði, Vörðuskóla og aðalbyggingunni á Skólavörðuholti. Nokkrum dögum eftir að myndir voru teknar af nemum í grafískum greinum í Vörðuskóla var nemendum og kennurum gert að forða sér þaðan sem fyrst þegar greindist húsmýgla á hástigi.

Því nefni ég þetta að það myndi miklu breyta að koma allri starfsemi Tækniskólans undir eitt þak og Birta er það stöndugur lífeyrissjóður að hann þarf hvorki að taka viðbótaráhættu né veita afslátt af arðsemiskröfum til að fjármagna byggingu nýs skólahúss. Það væri verkefni í þágu verk- og tæknimenntunar og þar með samfélagsverkefni í besta skilningi.

Birta lífeyrissjóður samdi í haust við Skógræktina um að gróðursettar yrðu trjáplöntur í frátekinn skika sjóðsins til næstu áratuga í Haukadál. Þetta er ekki til marks um að sjóðurinn ætli út í skógrækt eða skógariðnað, heldur táknræn yfirlýsing til staðfestingar nýsamþykktri umhverfisstefnu Birtu.

Græn spor og fyrirheit um samfélagsábyrgð samþættast að hluta markmiðum um ráðdeild í rekstri. Birta ætlar að sýna græna ábyrgð í verki með því meðal

annars að sóa ekki orku á vinnustað, flokka úrgang og endurnýta eftir föngum, farga spilliefnum á viðeigandi hátt, draga úr pappírnotkun, nota umhverfismerktar vörur og halda grænt bókhald um reksturinn.

Í Haukadál verður plantað trjám til að kolefnisjafna starfsemina og samstarfinu við Skógræktina er ætlað að ala stjórnarmenn, stjórnendur og starfsmenn upp í grænum þankagangi.

Tryggingafræðileg staða Birtu lífeyrissjóðs í lok árs 2018 var neikvæð um 3,86%, sem er svipað og í lok árs 2017. Niðurstaðan er vel innan ramma laga og að mati stjórnar ekki ástæða til að bregðast við henni með aðgerðum.

Tryggingastærðfræðingar breyttu mati á örorkubyrði lífeyrissjóða til framtíðar. Skuldbindingar Birtu lífeyrissjóðs vegna örorku minnka við þetta en skuldbindingar eftirlaunalífeyris aukast. Heildaráhrifin eru þau að tryggingafræðileg staða sjóðsins verður heldur lakari en ella.

Vísað er til frekari umfjöllunar í kafla ársskýrslunnar um tryggingafræðilega stöðu Birtu á bls. 20.

Það er af sem áður var þegar lífeyrissjóðir voru afskiptalausir fjárfestar í þeim félögum sem þeir áttu hluti í. Í eigendastefnu Birtu er kveðið á um að sjóðurinn sé virkur þátttakandi á innlendum verðbréfamarkaði og gæti sem slíkur hagsmuna sinna með því meðal annars að sækja hluthafafundi og birta á vef sínum upplýsingar um afskipti sín eða afstöðu.

Birta fylgir meðal annars eftir yfirlýstri stefnuyfirlýsingu um að tilnefningarnefndir stuðli að því að tryggja gagnsætt ferli við tilnefningar og framboð til stjórnarsetu í félögum og skipan slíkra nefnda.

Birta ætlast til þess að starfskjarastefna félags, sem sjóðurinn á hlut í, samræmist lögum og taki mið af leiðbeiningum um stjórnarhætti. Gætt sé hagsmuna hluthafa, starfsfólks og annarra.

Lífeyrissjóðakerfið á við ímyndarvanda að stríða. Það er fullyrðing sem oft heyrst en óljósara er á stundum í hverju vandinn nákvæmlega er fólgin. Vera kann líka að rætur ímyndarvandans liggja annars staðar en í lífeyrissjóðakerfinu sjálfu. Þannig tel ég hafið langt yfir allan vafa að skerðing lífeyris almannatrygginga stórskaði ímynd lífeyrissjóðakerfisins.

Óánægjan kraumar og nú heyrst spurt aftur og

aftur: Hvers vegna borgum við yfirleitt í lífeyrissjóði þegar ríkið refsar okkur með því að hirða af okkur lífeyrinn frá Tryggingastofnun?

Margsannað er að þegar lífeyriskerfið var sett á laggir var því alltaf haldið á lofti að greiðslur úr lífeyrissjóðum yrðu til viðbótar lífeyri almannatrygginga. Dettur einhverjum í hug að lífeyrissjóðir hefðu fengið brautargengi með fögnuði og húrrahrópum ef fylgt hefði sögu að lífeyrir úr þeim kostaði þessa hrikalegu skerðingu í almannatryggingakerfinu sem þúsundir manna upplifa nú á eigin skinni og buddu?

Þessu verður að linna og sérstakt fagnaðarefni er að Landsamtök lífeyrissjóða taka nú undir með þeim sem krefjast breytinga. Heildarsamtök atvinnulífsins, bakland

lífeyrissjóða á almennum markaði, ættu að beita sér fast og ákveðið gagnvart stjórnvöldum til að skerðingarnar verði í það minnsta mildaðar verulega strax. Það á sérlega vel við núna því í maímánuði næstkomandi verður þess minnst að 50 ár eru liðin frá því skrifað var undir kjarasamning með ákvæði um skylduaðild að lífeyrissjóðum.

Ég vil í lokin færa stjórnendum og starfsfólki Birtu lífeyrissjóðs þakki fyrir góð störf og fagmennsku. Sérstaklega þakka ég þeim sem létu af störfum vegna aldurs eða skipulagsbreytinga. Stjórnarmönnum þakka ég samstarfið og sjóðfélögum fyrir samskiptin.

Jakob Tryggvason

STJÓRN

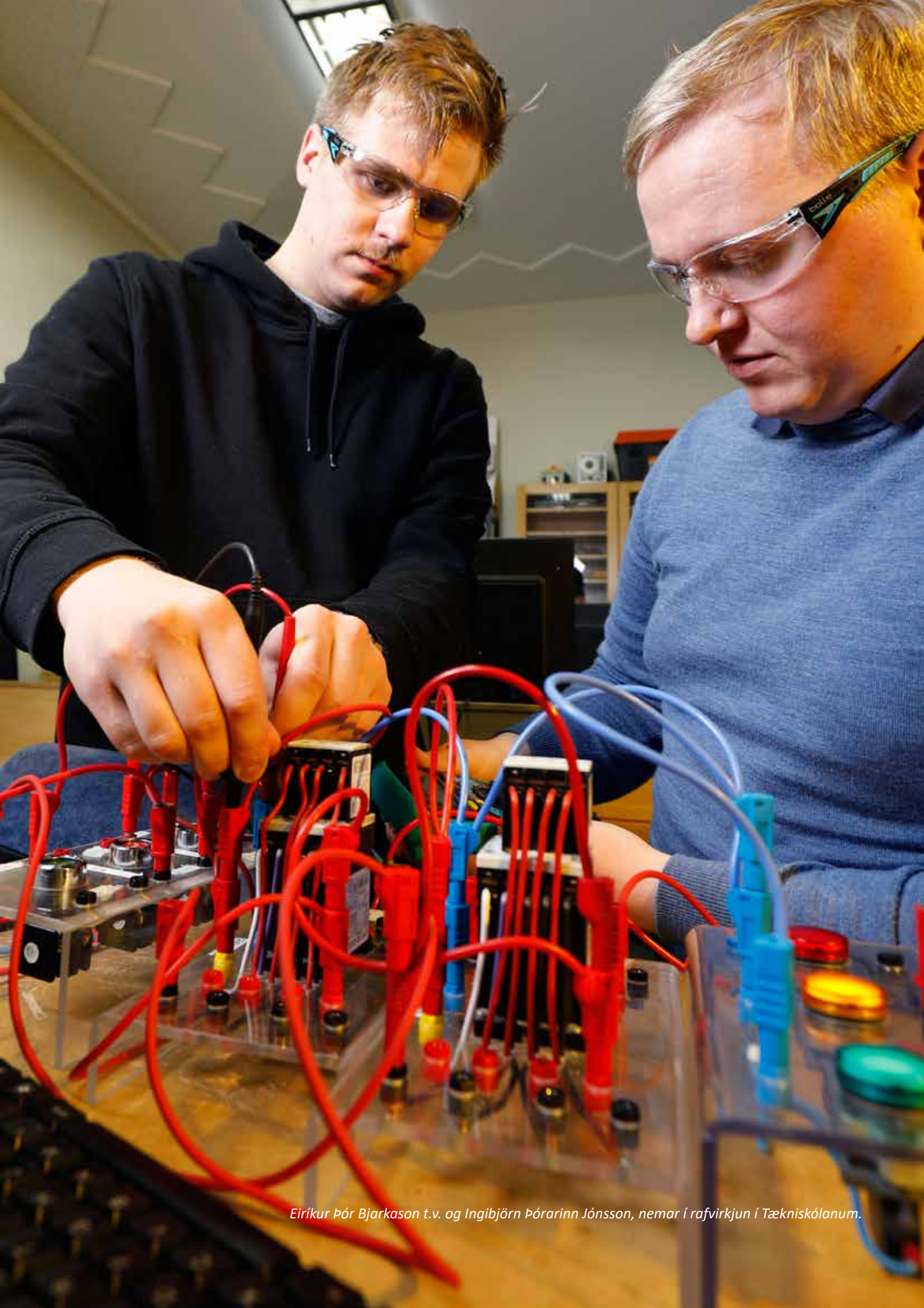
Frá vinstri: Guðrún Elfa, Davíð, Pálmar Óli, Guðrún, Gylfi, Ingibjörg, Hrönn og Jakob.

Fulltrúar launamanna

Guðrún Elfa Hjörleifsdóttir
Gylfi Ingvarsson
Hrönn Jónsdóttir
Jakob Tryggvason formaður

Fulltrúar Samtaka atvinnulífsins

Davíð Hafsteinsson
Guðrún Jónsdóttir
Ingibjörg Ólafsdóttir varaformaður
Pálmar Óli Magnússon

Eiríkur Þór Bjarkason t.v. og Ingibjörn Þórarinn Jónsson, nemar í rafvirkjun í Tækniskólanum.

STARFSFÓLK

Standandi frá vinstri: Óskar, Erla Fanney, Hrefna, Svanheiður, Kristján Geir, Hanna Þórunn, Sigrún, Sigbrúður, Stefán, Guðrún, Ólafur, Sigrún Þóra, Loftur og Helga Dögg.

Sitjandi frá vinstri: Sigurbjörn, Soffía, Íris Anna, Jóhanna Helga, Elsa Dóra, Eyrún, Eva og Jóna Guðrún.

Á myndina vantar: Önnu Maríu, Guðrúnu Iðunni, Þóru E. og Þóru M.

Anna María Hannesdóttir

innheimtufulltrúi

Elsa Dóra Grétarsdóttir

verðbréfaskráning

Erla Fanney Þórisdóttir

þjónustufulltrúi

Eva Jóhannesdóttir

markaðsfulltrúi

Eyrún Einarsdóttir

áhættustjóri

Guðrún Högnadóttir

lífeyrismál

Guðrún Iðunn Jónsdóttir

bókhald

Hanna Þórunn Skúladóttir

forstöðumaður skrifstofu- og rekstrarsviðs

Helga Dögg Yngvadóttir

gæða- og skjalastjóri

Hrefna Sigurðardóttir

bókari

STARFSFÓLK

Íris Anna Skúladóttir

lánastjóri

Jóhanna Helga Guðjónsdóttir

móttökuritari

Jóna Guðrún Ólafsdóttir

bókari

Kristján Geir Pétursson

lögfræðingur

Loftur Ólafsson

eignastýring

Ólafur Sigurðsson

framkvæmdastjóri

Óskar Magnússon

þjónustufulltrúi

Sigrún Gröndal

iðgjaldaskráning

Sigrún Þóra Björnsdóttir

lífeyrismál

Sigurbjörn Einarsson

lánamál

Sigbrúður Jónasdóttir

forstöðumaður lífeyrissviðs

Soffía Gunnarsdóttir

forstöðumaður eignastýringarsviðs

Stefán Birgisson

eignastýring

Svanheiður Ingimundardóttir

innheimtufulltrúi

Þóra Erlingsdóttir

iðgjaldaskráning

Þóra Magnúsdóttir

þjónustufulltrúi

Öllum launamönnum og þeim sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi ber að greiða iðgjöld í lífeyrissjóð frá 16 ára til 70 ára aldurs. Aðild að Birtu lífeyrissjóði byggist samkvæmt samþykktum á ákvæðum kjarasamninga stéttarféлага, aðild fyrirtækja eða almennum forsendum. Aðilar að sjóðnum eru launamenn sem starfa hjá aðildarfyrirtækjum og/eða byggja starfskjör sín á kjarasamningum stéttarféлага. Þeim er líka heimil aðild sem hvorki eru bundnir kjarasamningum tengdra stéttarféлага né njóta ráðningarbundinna starfskjara sem byggð eru á kjarasamningum en óska eigi að síður eftir aðild að sjóðnum.

Lágmarksiðgjald til lífeyrissjóðsins skal vera í samræmi við 2. grein laga nr. 129/1997 eða hærra, kveði samningar á um slíkt. Sé um launamann að ræða greiðir hann 4% af iðgjaldastofni hið minnsta. Samkomulag ASÍ og SA kveður á um hækkun mótframlags launagreiðenda í áföngum á árunum 2016 til 2018 úr 8% í 11,5%. Þar er jafnframt kveðið á um að sjóðfélagar geti valið um hvort iðgjaldahækkunin fari í samtryggingardeild eða í séreignarsjóð sem tilgreind séreign.

Mótframlag sem launagreiðandi innir af hendi í lífeyrissjóð hækkaði úr 10% í 11,5% frá og með launum í júlí 2018 samkvæmt kjarasamningi ASÍ og nokkurra stéttarféлага við SA.

Í árslok 2018 áttu 96.412 manns réttindi í samtryggingardeild Birtu lífeyrissjóðs. Á árinu 2018 greiddu 18.806 iðgjald til samtryggingardeildar en voru 18.789 árið 2017. Virkir sjóðfélagar voru 16.284, það er að

segja þeir sem greiddu að jafnaði iðgjöld til sjóðsins með reglubundnum hætti í mánuði hverjum. Alls greiddi 5.531 launagreiðandi iðgjöld og námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar 16.339 milljónum króna. Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði nam 167 milljónum króna á árinu.

Í árslok 2018 áttu 34.329 manns réttindi í séreignardeild Birtu en 29.054 í árslok 2017. Virkir sjóðfélagar í séreignardeild voru 2.331 talsins.

Á árinu 2018 námu iðgjaldagreiðslur til séreignardeildar, fyrir réttindaflutninga og endurgreiðslur, 839 milljónum króna. Það er 3,07% aukning frá fyrra ári.

Á árinu 2018 námu iðgjaldagreiðslur til tilgreindrar séreignardeildar, fyrir réttindaflutninga og endurgreiðslur, 340 milljónum króna.

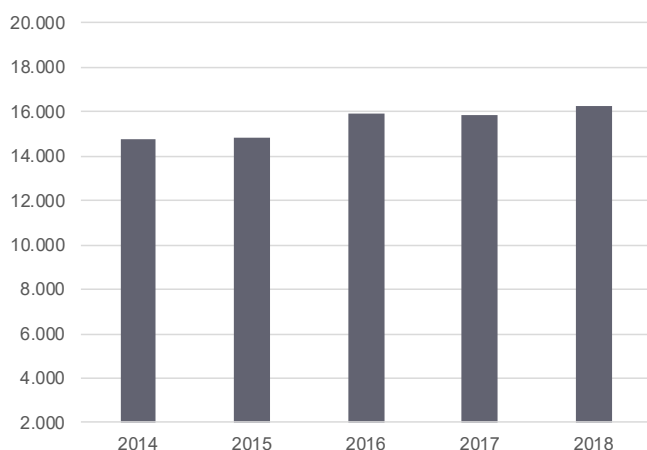
Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum yfirlit um iðgjöld og réttindi tvisvar á ári. Sjóðfélagar bera ábyrgð á að bera saman iðgjaldagreiðslur á yfirliti við greidd iðgjöld samkvæmt launaseðlum. Komi misræmi í ljós þurfa þeir að skila launaseðlum til sjóðsins þar sem fram kemur afdregið iðgjald. Þetta þarf að gera innan 60 daga frá dagsetningu yfirlits svo iðgjöld njóti ábyrgðar Ábyrgðarsjóðs launa ef til gjaldþrots kemur.

Með því að nýta sér sjóðfélagavefinn á birta.is geta sjóðfélagar fylgst sjálfir með stöðu sinni.

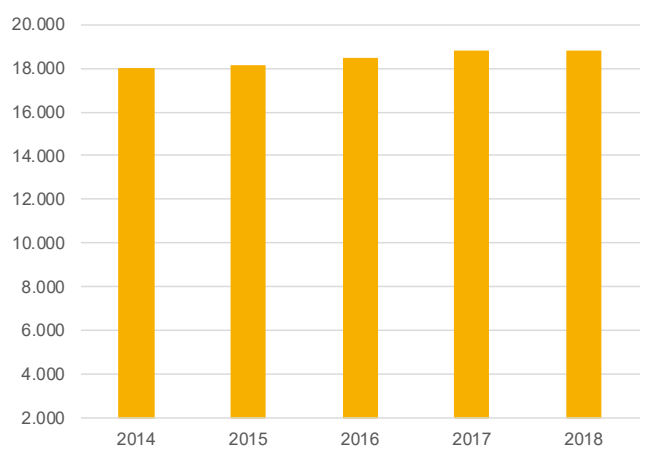
Launagreiðendur fá tvisvar á ári send yfirlit allra iðgjaldahreyfinga í bókum sjóðsins.

Á launagreiðendavef á birta.is geta launagreiðendur sent skilagreinar rafrænt, kannað stöðu og hreyfingar.

FJÖLDI VIRKRA SJÓÐFÉLAGA

FJÖLDI GREIÐANDI SJÓÐFÉLAGA

20 stærstu greiðendur til Birtu lífeyrissjóðs

Ríkissjóður Íslands
 Marel Iceland ehf.
 Samskip hf.
 Rarik ohf.
 Rio Tinto á Íslandi hf.
 Ístak hf.
 Kaupfélag Skagfirðinga
 Festi hf. (áður N1 hf.)
 Landsvirkjun
 Byggingarfélag Gylfa/Gunnars hf.
 Veitur ohf.
 VHE ehf.
 Norðurál Grundartangi ehf.
 Handafl ehf.
 Samkaup hf.
 Flugleiðahótel ehf.
 Isavia ohf.
 Securitas hf.
 Sýn hf.
 Brimborg ehf.

Skipting iðgjalda eftir atvinnugreinum

Sérhæfð byggingarstarfsemi	13%
Bygging húsnæðis og þróun bygginga	10%
Sala, viðgerðir og viðhald véla	6%
Heildverslun	6%
Framleiðsla á málmvörum	5%
Smásöluverslun	5%
Veitustarfsemi	4%
Opinber stjórnsýsla	4%
Framleiðsla annarra véla	3%
Matvælaframleiðsla	3%
Veitingasala og þjónusta	3%
Málmframleiðsla	3%
Starfsemi arkitekta og verkfræðinga	3%
Sjóflutningar	2%
Þjónusta á sviði upplýsingatækni	2%
Annað	28%
	<u>100%</u>

Jóhanna Alba Martel, Dagur Ómar Ásgeirsson og Kristófer Snær Þorgeirsson, nemar á upplýsinga- og fjölmiðlabraut Tækniskólans.

LÍFEYRIR

Meginhlutverk Birtu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum, lífeyri samkvæmt ákvæðum samþykktar sjóðsins. Með aðild að Birtu lífeyrissjóði ávinna sjóðfélagar sér rétt til ævilangs eftirlaunalífeyris. Sjóðfélagar sem verða fyrir orkutapi, sem metið er 50% eða meira, njóta réttar til örorkulífeyris og eftir atvikum barnalífeyris í samræmi við ákvæði samþykktar. Við fráfall sjóðfélaga stofnast réttur til makalífeyris og barnalífeyris í samræmi við samþykktir sjóðsins.

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar námu 10.492 milljónum króna árið 2018, sem er 9,4% aukning frá fyrra ári. Lífeyrisþegum fjölgar áfram. Alls fengu 13.789 lífeyrisþegar greitt úr samtryggingardeild.

FJÖLDI LÍFEYRISÞEGA Í SAMTRYGGINGARDEILD Í ÁRSLOK

	2014	2015	2016	2017	2018
Eftirlaunalífeyrir	7.026	7.511	8.005	8.714	9.447
Örorkulífeyrir	1.871	2.066	2.138	2.356	2.456
Makalífeyrir	2.015	1.997	2.036	2.016	2.037
Barnalífeyrir	337	347	340	351	342

Lífeyrisgreiðslur fylgja breytingum á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar. Vísitalan hækkaði um 1,9% frá miðju ári 2017 til sama tíma á árinu 2018. Lífeyrisbyrði sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum, var 64,3% en 65,5% árið áður.

Í árslok 2018 fengu 9.447 manns greiddan eftirlaunalífeyri, 2.456 fengu örorkulífeyri og 2.037 makalífeyri. Barnalífeyrir var greiddur vegna 342 barna.

Á árinu hófu 1.366 sjóðfélagar töku eftirlaunalífeyris. Nýir örorkulífeyrisþegar voru 347 og nýir makalífeyrisþegar 220.

Greiddar voru 557 milljónir króna úr séreignardeild. Þar af var rúmlega 216 milljónum króna ráðstafað inn á húsnæðislán rétthafa samanber lög nr. 40/2014 um séreignarsparnað og ráðstöfun hans til greiðslu húsnæðislána og húsnæðissparnaðar. Þessi heimild til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á lán gildir til 30. júní 2019. Kveðið er á um það í nýjum kjarasamningum að heimildin sé framlengd um tvö ár.

Greiddar voru 2,3 milljónir króna úr tilgreindri séreignardeild á árinu 2018.

Eyvindur Einar Guðnason, Ingibjörg Helga Rögnvaldsdóttir og Laufey Hjaltested, nemar á upplýsinga- og fjölmiðlabraut Tækniskólans.

REKSTUR SJÓÐSINS

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður Birtu lífeyrissjóðs nam alls 716 milljónum króna á árinu 2018 en árið 2017 nam hann 763 milljónum króna. Þar af var kostnaður vegna sameiningar forvera Birtu lífeyrissjóðs 17,6 milljónir króna. Rekstrarkostnaður sjóðsins lækkaði frá fyrra ári um 9,7% á föstu verðlagi.

Í skýringu 8 í ársreikningi er skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins sundurliðaður.

Laun og launatengd gjöld voru alls 437,3 milljónir króna árið 2018 en 432,3 milljónir króna árið 2017 sem er 1,1% aukning.

Lögfræðikostnaður árið 2018 nam 3,1 milljón króna árið 2018 en 12,4 milljónum króna árið á undan.

Rekstur upplýsingakerfa dróst saman um 0,2% og annar rekstrarkostnaður jókst um 1,1% á milli ára.

Eftirlitsgjöld FME námu 23,1 milljón króna á árinu 2018 og hækkuðu um 3,2%. Kostnaður vegna umboðsmanns skuldara dróst saman um 69,4%. Lífeyrissjóðum og öðrum fjármálafyrirtækjum var gert að greiða kostnað við rekstur þessa embættis með lögum nr. 166/2011.

Rekstrarkostnaður, sem hlutfall af meðalstöðu eigna, lækkaði frá fyrra ári, var 0,19% árið 2018 en 0,22% árið 2017.

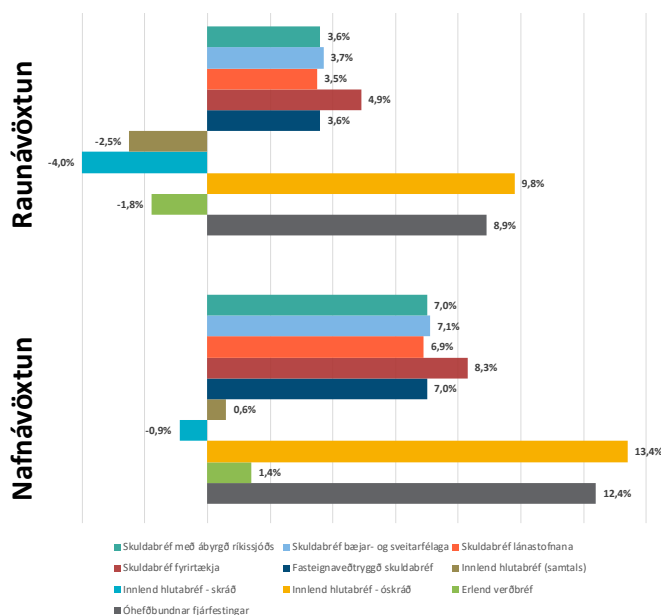

Ívar Orri Guðmundsson, sigurvegari í múraraíðn á Íslandsmóti iðngreina í Laugardalshöll í mars 2019. Í öðru og þriðja sæti urðu Nikola Alexander Pjevik og Aðalbjörn Jóhannsson, allir nemendur í Tækniskólanum.

ÁVÖXTUN OG SKIPTING EIGNASAFNS

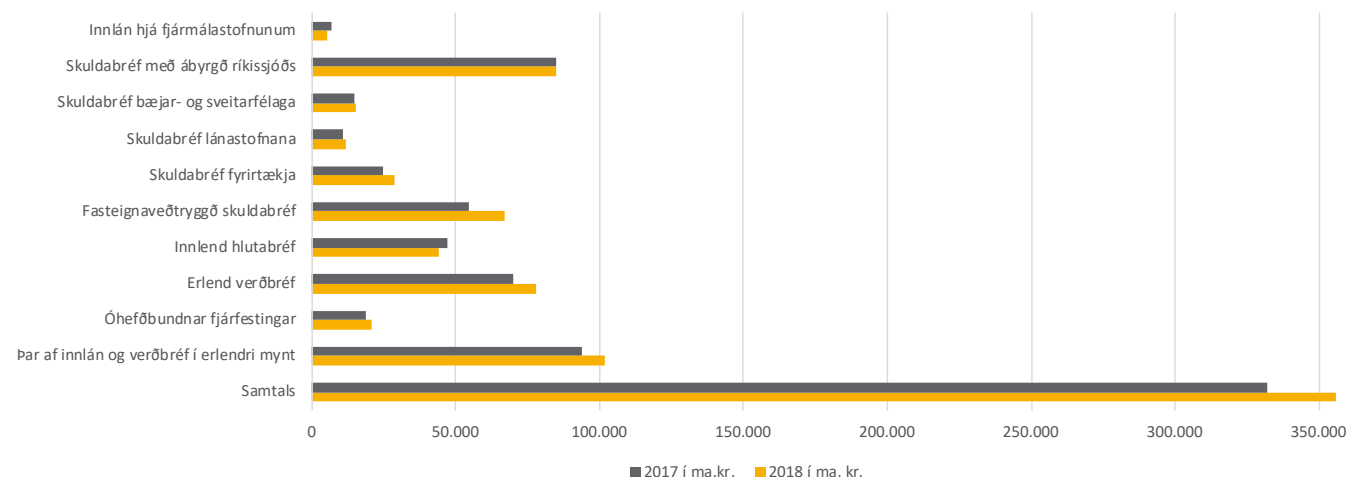
Hrein eign samtryggingardeildar Birtu lífeyrissjóðs var 357.229 milljónir króna í árslok 2018 en 334.321 milljónir króna í árslok 2017 og hækkaði því frá ári til árs um 22.908 milljónir króna eða 6,9%. Iðgjaldagreiðslur til deildarinnar 2018 námu 16.506 milljónum króna.

NAFN- OG RAUNÁVÖXTUN SAMTRYGGINGARDEILDAR BIRTU 2018

Á móti var greiddur lífeyrir að fjárhæð 10.607 milljónir króna. Nettóinnflæði til sjóðsins nam því 5.899 milljónum króna á árinu. Þá námu hreinar fjárfestingartekjur 17.681 milljón króna. Nafnávöxtun samtryggingardeildar Birtu var 5,04% á árinu sem samsvarar 1,74% raunávöxtun. Myndin hér fyrir ofan sýnir nafn- og

SAMANBURÐUR Á SKIPTINGU VERÐBRÉFA OG INNLÁNA Í SAMTRYGGINGARDEILD BIRTU

raunávöxtun helstu eignaflokka verðbréfa fyrir samtryggingardeild sjóðsins á árinu 2018.

Myndin neðst á síðunni sýnir hlutfallslega skiptingu á safni verðbréfa og innlána hjá samtryggingardeild Birtu, annars vegar í árslok 2018 og hins vegar í árslok 2017.

Myndin til vinstri á bls. 15 sýnir skiptingu mismunandi flokka verðbréfa ásamt innlánnum í samtryggingardeild Birtu í árslok 2018.

Skuldabréfaeign Birtu var 58,4% af eignasafni sjóðsins. Nafnávöxtun þeirrar eignar var 7,2% á tímabilinu sem samsvarar 3,8% raunávöxtun. Skuldabréfaeignin skiptist í sex eignaflokka, þar af er flokkur skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs langstærstur eða 40,8%. Sá eignaflokkur skilaði 7% nafnávöxtun á árinu 2018 sem samsvarar 3,6% raunávöxtun.

Myndin til hægri á bls. 15 sýnir hvernig skuldabréfaeign Birtu skiptist í mismunandi eignaflokka í árslok 2018 en verðtryggingarhlutfall viðkomandi bréfa var 89,7%.

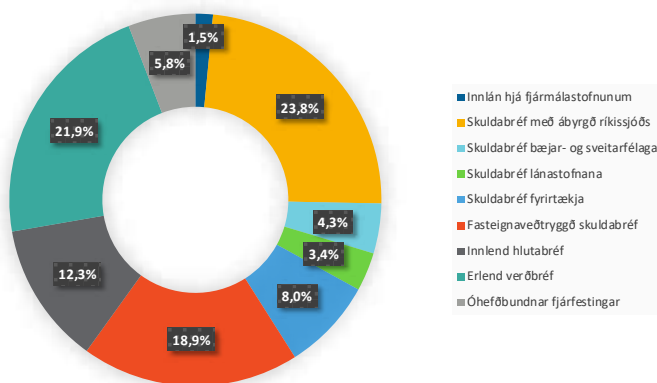
Hlutdeild verðbréfaeignar og innlána í erlendri mynt af heildareignum sjóðsins nam 28,7% í árslok 2018. Þar af voru erlend verðbréf um 21,9% en sá eignaflokkur var með slaka ávöxtun á síðasta ári. Nafnávöxtun hans í íslenskum krónum nam 1,4% sem samsvarar neikvæðri raunávöxtun upp á 1,8%. Gengi íslenskrar krónu veiktist gagnvart helstu gjaldmiðlum á árinu 2018. Veikingin nam 11,2% gagnvart USD og 6,5% gagnvart EUR. Af því leiðir að ávöxtun eignaflokksins var ennþá slakari í grunnmynt eða neikvæð um 12,1%.

ÁVÖXTUN OG SKIPTING EIGNASAFNS

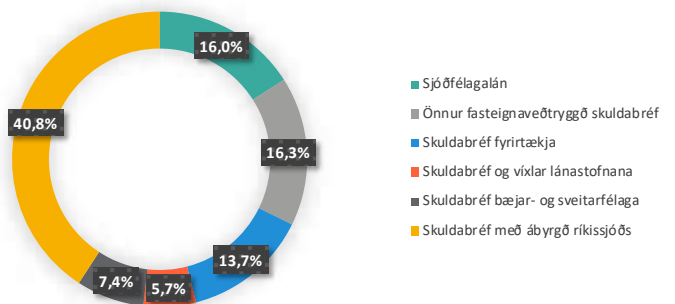
Eignaflokkurinn óhefðbundnar fjárfestingar samanstendur af framtaksfjárfestingum, að mestu leyti í hlutabréfum, ásamt fasteigna- og veðskuldabréfasjóðum. Þessi eignaflokkur skilaði 12,4% nafnávöxtun sem samsvarar 8,9% raunávöxtun. Um tveir þriðju hlutar hans eru í erlendri mynt eða 67,3% og skiluðu nafnávöxtun upp á 16,8%, sem samsvarar raunávöxtun upp á 13,1%. Ávöxtunin í viðkomandi grunnmynt var

hins vegar 7,1%. Innlendur hluti eignaflokksins skilaði nafnávöxtun upp á 4,5%, sem samsvarar 1,3% raunávöxtun. Þá skilaði innlend hlutabréfaeign sjóðsins 0,6% nafnávöxtun, sem samsvarar -2,5% raunávöxtun en um 87,6% af þeim eignaflokki eru skráð bréf og var nafnávöxtun þeirra -0,9% á móti 13,4% ávöxtun í óskráða hlutanum.

HLUTFALL VERÐBRÉFA OG INNLÁNA Í ÁRSLOK 2018

HELSTU EIGNAFLOKKAR INNLENDRA SKULDABRÉFA

Kristófer Daði Kárason, sigurvegari í pípuلاغningum á Íslandsmóti iðngreina í Laugardalshöll í mars 2019. Tækniskólanemar röððu sér í fjögur efstu sætin í greinin á mótinu.

Lánsupphæð, lánstími og lánskjör

Birta lífeyrissjóður býður sjóðfélögum sínum verðtryggð og óverðtryggð lán á samkeppnishæfum kjörum. Veðhlutfall er allt að 65% af fasteignamati, verðmati eða kaupverði eignar. Fastir verðtryggðir vextir Birtu lífeyrissjóðs voru 3,6% í árslok 2018. Breytilegir verðtryggðir vextir voru 2,68% en breytilegir óverðtryggðir vextir 5,6%.

Breytilegir verðtryggðir vextir eru endurskoðaðir á þriggja mánaða fresti og fylgja þróun vaxta á íbúðabréfum (HFF150444). Breytilegir óverðtryggðir vextir fylgja þróun meginvaxta Seðlabanka Íslands og eru endurskoðaðir mánaðarlega.

Sjóðfélagar hafa val um að endurgreiða lán sín með jöfnum afborgunum eða jöfnum mánaðarlegum greiðslum. Lánstími er 5-40 ár og lánsfjárhæð ákvarðast af veðrymi, þó að lágmarki 1.000.000 kr. og að hámarki 50.000.000 kr. á einstakling, hjón eða sambúðaraðila.

Lög nr. 118/2016 um fasteignalán til neytenda

Sjóðfélagalán falla undir lög nr. 118/2016 um fasteignalán til neytenda. Lögin leggja ríka skyldu um upplýsingamiðlun til neytenda á herðar lánveitanda. Lögin tóku gildi 1. apríl 2017 og leystu af hólmi eldri lög nr. 33/2013 hvað fasteignalán varðar.

Endurskoðun reglna um lánveitingar

Lánareglur Birtu tóku einu sinni breytingum á árinu 2018 og hafa nýjar lánareglur gilt frá febrúar 2018. Breytingarnar fólu í sér að skilyrða lánsrétt sjóðfélaga við að hafa greitt samfellt í tvö ár til sjóðsins á einhverjum tímamarki eða vera greiðandi í dag. Til þess sem greiðir nú er gerð krafa um að viðkomandi hafi greitt þrjú undanfarandi mánuði í samtryggingardeild eða sex undanfarandi mánuði í séreignardeild.

Hámarkslán til einstaklings, hjóna eða sambúðaraðila var ákveðið 50 milljónir króna sem liður í áhættustýringu sjóðsins.

Aðrar breytingar voru þær að áréttað var að ekki eru veitt lán vegna fasteigna sem reknar eru í atvinnuskyni. Þá var hámarksveðsetningarhlutfall sumarhúsalána lækkað úr 50% í 35% og sett 0,75% álag á vexti þeirra lána þar sem þau eru áhættusamari í eðli sínu en íbúðarlán.

Að lokum var bætt við vísun í lög um fasteignalán til

neytenda og áréttað að sjóðurinn framkvæmir greiðslumat á öllum umsækjendum lána en tekur ekki lengur við greiðslumötum unnum af öðrum fjármálastofnunum. Það tengist einnig einfölduðu og rafvæddu umsóknarferli sjóðsins.

Nýjungar í afgreiðslu lána

Miklar framfarir hafa átt sér stað í tengslum við afgreiðslu sjóðfélagalána. Stöðugildum hefur fækkað við deildina og hefur tæknin komið að góðum notum við afgreiðslu lána. Nú geta sjóðfélagar sótt um lán með rafrænum skilríkjum á birta.is. Í kjölfarið flytjast þeir beint í rafrænt greiðslumat sem sér um nánast alla gagnaöflun og tekur aðeins örfáar mínútur. Með því móti sjá umsækjendur strax greiðslugetu sína og geta valið lán í samræmi við hana. Aukinheldur sendir sjóðurinn greiðslumatið yfirfarið og öll kynningargögn um lánið, sem honum ber skylda til að birta sjóðfélaga, rafrænt til yfirferðar og undirritunar sjóðfélaga með rafrænum skilríkjum. Þannig sparast bæði tími umsækjenda, mikill pappír og tími starfsfólks sjóðsins. Hafa þessar breytingar reynst bæði sjóðfélögum og starfsfólki vel, flýtt fyrir afgreiðslu mála og dregið úr rekstrarkostnaði sjóðsins.

Nýjar lánveitingar til sjóðfélaga

Nýjum sjóðfélagalánum fjölgaði enn á árinu 2018. Ný lán voru 697 talsins en 487 árið áður, þrátt fyrir fækkun stöðugilda hjá sjóðnum. Þar af voru 389 verðtryggð lán með breytilegum vöxtum, 70 verðtryggð lán með föstum vöxtum og 238 óverðtryggð lán með breytilegum vöxtum.

Heildarfjárhæð nýrra lána til sjóðfélaga á árinu 2018 var 13.783 milljónir króna en 7.702 milljónir króna 2017 og 3.566 milljónir króna 2016. Það hefur því orðið mikil aukning í þessum fjárfestingum hjá sjóðnum á undanförunum árum og skýrist það meðal annars af góðum vaxtakjörum. Meðalfjárhæð hvers láns var 19,8 milljónir króna en þegar leiðrétt var fyrir blönduðum lánum var upphæðin 22,1 milljón króna.

Staða, vanskil og uppgreiðsla sjóðfélagalána

Í árslok 2018 námu lán til sjóðfélaga alls um 33,1 milljarði króna eða um 8,9% af heildareignum sjóðsins. 479 lán voru greidd upp á árinu, sem er svipaður fjöldi

SJÓÐFÉLAGALÁN

og árið áður. Samtals námu uppgreiðslur tæplega 2,5 milljörðum króna, rúmlega helmingi hærrí fjárhæð en árið áður.

Vanskil sjóðfélagalána í árslok 2018 námu 56,2 milljónum króna, sem jafngilti 0,17% sjóðfélagalána. Vanskil sjóðfélagalána eru í sögulegu lágmarki.

Skattfrjáls ráðstöfun séreignarsparnaðar

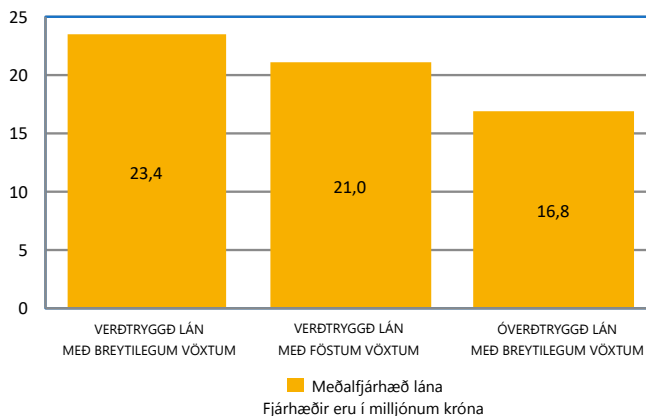
1. júlí 2017 tóku gildi lög um stuðning til kaupa á fyrstu

íbúð. Þau heimila rétt höfum að verja uppsöfnuðu iðgjaldi séreignar til kaupa á fyrstu íbúð og jafnframt að ráðstafa séreignariðgjaldi inn á höfuðstól láns sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð upp að ákveðnu hámarki yfir tíu ára samfellt tímabil. Þá er áfram í gildi heimild til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á lán og til húsnæðissparnaðar samkvæmt eldra úrræði og gildir sú heimild til 30. júní 2019. Kveðið er á um það í nýjum kjarasamningum að heimildin sé framlengd um tvö ár.

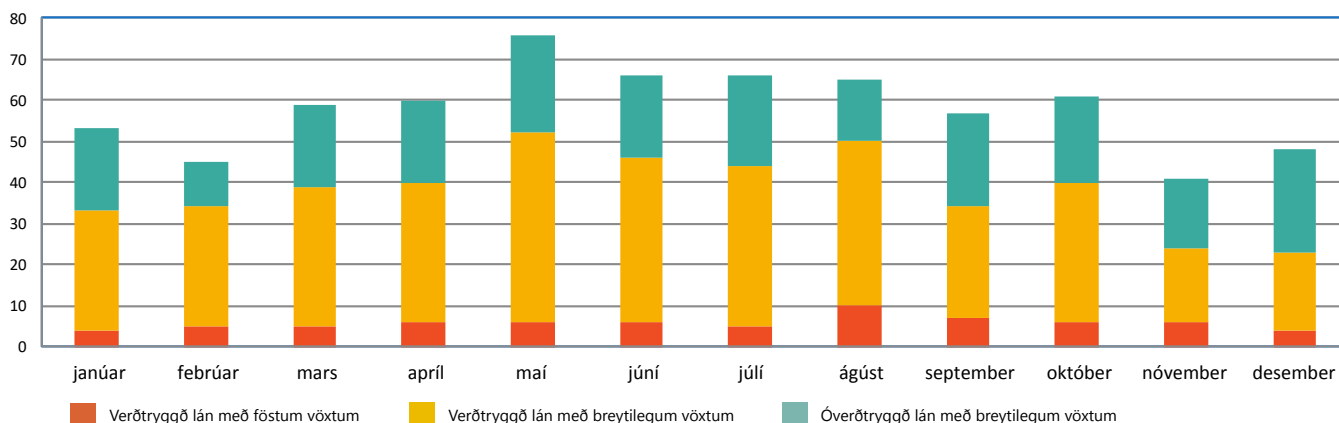
TEGUND NÝRRA SJÓÐFÉLAGALÁNA, FJÁRHÆÐIR Í MILLJÓNUM KRÓNA

	Verðtryggð lán, fastir vextir	Verðtryggð lán, breytilegir vextir	Óverðtryggð lán
Fjárhæð	1.637	8.150	3.996
Fjöldi lána	70	389	238
Meðalfjárhæð	23,4	21,0	16,8

MEÐALFJÁRHÆÐ NÝRRA LÁNA 2018

NÝ SJÓÐFÉLAGALÁN 2018

AFGREIDD SJÓÐFÉLAGALÁN, FJÁRHÆÐIR Í MILLJÓNUM KRÓNA

	2017	2017*	2018	2018*
Fjárhæð	7.702	7.702	13.783	13.783
Fjöldi lána	487	449	697	624
Meðalfjárhæð	15,8	17,2	19,8	22,1

* 2017: Leiðrétt fyrir viðbótarlánum umfram 65%

* 2018: Leiðrétt fyrir blönduðum lánum

STAÐA SJÓÐFÉLAGALÁNA Í ÁRSLOK, FJÁRHÆÐIR Í MILLJÓNUM KRÓNA

	Verðtryggð lán, fastir vextir	Verðtryggð lán, breytilegir vextir	Óverðtryggð lán
Útistandandi lán	8.503	18.881	5.718
Fjöldi lána	602	2.409	375
Meðalfjárhæð	14,1	7,8	15,2

GRÆN SPOR BIRTU LÍFEYRISSJÓÐS

Birta lífeyrissjóður hefur hag af sjálfbærri þróun samfélagsins og tekur umhverfismál alvarlega.

Tilgangur umhverfisstefnu Birtu lífeyrissjóðs er að efla þekkingu á umhverfisáhrifum starfseminnar og leitast við að draga úr þeim. Einnig að umhverfisvitund birtist í rekstri sjóðsins, stjórnun, ákvörðunum og daglegum störfum. Þá verði dregið úr kostnaði í rekstri sjóðsins.

Starfsfólk Birtu fær reglulega fræðslu sem gerir það meðvitaðra og hæfara í að draga úr umhverfisáhrifum í störfum sínum. Stefnan skal rýnd árlega af stjórnendum og starfsmönnum.

UMHVERFISMARKMIÐ

Auka vægi stafrænnar þjónustu

Lögð er rík áhersla á góða stafræna þjónustu án þess að dregið verði úr þjónustu að neinu leyti.

Fara sparlega með orku

Við rekstur, hönnun og viðhald húsnæðis er tekið mið af vistvænum áherslum. Leitast er við að mæla orkunotkun reglulega og lágmarka óþarfa notkun rafmagns og vatns.

Minnka sóun

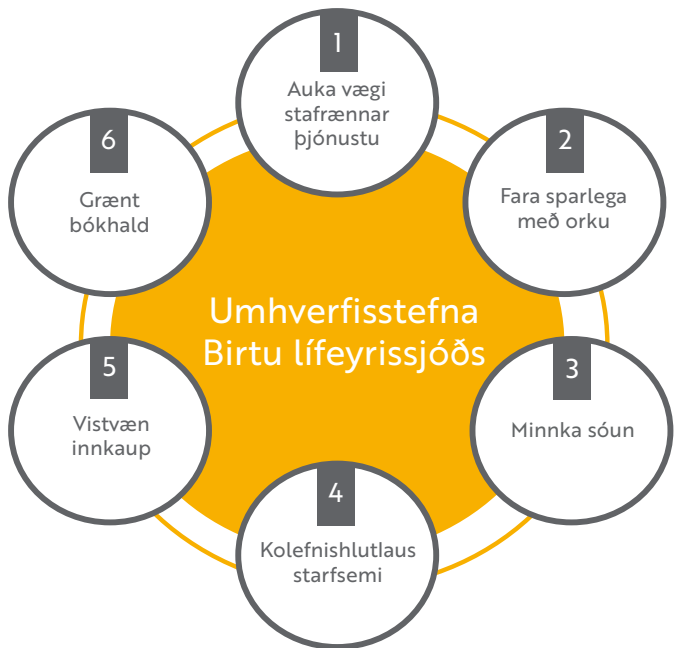
Birta leggur áherslu á að flokka og auka hlutfall endurnýtanlegs úrgangs eins og unnt er og farga spilliefnum á viðeigandi hátt. Stefnt er að því að draga úr pappírnotkun og gætt að því að pappír í starfseminni sé framleiddur úr nytjaskógum.

Kolefnishlutlaus starfsemi

Sjóðurinn leitast við að minnka kolefnisfótspor vegna reksturs skrifstofu. Markvisst er unnið að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda með því að efla umhverfisvænar samgöngur starfsfólks og vinna jafnframt að kolefnisbindingu í gróðri og jarðvegi.

Vistvæn innkaup á vörum/þjónustu

Við innkaup skal leitast við að velja umhverfismerktar vörur og taka tillit til umhverfissjónarmiða jafnt sem kostnaðar og gæða. Draga skal úr notkun einnota aðfanga, svo sem borðbúnaðar og umbúða.

Grænt bókhald

Sjóðurinn mun halda grænt bókhald svo sem unnt er og gera grein fyrir tölulegum upplýsingum um umhverfisáhrif starfsemi sinnar með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum.

UMHVERFISSKREF BIRTU AÐ SETTUM MARKMIÐUM

Með skrefunum er markmiðið að innleiða umhverfisvænar aðgerðir með skipulögðum hætti. Skrefin byggjast á fjölmörgum aðgerðum er snerta fimm rekstrarþætti sjóðsins sem allir hafa áhrif á umhverfið.

Orkunotkun: rafmagn og húshitun

Birta lífeyrissjóður hefur yfirfarið og stillt orkunotkun í hof. Það er gert með ýmsum leiðum, m.a. að stilla orkunotkun tölva, ljósritunarvéla, prentara og annarra tækja þannig að þau fara í viðbragðsstöðu þegar þau eru ekki notuð í tiltekinn tíma.

Flokkun og minni sóun

Birta lífeyrissjóður kom fyrst upp flokkun sorps í kaffistofu sjóðsins árið 2018 og hefur mikill árangur náðst í þeim efnum. Starfsmenn flokka t.d. grófan úrgang, málma, lífrænan úrgang, pappír og raftæki. Markmiðið er að geta á næstu árum fylgst með sorpflokkun frá ári til árs og bætt um betur ef talið er nauðsynlegt.

GRÆN SPOR BIRTU LÍFEYRISSJÓÐS

Haukadalur 25. september 2018. Stjórn, varastjórn og nokkrir stjórnendur Birtu í gróðurreit sjóðsins ásamt fulltrúum Skóg-ræktarinnar.

Samgöngur

Starfsfólk Birtu lífeyrissjóðs er hvatt til þess að nýta sér umhverfisvænan ferðamáta til og frá vinnu, t.d. hefur sjóðurinn hvatt starfsfólk til að taka þátt í átakinu Hjólað í vinnuna. Aðstaða fyrir hjól er til fyrirmyndar. Hjólageymsla er í kjallara hússins og hjólabogar utan þess.

Innkaup

Starfsfólk Birtu er hvatt til þess að íhuga vel þörfina áður en keypt er inn, til dæmis hvort nýta megi betur það sem til er og samnýta hluti. Áhersla er lögð á að kaupa einungis umhverfsvottaðan prentpappír, raftæki séu í A-flokki orkumerkinga og beina skal viðskiptum einungis til umhverfsvottaðra prentsmiðja. Markmið Birtu er að draga úr pappírnotkun og leggja áherslu á að auka vægi rafrænna samskipta. Birta notar eingöngu umhverfsvottaðar hreinlætis- og ræstivörur.

Miðlun og stjórnun

Birta undirbýr að færa grænt bókhald og rýna starfsemi sína í því skyni að stuðla sem mest að því að reksturinn verði í sátt við umhverfi og náttúru.

BIRTA SEMUR UM SKÓGRÆKT Í HAUKADAL

Birta lífeyrissjóður hefur samið til þriggja ára við Skóg-ræktina um gróðursetningu og skógrækt á alls þremur hekturum lands í Haukadal. Birta hefur nú þegar gróðursett 500 plöntur af stafafuru og sitkagreni í Haukadal og gert er ráð fyrir 7.500 plöntum af stafafuru, sitkagreni og alaskaösp á hekturunum þar sem vaxa mun skógur í nafni Birtu lífeyrissjóðs.

Skógræktin í Haukadal er til marks um græn spor Birtu. Markmiðið er að kolefnisjafna starfsemi lífeyrissjóðsins, stjórnarmanna og starfsfólks. Þannig tekur Birta ábyrgð á umhverfisáhrifum eigin reksturs og stuðlar að því að draga úr koldíoxíði í andrúmsloftinu og binda jarðveg á gróðursnauðum svæðum. Kolefnisbinding og kolefnisforði í trjám, botngróðri og jarðvegi í Haukadal verður eign Birtu til ársins 2068.

TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

Tryggingafræðileg athugun á stöðu Birtu lífeyrissjóðs í lok árs 2018 var unnin af Bjarna Guðmundssyni tryggingastærðfræðingi í samræmi við ákvæði 8. greinar samþykktu sjóðsins. Hún er gerð í samræmi við ákvæði laga nr. 129/1997, ákvæði reglugerðar nr. 391/1998 og leiðbeinandi reglur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana.

Í tryggingafræðilegri athugun felst samanburður á verðmæti eigna sjóðsins og iðgjalda við þær skuldbindingar til greiðslu lífeyris sem leiða af samþykktum sjóðsins. Lög um starfsemi lífeyrissjóða og samþykktir sjóðsins setja vikmörk fyrir þann mun sem heimill er milli eignaliða og skuldbindinga.

Birta lífeyrissjóður veitir réttindi í samtryggingu og rekur auk þess séreignardeild og tilgreinda séreignardeild. Er hér eingöngu fjallað um skuldbindingar og eignir samtryggingardeildar. Mat á skuldbindingum byggist á upplýsingum um réttindi sjóðfélaga úr réttindabókhaldi sjóðsins. Við mat eignaliða er einnig stuðst við upplýsingar fengnar úr ársreikningi og fjárhagsbókhaldi sjóðsins.

Helstu reikniforsendur sem notaðar eru við athuginina

- Raunávöxtun eigna sjóðsins verði 3,5% árlega.
- Lífslíkur sjóðfélaga og réttthafa: samkvæmt reynslu lífeyrissjóða 2010-2014.
- Örorkulíkur sjóðfélaga: fyrir karla 67% af meðalörorkutiðni karla samkvæmt reynslu íslenskra lífeyrissjóða 2011-2016 og fyrir konur 107% meðalörorkutiðni kvenna samkvæmt reynslu íslenskra lífeyrissjóða 2011-2016.

Skuldbindingar vegna þeirra iðgjalda, sem greidd hafa verið til sjóðsins til loka 2018, kallast áfallnar skuldbindingar. Heildarlífeyrisskuldbindingar eru þær skuldbindingar sjóðsins þegar einnig er ætlað fyrir réttindum vegna ógreiddra iðgjalda greiðandi sjóðfélaga um áramót. Ákvæði laga um heimil vikmörk lúta að mun á heildarskuldbindingum og endurmetnum eignum að viðbættu verðmæti iðgjalda.

Niðurstaða athugunarinnar er að verðmæti eigna sjóðsins, að meðtöldum iðgjöldum en frádregnum kostnaði vegna rekstrar, reiknast 564.193,3 milljón-

ir króna og skuldbindingar vegna áunninna skuldbindinga ásamt framtíðarskuldbindingum reiknast 586.841,3 milljónir króna. Mismunur eigna og skuldbindinga reiknast því -22.647,9 milljónir króna eða -3,86% af skuldbindingum.

Staða sjóðsins er innan þeirra almennu marka sem áskilin eru í lögum nr. 129/1997 um að munur eigna og skuldbindinga fari ekki umfram 10% eða samfellt yfir 5% fimm ár í röð.

Nánari grein er gerð fyrir forsendum, reikniaðferðum og niðurstöðum hér á eftir. Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum ber að skoða sem vænta niðurstöðu úr reiknilíkani þar sem byggt er á forsendum háðum óvissu. Mismunur niðurstöðu reiknilíkansins og raunveruleika getur komið fram vegna tilviljana-sveiflna, einkum þegar sá hópur sem reiknað er fyrir er lítill, og einnig vegna þeirrar miklu óvissu sem er um forsendur sem notaðar eru. Forsendur reiknilíkansins lúta að vöxtum, dánarlíkum og fleiru áratugi fram í tímann og því nánast óhjákvæmilegt að frávik komi fram frá þeim forsendum sem reiknað er eftir.

Helstu gögn sem stuðst hefur verið við

Réttindabókhald sjóðsins er fært samkvæmt lögum og reglum. Upplýsingar um réttindaöflun og lífeyrisgreiðslur byggjast á því bókhaldi:

- 1) Lífeyrisþegar og greiðslur til þeirra í desember 2018. Hér er tilgreind tegund lífeyris, fjárhæð, hvenær greiðslum lýkur eða þær verða endurskoðaðar, ef um er að ræða maka- eða barnalífeyri, og auðkenni maka fyrir elli- og örorkulífeyrisþega. Er unnt að undanskilja greiðslur vegna umsjónarnefndar eftirlauna sem Birta lífeyrissjóður fær endurgreiddar og eiga því ekki að teljast til skuldbindinga sjóðsins.
- 2) Réttindaöflun og iðgjaldagreiðslur allra sem greitt hafa eða greitt hefur verið fyrir til sjóðsins ár fyrir ár og auk þess sundurliðun eftir mánuðum fyrir árin 2014-2018.
- 3) Einstaklingar sem tilgreindir eru í 1 og 2 með upplýsingum um fæðingardag og mánuð og eftir atvikum dánarár og mánuð og auðkenni maka.

TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

Dorian Konrad Michalski, Dagur Ómar Ásgeirsson, Kristófer Snær Þorgeirsson, Daníel Breki Gunnarsson og Jóhanna Alba Martel, nemar á upplýsinga- og fjölmiðlabraut Tækniskólans.

- 4) Yfirlit yfir skráningu réttinda eftir iðgjalda- og almanaksárum fyrir sjóðinn sem heild.

Gögn sem tryggingastærðfræðingur vinnur með eru ekki á persónugreinanlegu formi.

Með því að fella látna úr skrá um áunnin réttindi, og þá sjóðfélaga sem farnir eru að taka lífeyri, fást áunnin réttindi annarra en lífeyrisþega. Sérstaklega eru síðan talin réttindi sem lífeyrisþegar, sem ekki eru orðnir 70 ára, hafa áunnið sér eftir að taka lífeyris hófst.

Með athugun á skráningu réttinda eftir skráningar- og iðgjaldatímabilum undanfarnir ár má ætla að um 13% af réttindum síðasta almanaksárs hafi ekki verið skráð í lok ársins.

Við áætlun um framtíðariðgjöld vegna iðgjaldatímabila 2019 og síðar, sem núverandi sjóðfélagar eiga eftir að greiða til sjóðsins, er miðað við að allir þeir sem öðluðust réttindi á árinu 2018 muni halda áfram að

ávinna sér sömu réttindi til framtíðar, að teknu tilliti til 13% álags sbr. hér að framan. Sá hópur sjóðfélaga kallast virkir sjóðfélagar en aðrir þeir, sem eiga réttindi í sjóðnum og ekki eru lífeyrisþegar, kallast óvirkir sjóðfélagar.

Úr ársreikningum sjóðsins fengust upplýsingar um kostnað við rekstur síðastliðin þrjú ár og auk þess um eignastöðu sjóðsins. Úr verðbréfakerfi eru fengnar upplýsingar um greiðslukjör skuldabréfa og gengi eigna með breytilegar tekjur á markaðsverði.

Iðgjaldagreiðslur ársins 2018 hafa verið bornar saman við iðgjaldagreiðslur samkvæmt ársreikningi og lífeyrisgreiðslur desember 2018 bornar saman við lífeyrisgreiðslur ársins samkvæmt ársreikningi. Þá hafa upplýsingar um réttindi sjóðfélaga verið bornar saman við samsvarandi upplýsingar frá athugun fyrra árs.

Þessar athuganir benda ekki til annars en að byggja megi mat skuldbindinga sjóðsins á þeim gögnum sem fyrir liggja úr réttindakerfi en gögn hafa ekki verið

TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

sannreynd með samanburði við frumgögn eða öðrum hætti en þeim sem hér er lýst.

Reikniforsendur og aðferðir

Reikniforsendur fyrir tryggingafræðilegar athuganir íslenskra lífeyrissjóða eru tilgreindar í lögum nr. 129/1997 og reglugerð nr. 391/1998 sem fjármálaráðherra setur á grundvelli þeirra laga. Tryggingafræðingi er heimilt að víkja frá þessum staðalforsendum ef talið er að sérstakar aðstæður í viðkomandi sjóði verði þess valdandi að aðrar forsendur eigi betur við. Engu að síður skal reiknað eftir staðalforsendum og sú niðurstaða birt til samanburðar. Með reglugerð nr. 391/1998 er Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga falið að útbúa töflur um lífs- og örorkulíkur til nota við mat á stöðu lífeyrissjóða og jafnframt töflur um hjúskapar- og barneignalíkur.

Við tryggingafræðilega athugun Birtu lífeyrissjóðs 2018 eru notaðar íslenskar dánar- og eftirlifendatöflur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga, byggðar á reynslu lífeyrissjóða árin 2010-2014.

Giftingarlíkur og meðalaldur maka eru samkvæmt upplýsingum úr Þjóðskrá. Þá er um fjölda barna byggt á íslenskum barneignalíkum.

Varðandi örorku er fyrir karla miðað við 67% af meðalörorkutíðni karla samkvæmt reynslu íslenskra lífeyrissjóða 2011-2016 og fyrir konur 107% meðalörorkutíðni kvenna samkvæmt reynslu íslenskra lífeyrissjóða 2011-2016.

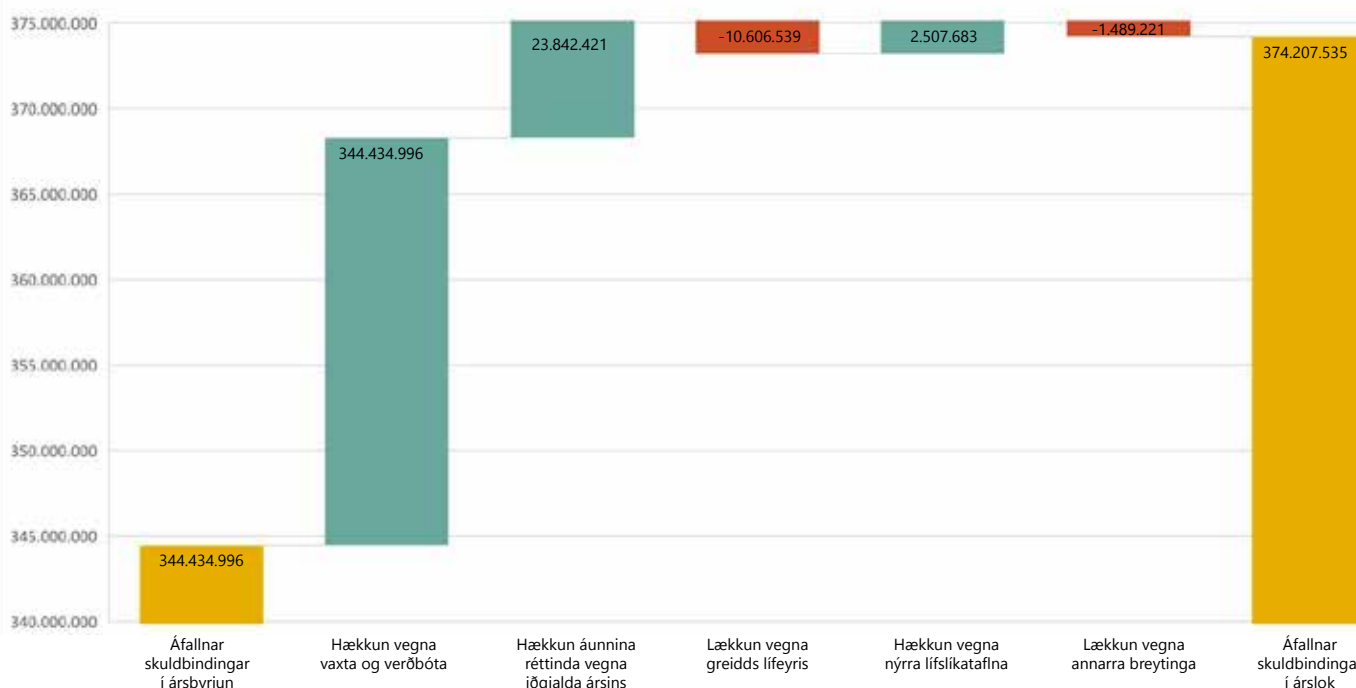
Forsendur um lífs- og örorkulíkur eru breyttar frá tryggingafræðilegri athugun árið 2017.

Lífeyrisréttindi eru verðtryggð miðað við vísitölu neysluverðs. Gert er ráð fyrir því að vextir verði 3,5% umfram hækkun vísitölnnar.

Árlegur rekstrarkostnaður og fjárfestingargjöld eru áætluð meðaltal kostnaðar árin 2016-2018, uppfært til verðlags í lok árs 2018 (gildi vísitölu neysluverðs til verðtryggingar í janúar 2016) og ætlað fyrir sama kostnaði í 50 ár núvirt með sömu vöxtum og lífeyris-skuldbindingar.

Lífeyrisaldur er settur 67 ár eða aldur sjóðfélaga sé hann hærri.

YFIRLIT UM BREYTINGU Á ÁFÖLLNUM LÍFEYRISSKULDBINDINGUM SAMTRYGGINGARDEILDAR

Skuldbindingar samtryggingar eru metnar meðal annars út frá áföllum lífeyrisskuldbindingum sem sýnir áunnin réttindi sjóðfélaga um áramót. Myndin sýnir áfallna skuldbindingu vegna áunninna réttinda í byrjun árs 2018 og stöðuna í árslok 2018, ásamt sundurgreiningu á þeim þáttum sem urðu á árinu 2018 bæði til lækkunar og hækkunar á áfallinni skuldbindingu.

TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

Ofangreindar forsendur og aðferðir við mat skuldbindinga eru í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 391/1998 um reikniforsendur við tryggingafræðilegar úttektir og þær reikniforsendur sem Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga var með sömu reglugerð falið að gefa út til nota við tryggingafræðilegar athuganir. Nýtt er heimild til fráviks frá staðalforsendum hvað varðar lífs- og örorkulíkur þar sem nýr reiknigrunnur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga frá árinu 2018 er talinn eiga betur við en staðalforsendur sem eru byggðar á lífslíkum þjóðarinnar og eldri athugun á örorku.

Eignir sjóðsins, sem bera fastar tekjur, eru að hluta núvirtar miðað við sömu ávöxtunarforsendu og skuldbindingar, þ.e. 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs til verðtryggingar. Óverðtryggðar eignir eru núvirtar miðað við 3,5% ávöxtun umfram verðbólugumarkmið Seðlabanka Íslands, sem er nú 2,5%.

Útreikningar á núvirði eigna með fastar tekjur eru framkvæmdir af starfsmönnum sjóðsins. Þá eru eignir með breytilegar tekjur, skráðar á skipulegum markaði, metnar á því sem lægra er, markaðsverði í árslok eða

meðaltali markaðsverðs síðustu þriggja mánaða ársins.

Þau frávik, sem með þessu koma fram frá bókfærðu verði eignanna í ársreikningi, eru skráð sem endurmat eigna. Niðurstöður á tryggingafræðilegri stöðu Birtu lífeyrissjóðs, miðað við árslok 2018, má sjá í yfirliti um tryggingafræðilega stöðu samtryggingar í ársreikningi. Í skýringu 16 er yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar.

Niðurstöður

Helstu þættir sem hafa áhrif á stöðu sjóðsins eru ávöxtun, lýðfræðilegir þættir og rekstrarkostnaður.

Lífeyrissjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf en markmiðið með því er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi fyrirframgreinda álagsþætti. Niðurstöður álagsprófs eru í skýringu 19.3. í ársreikningi.

Raunávöxtun sjóðsins, að teknu tilliti til endurmats, reiknast um 3,9% á árinu.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins versnar nokkuð á árinu og fer úr -3,4% í -3,8%.

Nemar í húsasmiði í Tækniskólanum.

ÁHÆTTUSTÝRING

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett sjóðnum áhættustefnu, enda ber lífeyrissjóðnum skylda til að koma upp áhættustýringu, sbr. ákvæði laga og reglugerðar nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Auk þess er stuðst við tilmæli OECD/IOPS er varðar áhættu-stjórnkerfi lífeyrissjóða. Gildandi áhættustefna Birtu var samþykkt af stjórn og framkvæmdastjóra 29. nóvember 2018. Hægt er að nálgast afrit af áhættustefnu sjóðsins á vefsvæði Birtu.

Meginmarkmið áhættustefnu Birtu er að minnka líkur á skerðingu á réttindum sjóðfélaga til lengri tíma, ásamt því að móta fjárfestingarstefnu og ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru í boði á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Skilgreining áhættu

Áhætta er skilgreind sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóðurinn skilgreinir.

Skipulag áhættustýringar

Skipulag áhættustýringar er einn af lykilþáttum í starfsemi Birtu. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á að mörkuð sé áhættustefna og mótað sé eftirlitskerfi um áhættu sjóðsins. Stjórn og framkvæmdastjóri skulu stuðla að góðum stjórnarháttum og leggja áherslu á mikilvægi áhættustýringar og innra eftirlits innan sjóðsins. Framkvæmdastjóri kynnir áhættustefnu fyrir starfsfólki sjóðsins og ber ábyrgð á að stjórn áhættuþátta sé í samræmi við áhættustefnuna.

Áhættustjóri ber sem ábyrgðaraðili áhættustýringar ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Starfssvið áhættustýringar Birtu er sjálfstætt og óháð öðrum starfseiningum sjóðsins. Áhættustýring getur lagt fram skýrslur milliliðalaust til stjórnar um niðurstöður sínar og gert tillögur að viðskiptum til að draga úr áhættu, sem koma til ákvörðunar hjá fjárfestingaráði eða stjórn, eftir atvikum.

Áhættuvilji og áhættuþol

Stjórn hefur sett fram áhættuvilja sinn og skilgreint hefur verið áhættuþol sjóðsins í áhættustefnu, eins og mögulegt er á mælanlegan hátt, eftir áhættuþáttum sbr. 36. gr. e. laga nr. 129/1997 fyrir helstu áhættuþætti samtryggingar og séreignardeilda.

Áhættuvilji er skilgreindur sem sú áhætta sem stjórn sjóðsins er reiðubúin að taka. Áhættuþol er skilgreind sem sú áhætta sem lífeyrissjóðurinn þolir án þess að grípa þurfi til sérstakra aðgerða. Áhættuþol samtryggingardeildar tekur mið af tryggingafræðilegri stöðu hverju sinni.

Meginaðferðir við að stýra áhættu

Í áhættustefnu eru skilgreindar fjórar megináðferðir við að stýra áhættu:

1. Að draga úr áhættu

Reynt er að milda eða minnka áhættu með því meðal annars að takmarka eign í eignaflokki eða dreifa eignum milli flokka eða landa. Áhættudreifing eignar er ein leið til að draga úr áhættu, til að mynda með takmörkun á innbyrðis fylgni, samvali mismunandi eignaflokka, dreifingu milli ólíkra landssvæða og dreifingu gjaldmiðla.

2. Að forðast áhættu

Reynt að útiloka áhættu með því að fjárfesta ekki í ákveðnum eignum eða tilteknum verðbréfum. Í þessu sambandi er við hæfi að benda á að rekstri lífeyrissjóðsins fylgir ávallt tiltekin áhætta og ákveðin meðvitund áhættutaka er eðlilegur þáttur í stýringu eignasafnsins.

3. Að yfirfæra áhættu

Reynt að notast við ákveðnar varnir gegn ákveðnu gjaldi til að draga úr áhættu.

4. Að viðurkenna áhættu

Lagt er mat á hvort það svari kostnaði að taka áhættu, tímalengd og mögulegar aðstæður við áhættutökuna.

Óvissa í ytra umhverfi sjóðsins

Lífeyrissjóðir eru langtímafjárfestar en hugmyndafræði Birtu gengur út á að dreifa eignum og takmarka þannig áhættu. Markmiðið er að taka meðvitaða áhættu sem skilar sjóðnum virðisauka í samræmi við þá áhættu sem tekin er. Einfaldara er að forða sjóðnum frá atburðum sem eru líklegir og fyrirsjáanlegir en ólíklegum atburðum sem hafa mikil áhrif á sjóðinn. Til þess að meta áhrif

ÁHÆTTUSTÝRING

af sjaldgæfum en áhrifamiklum atburðum, sem háðir eru mikilli óvissu, framkvæmir sjóðurinn álagspróf, næmni- og sviðsmyndagreiningar sem ætlað er að meta viðnámsþrótt sjóðsins, eftir því sem við á. Niðurstaða slíkrar vinnu er að skilgreina mótvægisáðgerðir til að lágmarka tjón sjóðsins ef tilteknir atburðir gerast.

Margir gera sér óljósa grein fyrir efnahags- og samfélagslegum áhrifum samfara hrúni á verðbréfamörkuðum, sbr. aðdragandann að hrúni bankakerfisins á árinu 2008. Fæstir gerðu sér fyllilega grein fyrir þeim áhrifum sem síðar raungerðust eftir hrún og því flækjustigi sem leysa þurfti úr. Okkur hættir til að gera ráð fyrir að næsta áfall verði sambærilegt og fyrri reynsla kenndi okkur en næsta tilfelli er líklegra til að hafa ólík áhrif þó hægt verði að finna hliðstæður. Umsvif í ferðapjónustu hafa aukist og ólíklegt að áhrif samdráttar í greininni verði sambærilegt og eftir hrún á fjármálamörkuðum 2008.

Á hverjum tíma eru óvissupættir í ytra umhverfi sjóðsins, sem geta verið bæði hérlendis og erlendis og haft áhrif þvert á eignaflokka og áhættuþætti sjóðsins. Við skrif ársskýrslu 2018 er hægt að nefna eftirfarandi óvissupætti í ytra umhverfi sjóðsins sem óljóst er hvaða áhrif muni hafa á eignir Birtu lífeyrissjóðs: Stöðugleiki

innlendarar ferðapjónustu til lengri tíma og vísbendingar um hægari vöxt og jafnvel samdrátt til skemmri tíma með tilheyrandi áhrifum á ferðapjónustufyrirtæki. Deilur á vinnumarkaði auka þá óvissu.

Sjóðurinn hefur unnið sviðsmyndagreiningu sem gerir ráð fyrir samdrætti í ferðapjónustu og metið möguleg áhrif þess, vitandi það að slík sviðsmynd er mikilli óvissu háð. Íslenska krónan og sveifla hennar gagnvart öðrum gjaldmiðlum er háð mikilli óvissu sem flókið er að meta. Raunvaxtastig á hverjum tíma hefur áhrif á áhættumynd lífeyrissjóðsins til að geta skilað 3,5% raunhækkun skuldbindinga á ári.

Gera má ráð fyrir að atvinnufyrirtækjum gangi betur þegar aðgengi að fjármagni er gott og vextir lágir. Aukið hlutfall fjárfestinga í hlutabréfum getur aukið sveiflur án þess að skerða endilega getu sjóðsins til að ná fyrrgreindum markmiðum. Þá bendir sjóðurinn á að skilvirkur fjármálamarkaður er forsenda þess að honum takist að stýra áhættu með kaupum og sölu á fjármálagerningum og eiga í viðskiptum með gjaldeyri. Skilvirkni innlendra markaða er háð mikilli óvissu. Af erlendum áhrifum má nefna útgöngu Breta úr Evrópu-sambandinu (Brexit) og áhrifin sem það mun hafa.

Lífeyrstryggingaáhætta	Fjárhagsleg áhætta	Mótaðilaáhætta	Lausafjáraáhætta	Rekstraráhætta
Skerðingaráhætta	Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta	Útlánaáhætta	Seljanleikaáhætta	Starfsmannaáhætta
Iðgjaldaáhætta	Uppgreiðsluáhætta	Samþjöppunaráhætta	Útstreymisáhætta	Sviksemisáhætta
Umhverfisáhætta	Markaðsáhætta	Landsáhætta		Áhætta vegna upplýsingatækni
Lýðfræðileg áhætta	Gjaldmiðlaáhætta	Afhendingaráhætta		Orðsporsáhætta
Réttindaflutningsáhætta	Ósamræmisáhætta	Uppgjörsáhætta		Pólitísk áhætta, lög og reglur
	Verðbólguáhætta			Skjalaáhætta
	Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði			Úrskurðaráhætta lífeyris
	Áhætta v/skuldbindinga utan efnahags			Áhætta vegna útvistunar
	Seljanleikaáhætta innlendra hlutabréfa			Stjórnarhættir
				Upplýsingaáhætta

ÁHÆTTUSTÝRING

Flokkun áhættupáttanna

Samkvæmt áhættustefnu Birtu eru áhættupættir í starfsemi lífeyrissjóðsins flokkaðir í fimm megináhættuflokkum:

1. Lífeyrstryggingaáhætta
2. Fjárhagsleg áhætta
3. Mótaðilaáhætta
4. Lausafjáraáhætta
5. Rekstraráhætta

Þessi flokkun áhættu byggist á leiðbeiningum GARP (*Global Association of Risk Professionals*) og skýrslu alþjóðasamtaka tryggingastærðfræðinga IAA (*International Actuarial Association*) með aðlögun að

starfsemi lífeyrissjóða. Skýringar og skilgreiningar eru ýmist byggðar á lögum eða fræðibókum og færa má rök fyrir því að sumir áhættupættir geti fallið undir aðra meginflokkum en þá sem tilgreindir eru.

Ofangreindir fimm megináhættuflokkar skiptast í 31 undirflokk (áhættupátt). Í skýringu 19 í ársreikningi er gerð nánari grein fyrir nokkrum áhættupáttum og stöðu þeirra. Sú flokkun sem gerð er í áhættustefnu byggist á eðli áhættunnar en mikilvægt er að hafa í huga að áhætta er breytilegt ástand en ekki stöðugt. Birta hefur metið mikilvægi hvers áhættupáttar með hliðsjón af rekstri sjóðsins í heild og mögulegum áhrifum áhættupáttarins á eignir og skuldbindingar sjóðsins.

Útskriftarnemar í pípulagningum vorið 2019 og kennari þeirra í Tækniskólanum. Frá vinstri: Jökull Sindri Aðalsteinsson, Guðni Leifur Friðriksson, Bjarni Guðmundsson, Jóhannes Örn Kristjánsson, Friðrik Auðunn Jónsson, Domantas Drungilas, Böðvar Ingi Guðbjartsson kennari, Kristófer Daði Kárason, Brynjar Valsson, Hákon Fannar Briem Kristjánsson, Brynjar Loftsson og Pétur Máni Björgvinsson.

Pétur Máni Björgvinsson, nemi í pípulögnum í Tækniskólanum.

ÞRÓUN MARKAÐA OG EIGNAFLOKKA 2018

Innlendur skuldabréfamarkaður og vextir

Stýrivextir Seðlabanka Íslands voru 4,25% langt fram eftir ári en í nóvember hækkaði bankinn vexti sína um 0,25% og reyndist það eina vaxtabreyting bankans á árinu. Stýrivextir voru því 4,50% í lok árs. Bankinn hækkaði vexti í ljósi hækkandi verðbólgu og hærri verðbólguvæntinga og taldi að verðbólguhorfur hefðu versnað þó á móti kæmi að horfur væru á að hraðar myndi draga úr vexti efnahagssumsvifa en bankinn hefði áður talið.

Töluverðar breytingar voru á ávöxtunarkröfu verðtryggðra skuldabréfa. Ávöxtunarkrafa var lítt breytt fram eftir ári en um mitt ár tók hún að lækka og lækkaði nánast sleitulaust til loka árs. Verðverðtryggðra skuldabréfa hækkaði því hægt og bitandi seinni hluta árs (verð skuldabréfa með föstum vöxtum hækka þegar ávöxtunarkrafa lækkar) og var ávöxtun með miklum ágætum, annað árið í röð. Nafnávöxtun vísitölu 10 ára verðtryggðra ríkisbréfa var til dæmis um 12% og vísitölu 5 ára verðtryggðra ríkisbréfa rúm 8%. Ný útgáfa verðtryggðra skuldabréfa ríkissjóðs leit dagsins ljós en í nóvember var fyrsta útböð verðtryggðs flokks til sjö ára. Flokkar verðtryggðra ríkisbréfa eru því nú fjórir talsins.

Líkt og undanfarin ár voru engin útböð íbúðabréfa, sem eru langstærsti flokkur skuldabréfa með ríkisábyrgð. Viðskiptabankarnir héldu sínu striki og héldu regluleg útböð á sértryggðum skuldabréfum en skuldabréf banka hafa borið uppi útgáfu á traustum verðtryggðum skuldabréfum á undanförunum árum. Að vanda voru útböð á skuldabréfum sveitarfélaga og var Lánasjóður sveitarfélaga þar atkvæðamestur en sjóðurinn er í eigu sveitarfélaga landsins.

Til tíðinda má telja að fyrsta útgáfa grænna skuldabréfa fór fram þegar Reykjavíkurborg gaf út skuldabréf. Grænum skuldabréfum er ætlað að fjármagna umhverfisvæn verkefni. Fasteignafélög öfluðu sér einnig lánsfjár með skuldabréfaútböðum, bæði félög sem hafa með höndum útleigu á atvinnuhúsnæði, svo sem Reginn hf., Eik hf., Reitir hf. og félögin Heimavellir hf. og Almenna leigufélagið sem eiga og leigja út íbúðarhúsnæði.

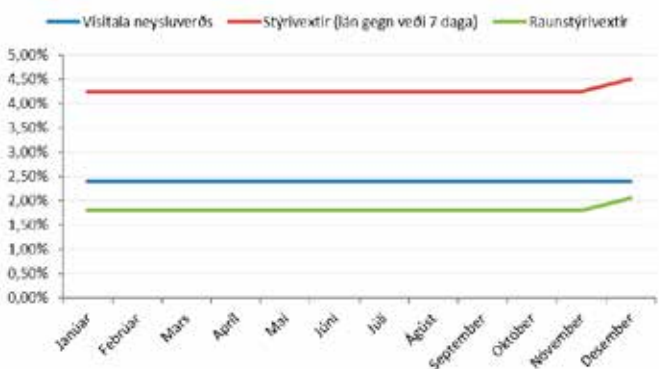
Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa þokaðist lítillega upp á fyrri helmingi ársins. Síðsumars fór að færast kraftur í hækkunir á ávöxtunarkröfu og náði hún toppi í október og hafði þá hækkað úr 5,50% í rúm 6% á stuttum tíma og um eitt prósent frá upphafi árs. Verð lengstu óverðtryggðu ríkisbréfa hafði þá lækkað

mikið. Eftir að toppi kröfunnar var náð í október tók við ekki síður kröftug lækkun á kröfu sem hélst allt til loka árs. Í árslok var krafa þó aðeins hærri en í upphafi árs og var ávöxtun vísitalna óverðtryggðra ríkisbréfa ekki há á árinu 2018.

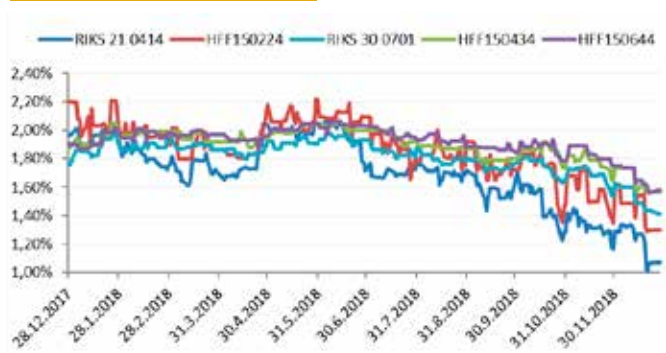
Lánamál ríkisins buðu reglulega út ríkisbréf en eitt til tvö útböð voru að jafnaði í hverjum mánuði. Lánsfjárbörf ríkisins hefur minnkað hægt og bitandi á undanförunum árum og hrein útgáfa, þ.e. útgáfa að frádregnum afborgunum, raunar farið minnkandi. Einnig voru útböð af hálfu banka þar sem seld voru óverðtryggð sértryggð skuldabréf jafnframt því sem bankarnir selja bankavíxla í reglulegum útböðum.

Innlend skuldabréfaeign Birtu lífeyrissjóðs var 215 milljarðar króna í árslok 2018. Mest kveður að skuldabréfum með ábyrgð ríkissjóðs sem eru tæpur helmingur skuldabréfasafnsins og um fjórðungur af heildareignasafni sjóðsins. Aðrir helstu eignaflokkar skuldabréfa eru skuldabréf sveitarfélaga og eru skuldabréf útgefin af Lánasjóði sveitarfélaga stór hluti eignaflokksins, einnig sértryggð skuldabréf banka. Eign sjóðsins í veðskuldabréfum er einnig umtalsverð, bæði veðlán til sjóðfélaga og lögaðila.

VERÐBÓLGA OG STÝRIVEXTIR

VERÐTRYGGÐ SKULDABRÉF

ÞRÓUN MARKAÐA OG EIGNAFLOKKA 2018

ÓVERÐTRYGGÐ SKULDABRÉF

Langstærstur hluti skuldabréfaeignar sjóðsins er gerður upp á upphaflegri kaupkröfu en ekki markaðskröfu. Þetta hefur í för með sér að sveiflur á markaðsverði skuldabréfa, vegna breytinga á ávöxtunarkröfu á markaði, hafa ekki áhrif á bókfært verðmæti skuldabréfa í bókum sjóðsins. Miklar hreyfingar á ávöxtunarkröfu á markaði, hvort sem um ræðir til hækkunar eða lækkunar, hafa því takmörkuð áhrif á ávöxtun skuldabréfasafns sjóðsins þegar til skemmri tíma er litið. Þetta gildir um samtryggingardeild Birtu en skuldabréfaeign séreignarleidda er færð á markaðsverði á hverjum tíma. Ágæt hækkun á gengi verðtryggðra ríkisskuldabréfa á síðasta ári skilaði sér t.d. í ágætri raunávöxtun skuldabréfadeildar séreignadeildar Birtu á meðan gengishækkunin, ef hún reynist varanleg, dreifist á fleiri ár í samtryggingardeildinni.

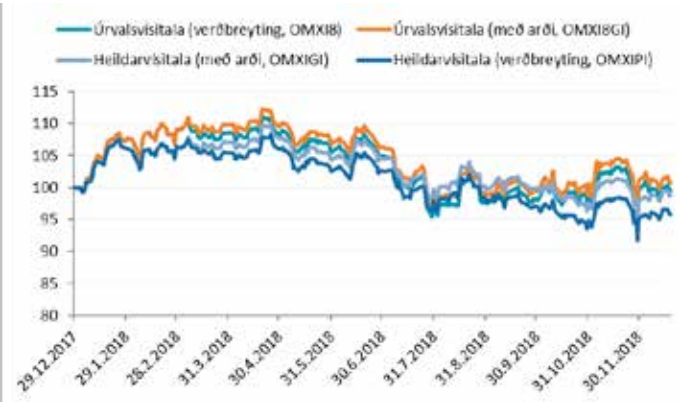
Innlend hlutabréf

Uppskeran á innlendum hlutabréfamarkaði árið 2018 var rýr og lækkaði heildarvísitala Kauphallarinnar örllítið. Hlutabréfaverð lækkaði þó framan af ári en sú hækkun gekk smátt og smátt til baka þegar leið á árið. Töluverðar breytingar voru á gengi margra félaga. Verð hlutabréfa í Högum hf. og Marel hf. lækkaði nokkuð en hlutabréfaverð Icelandair Group hf. og Sýnar hf. lækkaði um þriðjung. Töluverðar lækkanir voru á hlutabréfaverði tryggingafélaganna þriggja sem skráð eru í Kauphöllinni og einnig lækkaði hlutabréfaverð skráðra fasteignafélaga.

Tvö félag voru skráð í Kauphöllinni á árinu, íbúðaleigufélagið Heimavellir hf. og Kvika banki hf. Í árslok voru 20 félög skráð á innlendum hlutabréfamarkaði.

Skráð og óskráð innlend hlutabréf voru um 12%

INNLENDAR HLUTABRÉFAVÍSITÖLUR

af heildareignasafni Birtu í árslok. Langstærstur hluti hlutabréfaeignar sjóðsins er í hlutabréfum skráðra félaga.

Í árslok voru stærstu einstakar eignir sjóðsins í innlendum hlutabréfum í Marel hf., Icelandair Group hf. og Högum hf. en sjóðurinn á hlutabréf í öllum fyrirtækjum sem skráð eru í Kauphöllinni. Meðal stærstu óskráðra eigna sjóðsins er hlutur í Eyri Invest hf. og eign í Jarðvarma slhf. sem fer með 25% eignarhlut í HS Orku. Eign Birtu í Framtakssjóði Íslands er ekki lengur meðal stærstu óskráðu eigna en sjóðurinn hefur greitt út mikið fé til eigenda sinna á undanförunum árum.

Erlendir markaðir

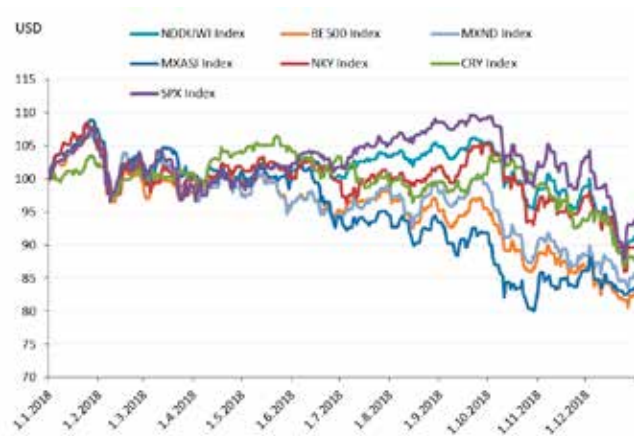
Allt frá byrjun fjármála- og efnahagskreppunnar fyrir um áratug hefur þróunin á alþjóðlegum verðbréfamörkuðum og umhverfi þeirra meðal annars markast af þremur þáttum:

1. Einbeitri lágvaxtastefnu stærstu seðlabanka heims þar sem vextir voru í kringum núll svo árum skipti.
2. Umfangsmiklum kaupum seðlabanka á verðbréfum af ýmsu tagi í viðleitni til að lækka vexti almennt og örva með þeim hætti efnahagslíf viðkomandi landa eða svæða.
3. Miklum hagvexti í Kína og sívaxandi vægi landsins í alþjóðlegu efnahagslífi, með næststærsta hagkerfi heims.

Heimsvísitala hlutabréfa (MSCI) lækkaði um tæp 9% á árinu mælt í dollurum. Gengisvísitala krónunnar var tiltölulega stöðug framan af ári en tók að lækka á haustmánuðum. Því virtist stefna í að veiking krónunnar

ÞRÓUN MARKAÐA OG EIGNAFLOKKA 2018

ERLENDAR HLUTABRÉFAVÍSITÖLUR (Í USD)

myndi vinna myndarlega upp lækkun heimsvísitölnnar í dollar og að ávöxtun erlendra hlutabréfa í íslenskum krónum yrði með ágætum. Svo fór þó ekki en krónan styrktist mikið í desembermánuði.

Þegar öll kurl voru til grafar komin varð ávöxtun erlendra hlutabréfa um 3%, mæld í íslenskum krónum. Á bandarískum hlutabréfamarkaði, þar sem er ríflega helmingur markaðsvirðis allra skráðra hlutabréfa í heiminum, lækkaði S&P 500 vísitalan um 5% en vísitalan tekur til nánast allra stærstu fyrirtækja í Bandaríkjunum.

Árið byrjaði af krafti með mikilli hækkun í janúar en sú hækkun gekk að mestu til baka í febrúar og mars. Hlutabréfaverð hækkaði svo hægt og bitandi fram á haust en tók þá að hökta og varð venju fremur sveiflukennt. Skipti engum togum að í desember lækkaði bandaríski hlutabréfamarkaðurinn nánast eins og hendi væri veifað um 15% fram til jóla en hann rétti aðeins úr kútnum síðustu daga ársins. Árleg meðalávöxtun bandarískra hlutabréfa frá því að núverandi uppsveifla hófst í upphafi árs 2009 er 16%, ávöxtun sem er langt umfram það sem raunhæft er að búast við á svo löngum tíma og ber m.a. að skoða í ljósi þess að við byrjun uppsveiflunnar var hlutabréfaverð orðið lágt eftir 50% lækkun.

Evrópskir hlutabréfamarkaðir lækkuðu mikið og snöggum meira en markaður í Bandaríkjunum. Svo dæmi sé tekið af stærstu mörkuðunum lækkaði þýski markaðurinn um 18%, franskur markaðurinn um 11% og breski markaðurinn um 12%. Heildarávöxtun var þó eilítið minna neikvæð þar sem ekki er tekið tillit til arðgreiðslna í framangreindum tölum.

ERLENDAR HLUTABRÉFAVÍSITÖLUR (Í ISK)

Á norrænum hlutabréfamörkuðum var norski markaðurinn sá eini sem hélt sjó en norska hlutabréfavísitalan stóð í stað. Eftir atvikum voru þó miklar breytingar á gengi einstakra fyrirtækja, til dæmis hækkaði gengi fyrirtækja í sjávarútvegi og fiskeldi mikið.

Á nýmörkuðum bar einna hæst miklar lækkanir á hlutabréfamarkaði í Kína og reyndar var árið flestum nýmörkuðum erfitt og lækkaði MSCI vísitala nýmarkaða um 15%. Þessa lækkun má skoða í ljósi þess að hækkun sömu vísitölu var 37,5% árið 2017. Það er ekkert nýtt á hlutabréfamörkuðum að veður skipist í lofti eftir tímabil mikilla hækkana eða lækkana.

Vextir víðast um heim voru áfram lágir en allir stærstu seðlabankar heims hafa haldið vöxtum lágum um margra ára skeið og gripið til margvíslegra annarra aðgerða til að halda vöxtum lágum. Lágt vaxtastig hefur fært hlutabréfamörkuðum meðvind á undanförunum árum og að sínu leyti ýtt undir hina langvinnu uppsveiflu á hlutabréfamörkuðum almennt. Bandaríski seðlabankinn hækkaði stýrivexti sína fjórum sinnum árinu eftir því sem efnahagsframvindan gaf tilefni til. Langtímavextir í Bandaríkjunum fóru einnig hækkandi fram eftir árinu en lækkuðu hratt á síðustu vikum ársins. Vextir í Evrópu eru sem fyrr óhemjulágir hvort sem um ræðir skammtíma- eða langtímavexti.

Yfirgnæfandi hluti erlendra eigna Birtu er í erlendum hlutabréfasjóðum og sérgreindum hlutabréfasöfnum. Aðrar erlendar eignir sjóðsins eru einkum framtakssjóðir (e. *private equity*).

Í árslok 2018 voru erlend verðbréf Birtu um 28% af heildareignum.

FJÁRFESTINGARSTEFNA

Fjárfestingarstefna

Fjárfestingarstefna Birtu lífeyrissjóðs er mótuð af stjórn sjóðsins, með þátttöku fjárfestingarráðs Birtu, á grundvelli laga nr. 129/1997 og reglugerðar nr. 916/2009 með síðari breytingum. Stefnan er mótuð í samræmi við góða viðskiptahætti og með hliðsjón af fjárfestingarreglum Birtu. Við mótun stefnunnar eru hagsmunir sjóðfélaga ávallt hafðir að leiðarljósi og ávöxtun á eignum sjóðsins að teknu tilliti til áhættu.

Stefnan byggist á mismunandi tegundaflokkun verðbréfa ásamt innlánnum og er henni ætlað að vera vegvísir fyrir stjórn, fjárfestingarráð og þjónustuaðila sem stýra eignum fyrir sjóðinn. Stefnan er birt á vef sjóðsins ásamt því að vera ávallt kynnt sjóðfélögum á ársfundi sbr. 3 mgr. 30. gr. laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Við ávöxtun eigna sjóðsins og framfylgni við fjárfestingastefnuna eru 1. til 5. töluliður 1. mgr. 36. gr. lífeyrissjóðalaganna ávallt hafðir til grundvallar. Þessi atriði varða hagsmuni sjóðfélaga, aldursamsetningu þeirra og aðra þætti er geta haft áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Byggja skal allar fjárfestingar á viðeigandi greiningu á upplýsingum með öryggi, gæði, lausafjárstöðu og arðsemi safnsins í heild í huga. Að sama skapi þarf að gæta að því að eignir sjóðsins séu nægilega dreifðar þannig að koma megi í veg fyrir samþjöppun og uppsöfnun á óhóflegri áhættu í eignasafni hans.

Birta lífeyrissjóður er langtímafjárfestir og hagar fjárfestingum sínum samkvæmt því. Fjárfestingarstefnan er nánari útfærsla á þeirri hugmyndafræði sem sjóðurinn notar við að ná fjárfestingarmarkmiðum sínum. Hún er sett fram í þeim tilgangi að ná eftirfarandi langtíma-markmiðum:

- Tryggja að sem mest jafnvægi ríki á milli eigna og skuldbindinga.
- Ná hæstu mögulegu ávöxtun að teknu tilliti til áhættu og seljanleika eigna.
- Viðhalda nægilegri áhættudreifingu eigna.
- Tryggja öryggi eigna og varðveita verðgildi sjóðsins til langs tíma.
- Leggja áherslu á innra virði og langtíma raunvirðisaukningu.
- Leggja áherslu á langtímavæntingar og áhættuleiðréttu ávöxtun umfram sætaskipan í árangri til skamms tíma.

Sjóðnum ber að setja sér siðferðisleg markmið í fjárfestingum sínum. Það er stefna stjórnar Birtu að hafa sjálfbæra þróun (*e. sustainable development*) að leiðarljósi við siðferðislegt mat á fjárfestingum sjóðsins. Hugtakið sjálfbær þróun er nátengt hugmyndafræði fjárfestingarstefnu sjóðsins þar sem áhersla er lögð á heildarsýn og langtímahugsun.

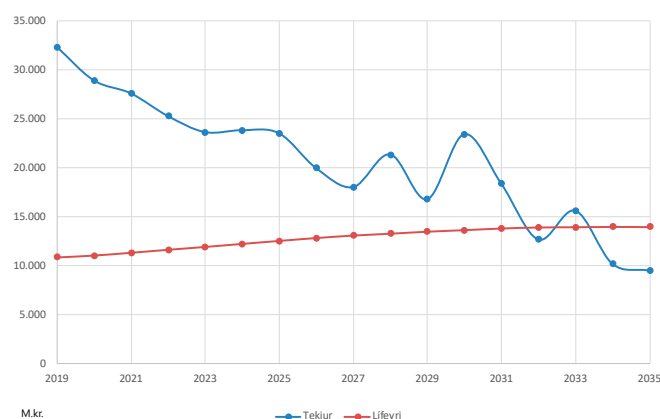
Fjárfestingarstefna samtryggingardeildar

Fjárfestingarstefna samtryggingardeildar byggist á tegundaflokkun verðbréfa ásamt innlánnum sbr. 36. gr. a. lífeyrissjóðalaga með síðari breytingum. Skv. öðrum kafla reglugerðar nr. 916/2009, með síðari breytingum, skal ákvarða form og efni fjárfestingarstefnu samtryggingardeildar með ákveðnum hætti. Í henni skal meðal annars birta áætlun um hvenær markmiði um eignasamsetningu skuli náð ásamt þeim forsendum sem stjórn sjóðsins byggir stefnuna á. Jafnframt skal fjalla um áhrif lífeyrisbyrðar, réttindakerfis og áætlaðs framtíðargreiðsluflæðis vegna lífeyrisskuldbindinga. Einnig ber sjóðnum að fjalla um áhrif stefnunnar á núverandi eignasamsetningu sjóðsins.

Lífeyrisbyrði og framtíðargreiðsluflæði

Lífeyrisbyrði sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum, nam 64,3% á árinu 2018 en 65,5% á árinu 2017. Nemur lækkunin því um 1,2 prósentustigum. Þegar tekið er tillit til greiðsluflæðis af verðbréfaeign sjóðsins með föstum tekjum styrkist framtíðargreiðsluflæðið enn frekar en áætla má að lífeyrisbyrðin verði um 50% að meðaltali af ráðstöfunarfé sjóðsins til nýfjárfestinga á næstu fimm árum.

MYND 1 - ÁÆTLAÐ FRAMTÍÐARGREIÐSLUFLÆÐI

FJÁRFESTINGARSTEFNA

TAFLA 1 - SAMTRYGGING

	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikmök	Neðri vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	1,0%	4,0%	0,0%
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	24,0%	29,0%	19,0%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	4,0%	6,0%	2,0%
Sértryggð skuldabréf	4,0%	6,0%	2,0%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	15,0%	20,0%	10,0%
Skuldabréf fyrirtækja	7,0%	11,0%	3,0%
Innlend hlutabréf	11,0%	15,0%	9,0%
Erlend hlutabréf	26,0%	27,0%	17,0%
Óhefðbundar fjárfestingar	8,0%	12,0%	4,0%
Samtals	100,0%		
Par af eignir í erlendum gjaldmiðli	34,5%	50,0%	19,0%

Mynd 1 sýnir áætlað greiðslufæði Birtu til framtíðar þar sem ekki er gert ráð fyrir nýliðun sjóðfélaga. Samkvæmt þessum forsendum duga tekjur fyrir greiðslu lífeyris a.m.k. til ársins 2032. Eftir það gengur á eignir sjóðsins en heildarskuldbindingar umfram eignir voru 3,8% í árslok 2018. Samtryggingardeild sjóðsins hefur því ennþá töluvert svigrúm til að fjárfesta í eignaflokkum sem sveiflast í verði.

Eignasamsetning og núverandi staða

Núgildandi fjárfestingarstefna samtryggingardeildar, sem stjórn sjóðsins undirritaði 29. nóvember 2018, felur í sér markmiðssetningu ársins 2019. Stefnuna má sjá í töflu 1. Gert er ráð fyrir að sjóðnum takist að ná markmiðum sínum um eignasamsetningu og halda sig innan vikmarka settrar stefnu á árinu 2019.

Markmið og viðmið um ávöxtun og áhættu

Við mótun nýrrar stefnu er tekið mið af eignasamsetningu sjóðsins, aðstæðum á mörkuðum og þeim fjárfestingartækifærum sem framundan eru. Horft er til framtíðar og spáð fyrir um vænta ávöxtun og áhættu helstu tegundaflokka verðbréfa. Grundvöllur þeirrar aðferðarfræði sem sjóðurinn notar við mótun stefnunnar byggist á líkani sem tekur tillit til þróunar skuldbindinga og samfylgni eignaflokka við skuldbindingar sjóðsins.

Samtryggingardeildin notar ákveðnar vísitölur til viðmiðunar um árangur ávöxtunar og áhættu einstakra eignaflokka. Þær helstu eru verðtryggð vísitala NASDAQ OMX á Íslandi með fastan 10 ára líftíma

(OMXI10YI) sem notuð er sem viðmið fyrir skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs. Viðmið við ávöxtun innlendra hlutabréfa sjóðsins er heildarvísitala aðallista NASDAQ OMX á Íslandi, arðgreiðsluleiðrétt (OMX IGI). Viðmið við ávöxtun erlendra hlutabréfaeigna sjóðsins er hlutabréfavísitala Morgan Stanley, arðgreiðsluleiðrétt (MSCI ACWI TR). Aðrar vísitölur, sem notaðar eru til viðmiðunar einstakra eignaflokka, má sjá í fjárfestingarstefnu sjóðsins á birta.is.

Fjárfestingarstefna tilgreindrar séreignar

Tilgreind séreign er sú tegund séreignarsparnaðar sem frá 1. júlí 2017 hefur boðist sjóðfélögum sem eru aðilar að kjarasamningum ASÍ og SA. Í þessari fjárfestingarleið gefst viðkomandi sjóðfélögum kostur á að ráðstafa að hluta eða öllu leyti iðgjaldi umfram 12% skylduframlagið.

Að svo stöddu er einungis ein sparnaðarleið í boði fyrir tilgreinda séreign og má sjá fjárfestingarstefnu hennar í töflu 2. Fjárfestingarstefna leiðarinnar byggist fyrst og fremst á langtímamarkmiði í ávöxtun og mun eignasamsetning hennar þar af leiðandi endurspegla samtryggingardeild Birtu að mestu leyti hvað varðar eignaflokka og vægi þeirra.

Fjárfestingarstefna séreignardeildar

Séreignardeild Birtu lífeyrissjóðs býður þrjár mismunandi sparnaðarleiðir: innlánsleið, skuldabréfaleið og blandaða leið. Sjóðfélagar geta nýtt sér eina leið eða fleiri leiðir samtímis. Við val á sparnaðarleið er skyn-

FJÁRFESTINGARSTEFNA

TAFLA 2 - TILGREIND SÉREIGN

	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikmök	Neðri vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	25,0%	30,0%	20,0%
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	25,0%	35,0%	15,0%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	0,0%	0,0%	0,0%
Sértryggð skuldabréf	8,0%	12,0%	0,0%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%
Skuldabréf fyrirtækja	0,0%	0,0%	0,0%
Innlend hlutabréf	12,0%	15,0%	10,0%
Erlend hlutabréf	30,0%	35,0%	25,0%
Óhefðbundar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%
Samtals	100,0%		
Þar af eignir í erlendum gjaldmiðli	35,0%	40,0%	25,0%

samlegt að taka mið af aldri, eignastöðu og viðhorfi til áhættu auk þess sem sérstakar aðstæður hvers og eins geta skipt máli.

Innlánsleið

Innlánsleiðin er öruggasta sparnaðarleið Birtu. Þar er stefnt að því að lágmarka sveiflur. Þessi sparnaðarleið er ávöxtuð að mestu leyti á verðtryggðum innlánsreikningum bankastofnana. Leiðin hentar þeim vel sem vilja öryggi þar sem höfuðstóllinn heldur verðgildi sínu en vextirnir eru breytilegir og að jafnaði þeir hæstu sem bjóðast á bundnum innlánnum á hverjum tíma. Þess ber þó að geta að þar sem sparnaðarleiðinni fylgir lítil áhætta er vænt ávöxtun hennar að sama skapi lægri en ella til lengri tíma lítið.

Skuldabréfaleið

Í skuldabréfaleið er lögð áhersla á verðtryggð skuldabréf sem að jafnaði gefa góða og stöðuga ávöxtun til lengri tíma. Útgefendur skuldabréfanna eru að miklu leyti ríki og sveitarfélög. Í skuldabréfum felast loforð um fastar greiðslur í framtíðinni en ávöxtunin stjórnast af markaðsvöxtum þeirra bréfa sem keypt eru inn í skuldabréfasafnið. Hafa verður þó í huga að miklar og snöggar breytingar á ávöxtunarkröfu á markaði geta leitt tímabundið til sveiflna í ávöxtun þar sem verð bréfanna tekur mið af breytingum á markaðsvöxtum.

Blönduð leið

Blandaða leiðin er áhættumesta sparnaðarleið Birtu og þar má búast við sveiflukenndri ávöxtun en á móti

TAFLA 3 - SKULDABRÉFALEIÐ

	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikmök	Neðri vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	2,0%	10,0%	0,0%
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	50,0%	60,0%	40,0%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	13,0%	14,0%	10,0%
Sértryggð skuldabréf	9,0%	12,0%	0,0%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	18,0%	25,0%	15,0%
Skuldabréf fyrirtækja	8,0%	12,0%	4,0%
Innlend hlutabréf	0,0%	0,1%	0,0%
Erlend hlutabréf	0,0%	0,0%	0,0%
Óhefðbundar fjárfestingar	0,0%	5,0%	0,0%
Samtals	100,0%		
Þar af eignir í erlendum gjaldmiðli	0,0%	15,0%	0,0%

FJÁRFESTINGARSTEFNA

TAFLA 4 - BLÖNDUÐ LEIÐ

	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikmök	Neðri vikmörk
Innlán í bönkum og sparissjóðum	2,0%	4,0%	0,0%
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	24,0%	34,0%	14,0%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	3,0%	6,0%	0,0%
Sértryggð skuldabréf	7,0%	10,0%	4,0%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	3,0%	6,0%	0,0%
Skuldabréf fyrirtækja	6,0%	9,0%	3,0%
Innlend hlutabréf	12,0%	20,0%	10,0%
Erlend hlutabréf	43,0%	45,0%	35,0%
Óhefðbundar fjárfestingar	0,0%	5,0%	0,0%
Samtals	100,0%		
Par af eignir í erlendum gjaldmiðli	45,0%	50,0%	36,0%

koma væntingar um góða langtímaávöxtun. Leiðin fylgir sambærilegri stefnu í fjárfestingum og samtryggingardeild Birtu, þ.e. blöndu af hlutabréfum og skuldabréfum, þó að hlutabréfahluti þessarar sparnaðarleiðar sé með hærra hlutfall bréfa á erlendum mörkuðum.

Sjóðfélögum er vilja kynna sér fjárfestingarstefnur sparnaðarleiðanna ítarlegar er bent á upplýsingar á birta.is.

Reglur Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar

Birta lífeyrissjóður er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. *Principles for Responsible Investing, PRI*). Reglurnar voru samdar af leiðandi lífeyrissjóðum og eignavörslufyrirtækjum víða

um heim í samstarfi við Sameinuðu þjóðirnar og hafa margir af stærstu lífeyrissjóðum Vesturlanda undirgengist reglurnar.

Birtu ber árlega að skila PRI skýrslu, tilgreina eignasafn sitt og upplýsa hvernig sjóðurinn tryggir eða reynir að tryggja að eigin fjárfestingarstarfsemi og samstarfsaðila samræmist markmiðum um ábyrgar fjárfestingar. Skýrslan skal vera yfirlýpsmikil.

Þegar búið er að gera grein fyrir skipulagi sjóðsins, stærð hans og samsetningu eignasafns, er kannað ítarlega hvernig Birta framfylgir hlutverki sínu sem samfélagslega ábyrgur fjárfestir; eigandi annars vegar og lánveitandi hins vegar. Enn fremur er kannað hvernig starfsmenn sjóðsins sjá til þess að fjármunum, sem stýrt er af þriðja aðila, sé sannarlega stýrt með hagsmuni sjóðsins og samfélagsins í heild að leiðarljósi.

REGLUVARSLA

Stjórn Birtu lífeyrissjóðs ber á grundvelli 5. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda að setja sjóðnum reglur um verðbréfaviðskipti sjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna. Gildandi reglur eru byggðar á leiðbeinandi verklagsreglum Landssamtaka lífeyrissjóða um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna lífeyrissjóðs með fjármálagerninga og skulu endurskoðaðar reglulega.

Stjórn sjóðsins skipar regluvörð til að stuðla að fylgni við reglurnar og svo leita megi til hans eftir ráðgjöf og leiðbeiningum í tengslum við þær lagakröfur sem gerðar eru til sjóðsins sem fagfjárfestis á skipulögðum verðbréfamarkaði.

Lögfræðingur sjóðsins gegnir stöðu regluvarðar fyrir sjóðinn á grundvelli sérstaks erindisbréfs og staðgengill hans er áhættustjóri sjóðsins. Regluvörður skal njóta sjálfstæðis í störfum sínum og er hann í því skyni skipaður af stjórn. Á reglulegum fundum regluvarðar með framkvæmdastjóra, áhættustjóra og forstöðumanni skrifstofu- og rekstrarsviðs sjóðsins eru reglur, verklag og ferlar yfirfarnir og þau mál sem upp koma hverju sinni könnuð og rædd. Regluvörður veitir árlega skýrslu um störf sín til stjórnar og oftár ef þörf krefur.

Meginverkefni regluvarðar sjóðsins er að hafa eftirlit með því að framfylgt sé gildandi reglum Birtu lífeyrissjóðs á hverjum tíma um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna sjóðsins með fjármálagerninga. Þá skal regluvörður hafa eftirlit með því að Birta starfi í samræmi við þær reglur sem um starfsemina gilda og lúta að viðskiptum með skráða fjármálagerninga.

Hlutverk regluvarðar

- Eftirlit með viðskiptum starfsmanna sem heyra undir reglurnar.
- Utanumhald og tilkynningar vegna tilkynningarskyldra viðskipta stjórnarmanna og starfsmanna sem reglurnar taka til.
- Eftirlit með uppfærslu lista um hagsmunatengda aðila.
- Eftirlit með því að stjórnarmenn eða starfsmenn séu skráðir innherjar eða fjárhagslega tengdir aðilar hjá útgefendum fjármálagerninga þar sem það á við.
- Samskipti og skýrslugjöf vegna regluvörslu Birtu.
- Fræðsla til starfsmanna og stjórnarmanna eftir því sem þörf krefur.

Leon Paul Suska, nemi í múraraíðni í Tækniskólanum.

SAMFÉLAGSLEGA ÁBYRGAR FJÁRFESTINGAR

Birta lífeyrissjóður er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (*UN Principles of Responsible Investment*) og hefur verið allar götur frá því reglurnar voru fyrst settar árið 2006. Í því felst meðal annars að Birta horfir til umhverfislegra og félagslegra þátta við mat á fjárfestingum auk þess að horfa til þess hvort fyrirtæki, sem sjóðurinn fjárfestir í, hafi sett sér reglur um góða stjórnarhætti. Nánari umfjöllun um reglurnar má nálgast á vefnum unpri.org.

Hinn 1. júlí 2017 tóku gildi breytingar á fjárfestingarheimildum lífeyrissjóða, þar á meðal að lífeyrissjóðum sé skylt að setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Birta lífeyrissjóður hefur á þeim grunni sem fyrir er, meðal annars með aðild að reglum Sameinuðu þjóðanna, haldið áfram að móta siðferðisleg viðmið sín. Þannig kallar sjóðurinn nú eftir því hvort fyrirtæki sem fjárfest er í hafi sett sér stefnu um samfélagsábyrgð og leggur auk þess áherslu á að fyrirtæki, óháð stærð þeirra, tileinki sér ófjárhagslega upplýsingamiðlun.

Í eigendastefnu sjóðsins er að finna nánari útlistun á því hvernig Birta beitir áhrifum sínum sem virkur þátttakandi á innlendum verðbréfamarkaði. Eigendastefnuna má sjá í heild sinni á birta.is.

Samskipta- og siðareglur

Stjórn Birtu lífeyrissjóðs samþykkti samskipta- og siðareglur fyrir sjóðinn 29. september 2017. Áður höfðu forverar Birtu, Sameinaði lífeyrissjóðurinn og Stafir lífeyrissjóður, sett sér slíkar reglur sem staðfestar voru af stjórnnum beggja sjóða og höfðu verið endurskoðaðar reglulega. Reglurnar ramma inn samskipti stjórnar og starfsmanna við aðila á fjármagnsmarkaði.

Í nýju reglunum er að finna ákvæði þess efnis að starfsmenn og stjórnarmenn skulu halda utan um og vera reiðubúnir að gefa upplýsingar um gjafir og risnu sé eftir því kallað af hálfu innri eða ytri eftirlitsaðila sjóðsins.

Nokkrir útskriftarnemar í múrverki vorið 2019 og kennarar þeirra í Tækniskólanum. Frá vinstri: Nicola Alexander Pjevic, Hans Jakob Hilmarsson, Ívar Orri Guðmundsson, Guðmundur A. Ástráðsson, Trausti R. Einarsson kennari, Leon Paul Suska, Sandra Skuld Kolbeinsdóttir, Þráinn Óskarsson kennari, Höskuldur Geir Erlingsson, Friðgeir Óli Guðnason og Ingi Gunnar Þórðarson kennari.

STJÓRNHÁTTAYFIRLÝSING VEGNA ÁRSINS 2018

Birta lífeyrissjóður starfar samkvæmt samþykktum sem samþykktar eru á ársfundi og staðfestar af fjármálaráðuneytinu í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldu-tryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Sjóðurinn lýtur eftirliti Fjármálaeftirlitsins (FME) og starfsemi hans er starfsleyfisskyld. Birta varð til við samruna Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs og tók til starfa 1. desember 2016. Lífeyrissjóðir með fullgilt starfsleyfi eru skilgreindir sem eining tengd almannahagsmunum, sbr. staflið b í 7. tl. 1. mgr. 1. gr. laga um endurskoðendur nr. 79/2008, sbr. 14. tl. 1. mgr. 2. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórnháttayfirlýsing Birtu lífeyrissjóðs byggist á þeim lögum og reglum sem um hann gilda og á 5. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefn-um af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq OMX Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Sjóðurinn fylgir reglunum að svo miklu leyti sem þær eiga við um starfsemi lífeyris-sjóða. Sjóðurinn leitast við að birta á heimasíðu sinni helstu reglur sem sjóðurinn fylgir en annars er vísað til heimasíðu Fjármálaeftirlitsins.

Lög, reglur og leiðbeinandi viðmið

Lög, reglugerðir, leiðbeinandi tilmæli og reglur FME, sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða, má finna á heima-síðu Fjármálaeftirlitsins undir flípanum Réttarheimildir.

Samþykktir Birtu og leiðbeinandi viðmiðunarreglur, sem sjóðurinn fylgir, má finna á birta.is undir flípanum Um sjóðinn/stjórn. Þar má m.a. finna eigendastefnu og reglur Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar, einnig fjárfestingarstefnu og áhættustefnu Birtu.

Stjórn sjóðsins hefur sett sér starfsreglur, verklags-reglur um verðbréfavíðskipti stjórnar og starfsmanna, reglur um fjárfestingar og reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar og eru þær hluti af innri reglum sjóðsins.

Helstu þættir innra eftirlits og áhættustýringarkerfa

Samkvæmt 8. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997 ber stjórn lífeyrissjóðs m.a. að móta innra eftirlit lífeyris-sjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla.

Skv. reglum FME nr. 577/2012 um endurskoðunar-deildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða er innra eftirlit skilgreint sem

„... sérhver aðgerð af hálfu stjórnenda, stjórnar og starfsmanna til að stýra áhættu og auka líkur á að settum markmiðum verði náð við rekstur fyrirtækis eða stofnunar. Stjórnendur undirbúa, skipuleggja og stjórna þeim aðgerðum sem þörf er á innan fyrirtækis eða stofnunar til að veita hæfilega vissu fyrir að settum markmiðum verði náð.“

Innra eftirlit sjóðsins birtist m.a. í verklagsreglum sjóðs-ins og innri ferlum sem gilda um alla þætti í starfsemi hans, þ.m.t. bókhald, iðgjöld, lífeyrir, veðskuldabréf, eignastýringu, rekstur og skjalastjórnun.

Regluvörður sjóðsins hefur eftirlit með viðskiptum stjórnarmanna og stjórnenda Birtu með fjármálagern-inga. Auk þess heldur hann utan um upplýsingar um eignarhald þeirra í félögum og trúnaðarstörf þeirra fyrir félög. Þrátt fyrir að húsnæðislán teljist ekki til hagsmunatengsla er stjórn sjóðsins upplýst um það ef slík lán eru í vanskilum.

Samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldu-tryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða ber sjóðnum að starfrækja innri endurskoðunardeild eða semja við sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila til að annast innra eft-irlit. Sjóðurinn hefur samið við Helgu Harðardóttur hjá KPMG um að annast innri endurskoðun sjóðsins. Innri endurskoðandi vinnur í samræmi við samning um innri endurskoðun sem endurnýjaður var í ágúst 2017 og leggur fram innri endurskoðunaráætlun fyrir endur-skoðunarnefnd sjóðsins, sem hefur eftirlit með störfum innri endurskoðanda. Niðurstöður innri endurskoðunar eru kynntar fyrir endurskoðunarnefnd, stjórn og stjórn-endum sjóðsins. Nánar er kveðið á um hlutverk og eftirlitsskyldur innri endurskoðanda í reglum Fjármála-eftilitsins nr. 577/2012.

Samkvæmt samþykktum sjóðsins skal ársreikningur sjóðsins vera endurskoðaður af löggiltum endurskoð-anda. Endurskoðandi sjóðsins er kjörinn á ársfundi eftir umsögn endurskoðunarnefndar. Á ársfundi 2018 var Kristinn F. Kristinsson hjá PwC endurkjörinn endurskoð-andi sjóðsins. Ársreikningur sjóðsins er endurskoðaður í samræmi við lög um endurskoðendur nr. 79/2018 og alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Til staðar er ráðn-ingarbréf undirritað í ágúst 2017 þar sem skilgreind er ábyrgð og skyldur endurskoðanda og stjórnenda.

STJÓRNHÁTTAYFIRLÝSING VEGNA ÁRSINS 2018

Samskiptaáætlun endurskoðanda er lögð fyrir endurskoðunarnefnd til umfjöllunar.

Skv. 9. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997 ber stjórn lífeyrissjóðs að setja áhættustefnu og móta eftirlitskerfi með áhættu sjóðsins.

Um áhættustýringu lífeyrissjóða gilda ákvæði laga og reglugerða, þ.m.t. reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Á grundvelli þessa hefur Birta sett sér áhættustefnu þar sem skilgreind er áhætta sem fylgir starfsemi og viðunandi mörk sett eftir því sem við á.

Nánar er fjallað um áhættustýringu sjóðsins á bls. 24 í ársskýrslu og í skýringu 19 í ársreikningi.

Upplýsingar um stefnu um samfélagslega ábyrgð og siðferðisviðmið

Vinnugildi sjóðsins eru heiðarleiki, fagmennska og ábyrgð og leggur sjóðurinn áherslu á að starfsmenn þekki þessi gildi og tileinki sér þau í störfum sínum. Óskagildi sjóðsins er traust og stjórn telur að sjóðurinn geti áunnið sér og viðhaldið því með vinnugildum.

Stjórn sjóðsins og starfsmenn gera sér ljósa þá ábyrgð sem því fylgir að hafa umsjón með fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ljósi þess hafa stjórn og starfsmenn sett sér sérstakar samskipta- og siðareglur sem ætlað er að stuðla að góðum starfsháttum og samskiptum á fjármálamarkaði.

Birta lífeyrissjóður er aðili að sáttmála Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (*e. Principles for Responsible Investment*). Það er mat stjórnar og stjórnenda Birtu að eðlilegt sé að byggja samfélagslega ábyrgð og siðferðisleg viðmið í fjárfestingum sjóðsins á grunni þess sáttmála þar sem hann setur viðmið sem viðurkennd eru af alþjóðasamfélaginu að því er lýtur að umhverfislegum og félagslegum málefnum og góðum stjórnarháttum.

Í skýringu 20 í ársreikningi um ófjárhagslega upplýsingagjöf er að finna nánari upplýsingar um stjórnarhætti, umhverfis-, og félagsmál.

Samsetning og starfsemi stjórnar, endurskoðunarnefndar og fjárfestingarráðs

Um starfsemi stjórnar vísast einkum til laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sjá nánari umfjöllun á bls. 6 í ársskýr-

slu 2018.

Stjórn fundaði alls 15 sinnum á árinu 2018. Varasmenn voru boðaðir sex sinnum á fundi í forföllum aðalmanna.

Upplýsingar um einstaka stjórnarmenn má finna á birta.is.

Lögð var könnun fyrir stjórn í febrúar 2019 þar sem spurt var um stjórnarhætti. Helstu þættir í árangursmati voru hlutverk og ábyrgð stjórnar, stjórnarfundir, frammistaða framkvæmdastjóra, undirnefndir stjórnar, skilvirkni áhættustýringar, virkni stjórnar í stefnumótun og inntak siðareglna.

Fjárfestingaráð Birtu lífeyrissjóðs

Soffía Gunnarsdóttir, forstöðumaður eignastýringarsviðs.

Loftur Ólafsson eignastýring.

Stefán Birgisson eignastýring.

Áheyrnarfulltrúi: Eyrún Einarsdóttir áhættustjóri.

Meginhlutverk fjárfestingarráðs er að fjalla um þá þætti í starfsemi sjóðsins sem lúta að fjárfestingum. Fjárfestingarráð er skipað starfsfólki eignastýringar sjóðsins, auk þess sem áhættustjóri hefur þar seturétt. Ef áhættustjóri er mótfallinn fjárfestingu er tillagan send stjórn til ákvörðunar. Fjárfestingarráð fundaði alls 22 sinnum á árinu 2018.

Endurskoðunarnefnd

Samkvæmt starfsreglum nefndarinnar skal hún skipuð þremur mönnum og skal að minnsta kosti einn þeirra vera stjórnarmaður í sjóðnum. Stjórn sjóðsins skipar formann nefndarinnar og tvo aðra í kjölfar ársfundar, eigi síðar en mánuði eftir ársfund. Nefndarmenn skulu hafa þekkingu og reynslu í samræmi við störf nefndarinnar og a.m.k. einn nefndarmanna skal hafa staðgóða þekkingu á sviði reikningsskila og endurskoðunar. Meirihluti nefndarmanna skal vera óháður sjóðnum í skilningi laga um ársreikninga.

Nefndin fundaði alls 8 sinnum á árinu 2018.

Nefndir á grundvelli kjarasamnings ASÍ og SA 24. apríl 2018.

Á grundvelli kjarasamnings ASÍ og SA, dags. 24. apríl 2018 eru starfandi valnefndir launamanna og

STJÓRNHÁTTAYFIRLÝSING VEGNA ÁRSINS 2018

atvinnurekenda og nefnd um laun stjórnarmanna. Þá hefur fulltrúaráð launamanna á að skipa sérstakri kjörnefnd auk stjórnar fulltrúaráðs. Framangreindar nefndir eru hluti af stjórnskipan sjóðsins, á forræði aðila vinnumarkaðarins. Sjá nánar kaflann um stjórnskipan, bls. 40 í ársskýrslu.

Starfsreglur valnefndar launamanna og kjörnefndar má finna á birta.is.

Upplýsingar um framkvæmdastjóra sjóðsins og lýsing á helstu skyldum hans

Framkvæmdastjóri Birtu lífeyrissjóðs er Ólafur Sigurðsson. Hann stjórnar daglegum rekstri sjóðsins í samræmi við lög og reglur sem um starfsemina gilda.

Nánari upplýsingar um framkvæmdastjóra má finna á birta.is.

Annað

Sjóðurinn hefur ekki gerst brotlegur við lög eða reglur á árinu 2018 skv. ákvörðun eða úrskurði eftirlitsaðila með starfsemi sjóðsins.

Samskipti sjóðsins við sjóðfélaga, sem varða ábendingar eða frávik, eru skráð og þeim er eftir atvikum vísað til stjórnar ef þess er sérstaklega óskað. Í samskipta- og siðareglum sjóðsins, sem aðgengilegar eru á birta.is, er jafnframt að finna leiðbeiningar um hvernig farið skuli með tilkynningar vegna brota á reglunum. Skal þeim beint til framkvæmdastjóra, regluvarðar og eftir atvikum formanns endurskoðunarnefndar. Einnig eru til staðar reglur um meðferð kvartana.

Friðrik Auðunn Jónsson, nemi í pípulögnum í Tækniskólanum.

Stjórnkerfi Birtu lífeyrissjóðs, líkt og annarra lífeyrissjóða á almennum vinnumarkaði, endurspeglar þá áherslu í kjarasamningum um lífeyrismál að rekstur og gæsla sjóðanna sé á sameiginlegri ábyrgð atvinnurekenda og launamanna. Stjórnir sjóðanna eru ávallt skipaðar fulltrúum stéttarfélaganna og samtaka atvinnurekenda að jöfnu og fulltrúar þessara aðila skiptast á að hafa á hendi formennsku í stjórninni.

Fulltrúaráð Birtu lífeyrissjóðs hefur stigið skref í þá átt að auka gagnsæi í stjórnkerfi sjóðsins. Það byggist á hugmyndum aðila vinnumarkaðarins í tengslum við endurskoðun á kjarasamningi um lífeyrismál. Er þetta gert m.a. með skipan valnefndar launamanna og nefndar um laun stjórnarmanna en sú nefnd er á sameiginlegu forræði atvinnurekenda og launamanna. Fulltrúaráð launamanna hefur jafnframt á að skipa kjörnefnd og stjórn fulltrúaráðs.

Valnefnd

Í grein 5.8. í samþykktum Birtu lífeyrissjóðs segir að fulltrúaráð launamanna skuli skipa valnefnd sem hafi þann yfirlýsta tilgang að tryggja góða stjórnarhætti við stjórn sjóðsins og tryggja að stjórn sjóðsins endurspegli fjölbreytni og breidd í hæfni, reynslu og þekkingu stjórnarmanna sem og að tryggja gagnsæi í málum um tilnefningu stjórnarmanna.

Valnefnd er fjögurra manna en að öðru leyti er kveðið á um skipan og starfsemi hennar í sérstökum starfsreglum sem fulltrúaráð launamanna samþykkir. Valnefnd launamanna var kjörin á fulltrúaráðsfundi launamanna 26. apríl 2017 til þriggja ára en hún fær það hlutverk að tilnefna fulltrúa í stjórn sjóðsins sem fulltrúaráð greiðir atkvæði um á kjörfundi í aðdraganda ársfundar.

Á ársfundi 2019 liggur fyrir tillaga til breytinga á samþykktum sjóðsins í þá veru að fulltrúar atvinnurekenda skipi samskonar valnefnd sem hafi sambærilegt hlutverk við tilnefningu fulltrúa í stjórn sjóðsins.

Nefnd um laun stjórnarmanna

Í grein 6.6 í samþykktum Birtu lífeyrissjóðs segir að nefnd um laun stjórnarmanna skuli undirbúa og leggja fram tillögur að launum stjórnarmanna, bæði aðal- og varamanna, fyrir hvern ársfund. Í tillögum sínum skal nefndin miða við að laun stjórnarmanna endurspegli þær kröfur sem gerðar eru til þeirra og þann tíma sem verja þarf til stjórnarstarfa. Nefndin skal kynna stjórn sjóðsins tillögur sínar eigi síðar en tveimur vikum fyrir ársfund lífeyrissjóðsins.

Nefnd um laun stjórnarmanna er fjögurra manna, skipuð tveimur fulltrúum atvinnurekenda og tveimur fulltrúum launamanna. Hún var kjörin á aukaársfundum Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs 29. september 2016 til þriggja ára og kjörið staðfest á stofnfundi Birtu lífeyrissjóðs.

Á ársfundi 2019 liggur fyrir tillaga til breytinga á samþykktum sjóðsins í þá veru að formaður stjórnar sjóðsins á hverjum tíma hafi seturétt á fundum nefndarinnar. Er breytingin gerð í samræmi við efni kjarasamnings ASÍ og SA um stjórnskipan lífeyrissjóða, dags. 24. apríl 2018.

Kjörnefnd og stjórn fulltrúaráðs

Auk tveggja framangreindra nefnda hefur fulltrúaráð launamanna Birtu lífeyrissjóðs á að skipa sérstakri kjörnefnd auk stjórnar fulltrúaráðs. Samkvæmt grein 5.1 samþykta sjóðsins skulu fulltrúar launamanna kjörnir á sérstökum kjörfundi. Hlutverk kjörnefndar er að annast framkvæmd kosninga til stjórnar og úrskurða í mögulegum ágreiningsmálum er varða framkvæmdina.

Kjörnefnd er skipuð þremur fulltrúum til þriggja ára, kjör hennar var staðfest á kjörfundi launamanna 26. apríl 2017. Stjórn fulltrúaráðsins er á forræði og ábyrgð fulltrúaráðs, sem og aðrar nefndir fulltrúaráðs, þ.e. kjörnefnd, nefnd um laun stjórnarmanna og valnefnd. Stjórn fulltrúaráðsins og nefndirnar setja sérstakar starfsreglur sem staðfestar eru á kjörfundi.

1. gr. Markmið starfskjarastefnu

Starfskjarastefna Birtu lífeyrissjóðs er mótuð af stjórn og tekin fyrir á ársfundi í samræmi við gr. 5.7 og gr. 6.5 í samþykktum sjóðsins.

Stefnunni er ætlað að treysta markmið stjórnar um framúrskarandi þjónustu við sjóðfélaga og árangursríkan rekstur til langtíma.

Það er stefna stjórnar að bjóða á hverjum tíma samkeppnishæf starfskjör, sambærileg við það sem gerist í starfsumhverfi hans og í samræmi við umsvif, ábyrgð og árangur í starfi. Það er trú stjórnar að með því verði Birta lífeyrissjóður eftirsóknarverður starfsvettvangur framúrskarandi starfsmanna. Starfskjarastefnan nær yfir helstu atriði í starfs- og launakjörum stjórnarmanna, framkvæmdastjóra, lykilstarfsmanna og annarra starfsmanna lífeyrissjóðsins.

2. gr. Starfskjör stjórnarmanna

Stjórnarmönnum skulu greidd laun í samræmi við ákvörðun ársfundar. Sérstök nefnd um laun stjórnarmanna skal skv. gr. 6.6 í samþykktum sjóðsins, undirbúa og leggja fram tillögur að launum stjórnarmanna, bæði aðal- og varamanna, fyrir hvern ársfund. Í tillögum sínum skal nefndin miða við að laun stjórnarmanna endurspegli þær kröfur sem gerðar eru til þeirra og þann tíma sem verja þarf til stjórnarstarfa. Nefndin skal kynna stjórn tillögur sínar eigi síðar en tveimur vikum fyrir ársfund lífeyrissjóðs. Skulu fulltrúaráð skipa nefndina fjórum fulltrúum til þriggja ára. Skal vera jafnt hlutfall fulltrúa atvinnurekenda og launamanna í nefndinni.

Lífeyrissjóðurinn greiðir ferðakostnað og dagpening vegna starfa stjórnarmanna sem hafa lögheimili utan höfuðborgarsvæðisins.

3. gr. Starfskjör framkvæmdastjóra

Starfskjör framkvæmdastjóra skulu ákvörðuð í ráðningarsamningi sem staðfestur er af stjórn sbr. 1. tl. 3. mgr. 29. gr. laga um lífeyrissjóði. Föst laun og aðrar greiðslur skulu vera sambærileg við það sem gerist í starfsumhverfi hans og í samræmi við umsvif, ábyrgð og árangur í starfi.

Í ráðningarsamningi skal tiltaka önnur starfskjör sem tíðkanleg eru í hliðstæðum störfum. Þar skal kveðið á um greiðslur í lífeyrissjóð, orlof, hlunnindi og uppsagnarfrest.

Starfskjör framkvæmdastjóra skal endurskoða

árlega. Við slíka endurskoðun skal höfð hliðsjón af frammistöðu, þróun launakjara á markaði og afkomu lífeyrissjóðsins.

Við gerð ráðningarsamnings framkvæmdastjóra skal haft að leiðarljósi að ekki komi til frekari greiðslna við starfslok en fram koma í ráðningarsamningi.

4. gr. Starfskjör lykilstarfsmanna

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og skal hann fara eftir þeirri stefnu og fyrirmælum sem sjóðstjórn hefur gefið. Framkvæmdastjóri ræður lykilstarfsmenn og skal við slíkar ákvarðanir gæta samráðs við formann og varaformann stjórnar á hverjum tíma. Við ákvörðun starfskjara lykilstarfsmanna skal gætt sömu sjónarmiða og fram koma í 1. gr. Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikils háttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá sjóðstjórn.

5. gr. Aðrir starfsmenn

Við ákvörðun starfskjara annarra starfsmanna skal taka mið af ofangreindum reglum eftir því sem við á, að höfðu samráði við forstöðumann skrifstofu- og rekstrarsviðs.

6. gr. Árangurstengingar launa

Starfskjör starfsfólks Birtu eru ekki árangurstengd.

7. gr. Upplýsingagjöf

Í ársreikningi skal stjórn gera grein fyrir kjörum stjórnarmanna, framkvæmdastjóra og þeirra lykilstarfsmanna sem falla undir ákvæði reglugerðar um ársreikninga lífeyrissjóða á hverjum tíma. Upplýsa skal um heildarfjárhæð greiddra launa á árinu og launa frá fyrra ári.

Starfskjarastefnu þessa skal birta á birta.is.

8. gr. Samþykkt starfskjarastefnu og fleira

Starfskjarastefna lífeyrissjóðsins skal tekin til afgreiðslu á hverjum ársfundi og skal hún og borin undir hann til samþykktar eða synjunar. Heimilt er að endurskoða starfskjarastefnuna milli ársfunda og skulu breytingar á stefnunni þá lagðar fyrir ársfund til samþykktar. Starfskjarastefnan er leiðbeinandi fyrir lífeyrissjóðinn, stjórn hans og framkvæmdastjóra. Ef stjórn lífeyrissjóðsins vikur frá starfskjarastefnunni skal það rökstutt í hverju tilviki fyrir sig í gerðabók sjóðsins. Stjórnin skal greina frá frávikum og ástæðum þeirra á næsta ársfundi sjóðsins.

Samþykkt á ársfundi Birtu lífeyrissjóðs 2. maí 2018.

ÁRSREIKNINGUR 2018

EFNISYFIRLIT ÁRSREIKNINGS

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra	45-47
Áritun óháðs endurskoðanda	48-49
Yfirlit um breytingu á hreinni eign	
til greiðslu lífeyris árið 2018	50
Efnahagsreikningur 31. desember 2018	51
Sjóðstreymi árið 2018	52
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu	
samtryggingardeildar	53
Skýringar	54-90
Kennitölur	91-94
Yfirlit um breytingu á hreinni eign	
samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris 2018	95
Efnahagsreikningur samtryggingardeildar	
31. desember 2018	96
Sjóðstreymi samtryggingardeildar árið 2018	97
Yfirlit um breytingu á hreinni eign deilda	
til greiðslu lífeyris árið 2018	98
Efnahagsreikningur deilda 31. desember 2018	99
Sjóðstreymi deilda árið 2018	100

Myndin í opnunni á undan:

Það er kúnst að beygja rör svo vel fari! Pípulagningarnemarnir Hákon Fannar Briem Kristjánsson og Domintas Drungilas á vinstri síðu í opnunni og kennari þeirra, Böðvar Ingi Guðbjartsson.

SKÝRSLA STJÓRNAR OG FRAMKVÆMDASTJÓRA

Starfsemi sjóðsins

Birta lífeyrissjóður starfar á grundvelli samþykktu og samkvæmt lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Einnig starfar lífeyrissjóðurinn á grundvelli samkomulags stéttarféлага og atvinnurekenda frá 19. maí 1969 með síðari breytingum. Hlutverk Birtu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Meðfylgjandi skýrsla stjórnar er birt samkvæmt lögum um ársreikninga nr. 3/2006 og reglugerð um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Reikningsskil sjóðsins samanstanda af ársreikning og ársskýrslu. Jafnframt bendir stjórn sjóðfélögum á heimasíðu sjóðsins þar sem mikilvægar upplýsingar er varða reikningsskil sjóðsins er að finna.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Sjóðurinn starfar í þremur aðaldeildum, samtryggingardeild, séreignardeild og tilgreindri séreignardeild. Um áramót áttu 96.412 einstaklingar réttindi í samtryggingardeild. Á árinu 2018 greiddu 18.806 einstaklingar iðgjald til samtryggingardeildar og 5.531 launagreiðendur. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem að jafnaði greiða iðgjöld til sjóðsins með reglubundnum hætti í mánuði hverjum, voru 16.284. Á árinu 2018 námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar 16.339 millj. kr. Í árslok 2018 áttu 34.329 einstaklingar réttindi í séreignardeild. Virkir sjóðfélagar í séreignardeild á árinu 2018 voru 2.331. Á árinu 2018 námu iðgjaldagreiðslur til séreignardeildar, fyrir réttindaflutninga og endurgreiðslur, 839 millj. kr. sem er hækkun um 3% frá fyrra ári. Í árslok 2018 áttu 1.565 einstaklingar réttindi í tilgreindri séreignardeild. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild á árinu 2018 voru 1.482. Á árinu 2018 námu iðgjaldagreiðslur til tilgreindrar séreignardeildar, fyrir réttindaflutninga og endurgreiðslur 340 millj. kr.

Fjöldi lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslur

Á árinu nutu 13.789 lífeyrisþegar að meðaltali lífeyrisgreiðslna úr samtryggingardeild að fjárhæð 10.492 millj. kr. Lífeyrisþegum fjölgaði um 6,5% á árinu. Lífeyrisbyrði sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum, nam 64,3% samanborið við 65,5% árið áður. Lögbundið framlag sjóðsins til starfsendurhæfingarsjóðs nam 112 millj. kr. Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar námu 557 millj. kr. og lífeyrisgreiðslur tilgreindrar séreignar námu 2,3 millj. kr. á árinu.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 18.432 millj. kr. samanborið við 23.434 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 716 millj. kr. samanborið við 763 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna er 0,19% en var 0,22% árið 2017. Fjöldi stöðugilda á árinu var 28,4 og nam heildarfjárhæð launa 437 millj. kr., þar af voru launatengd gjöld 87,1 millj. kr.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Hrein eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris nam 357.229 millj. kr. í árslok samanborið við 334.321 millj. kr. árið áður. Hrein eign séreignardeildar nam 14.706 millj. kr. samanborið við 13.721 millj. kr. árið áður. Hrein eign tilgreindrar séreignar nam 418 millj. kr. í árslok. Samanlagðar eignir samtryggingardeildar, séreignardeildar og tilgreindrar séreignardeildar námu því 372.353 millj. kr. í árslok en 348.122 millj. kr. í árslok 2017.

Ávöxtun

Nafnávöxtun sjóðsins á árinu 2018 var 5,04% sem samsvarar 1,73% raunávöxtun samanborið við 5,2% raunávöxtun á árinu 2017. Meðalraunávöxtun samtryggingardeildar síðustu 5 ára er 4,09% og síðustu 10 ára 3,3%.

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg úttekt miðað við árslok 2018 sýnir að heildarskuldbindingar sjóðsins voru 3,86% umfram heildareignir en voru 3,44% umfram heildareignir í árslok 2017. Við úttektina er miðað við að ávöxtun eigna sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysliverðs. Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu má sjá í sérstöku yfirliti í ársreikningi og í skýringu 16.

SKÝRSLA STJÓRNAR OG FRAMKVÆMDASTJÓRA

Atburðir eftir lok reikningsárs

Frá lokum reikningsárs fram að áritunardegi hafa ekki orðið neinir atburðir sem hafa haft verulega þýðingu á fjárhagslega stöðu sjóðsins.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett sér starfsreglur og er þar leitast við að fylgja gildandi "Leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja". Leiðbeiningarnar eru aðgengilegar á vef Viðskiptaráðs Íslands www.vi.is. Sjóðurinn fylgir leiðbeiningunum í meginatriðum og hefur samkvæmt samþykktum skipulagt sérstakar valnefndir. Stjórnarháttayfirlýsing sjóðsins felur ekki í sér greiningu á umhverfis- og félagslegum þáttum sem gert er grein fyrir í skýringum ársreiknings og ársskýrslu. Stjórn leggur reglulega mat á árangur og kemur slíkum upplýsingum á framfæri við valnefnd. Frekari upplýsingar um stjórn og stjórnarhætti er að finna í sérstakri yfirlýsingu stjórnar sem er fylgirit með ársreikningi þessum.

Sjóðurinn hefur sett sér sérstaka áhættustefnu sem staðfest er af stjórn og er hún aðgengileg á vef sjóðsins. Markmið hennar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins. Stefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu sem felst í leiðum til að greina, meta, vakta og stýra áhættu í rekstri sjóðsins. Áhætta í starfseminni er skilgreind til samræmis við skilgreiningu í reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða, sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóðurinn skilgreinir. Sjá nánar í skýringu 19 í ársreikningnum.

Upplýsingastarf

Birta lífeyrissjóður birtir tímanlega fyrir ársfund sjóðsins auglýsingu í dagblöðum þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og ársreikningi fyrir liðið ár. Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum hálfárslega yfirlit yfir móttækin iðgjöld ásamt útreikningi á áunnum lífeyrisréttindum og gerir sjóðfélögum mögulegt að reikna væntanlegan lífeyrisrétt með sérstakri reiknivél á heimasíðu sjóðsins. Á ársfundi sjóðsins á liðnu ári var m.a. gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Á vefsíðu Birtu lífeyrissjóðs má nálgast almennar upplýsingar um sjóðinn og starfsemi hans.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf

Stjórn hefur markað þá stefnu að mikilvægi samfélagslegs hlutverks sjóðsins er haft að leiðarljósi í starfsemi hans. Ítarlega er gerð grein fyrir þeim viðmiðum sem sjóðurinn hefur sett sér um ófjárhagslegar upplýsingar í skýringu 20 í ársreikningi. Við fjárfestingarákvarðanir er gætt að því að fyrirtæki fylgi viðurkenndum viðmiðum um góða stjórnarhætti og viðskiptasiðferði.

Áhrif óvissu í ytra starfsumhverfi

Birta lífeyrissjóður er langtímafjárfestir og hugmyndafræði Birtu gengur út á að dreifa eignum og takmarka þannig áhættu. Markmiðið er að taka meðvitaða áhættu sem skilar sjóðnum virðisauka í samræmi við þá áhættu sem tekin er. Eðli málsins samkvæmt býr sjóðurinn við varanlega óvissu sem óhjákvæmilega felst í því að safna eignum á móti skuldbindingum. Ítarlega er gerð grein fyrir mögulegum breytingum á helstu forsendum í næmnigreiningu í skýringu 19 og í sérstakri umfjöllun um áhættustýringu í ársskýrslu.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Birta lífeyrissjóður mun eftir sem áður leitast við að ávaxta eignir í samræmi við fjárfestingarstefnu sjóðsins sem aðgengileg er á heimasíðu sjóðsins. Með hækkun iðgjalds hefur lífeyrisbyrði lækkað nokkuð og ráðgert er að sú þróun haldi áfram. Með afnámi gjaldyrishafta eykst geta sjóðsins til að dreifa áhættu á erlenda markaði. Erlendar eignir sem hlutfall af heild er 28,3% sbr. skýringu 21.

SKÝRSLA STJÓRNAR OG FRAMKVÆMDASTJÓRA

Stjórn og framkvæmdastjóri Birtu lífeyrissjóðs staðfesta hér með ársreikning sjóðsins með undirritun sinni.

Reykjavík, 28. mars 2019

Í stjórn Birtu lífeyrissjóðs

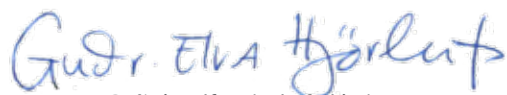
Jakob Tryggvason
formaður

Ingibjörg Ólafsdóttir
varaformaður

Davíð Hafsteinsson

Guðrún Elfa Hjörleifsdóttir

Guðrún Jónsdóttir

Gylfi Ingvarsson

Hrönn Jónsdóttir

Pálmar Óli Magnússon

Ólafur Sigurðsson
framkvæmdastjóri

ÁRITUN ÓHÁÐS ENDURSKOÐANDA

Til stjórnar og sjóðfélaga Birtu lífeyrissjóðs

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Birtu lífeyrissjóðs fyrir árið 2018. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningskilaaðferðir, skýringar og kennitölur.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2018, efnahag hans 31. desember 2018, breytingu á handbæru fé á árinu 2018 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2018 í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða og að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda. Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfylfum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi lífeyrissjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með áliti okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

ÁRITUN ÓHÁÐS ENDURSKOÐANDA

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits lífeyrissjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Reykjavík, 28. mars 2019

PricewaterhouseCoopers ehf.

Kristinn Kristinsson

löggiltur endurskoðandi

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS ÁRIÐ 2018

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeildar, séreignardeildar og tilgreindrar séreignardeildar

	Skýr.	2018	2017
IÐGJÖLD			
Iðgjöld sjóðfélaga		5.020.843	4.867.829
Iðgjöld launagreiðenda		12.514.841	10.558.308
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(23.089)	(38.050)
		17.512.595	15.388.087
Sérstök aukaframlög	3	167.357	155.169
		17.679.951	15.543.256
LÍFEYRIR			
	4		
Heildarfjárhæð lífeyris		11.051.025	10.141.129
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		112.310	101.597
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		4.211	4.009
Eftirlaun frá Tryggingarstofnun		(2.081)	(2.494)
		11.165.466	10.244.241
HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR			
	5		
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1	3.654.616	11.801.125
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.3	14.471.370	11.486.185
Hreinar tekjur af afleiðusamningum		0	(26.409)
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		225.995	137.650
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		193.438	122.480
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		120.723	108.823
Ýmsar fjárfestingartekjur	6	25.225	69.844
Fjárfestingargjöld	7	(259.318)	(265.555)
		18.432.048	23.434.143
REKSTRARKOSTNAÐUR			
	8		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		716.169	745.418
Sameiningarkostnaður		0	17.602
		716.169	763.020
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		24.230.364	27.970.138
Hrein eign frá fyrra ári		348.122.488	320.152.350
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok tímabils		372.352.851	348.122.488

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2018

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeildar, séreignardeildar og tilgreindrar séreignardeildar

	Skýr.	31.12.2018	31.12.2017
EIGNIR			
FJÁRFESTINGAR			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9	145.512.643	138.031.208
Skuldabréf	10	215.746.947	197.167.882
Bundnar bankainnstæður		4.250.812	4.007.952
Aðrar fjárfestingar	11	13.140	164.060
		365.523.542	339.371.102
KRÖFUR	12		
Kröfur á launagreiðendur		2.295.716	2.128.564
Aðrar kröfur		60.121	470.715
		2.355.838	2.599.278
ÝMSAR EIGNIR			
Varanlegir rekstrarfjármunir	13	30.532	35.659
Handbært fé		4.910.980	6.544.139
Eignir samtals		372.820.891	348.550.178
SKULDIR			
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	14	98.092	88.620
Aðrar skuldir	15	369.948	339.070
		468.040	427.691
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok tímabils		372.352.851	348.122.488
Hrein eign til greiðslu lífeyris greinist þannig			
Samtryggingardeild		357.229.217	334.321.422
Séreignardeild		14.705.911	13.721.118
Tilgreind séreignardeild		417.723	79.948
		372.352.851	348.122.488

Skuldbindingar utan efnahags

17

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2018

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeildar, séreignardeildar og tilgreindrar séreignardeildar

	2018	2017
INNGREIÐSLUR		
Iðgjöld	17.473.715	15.000.944
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	376.402	363.036
Aðrar inngreiðslur	469.911	220.101
	18.320.027	15.584.081
ÚTGREIÐSLUR		
Lífeyrir	11.163.784	10.230.797
Rekstrarkostnaður	697.741	754.123
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	2.478	25.716
Aðrar útgreiðslur	0	243.083
	11.864.003	11.253.719
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	6.456.025	4.330.362
FJÁRFESTINGARHREYFINGAR		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	2.723.349	2.396.743
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(23.847.808)	(24.101.189)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	17.138.398	24.516.307
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	22.498.141	22.418.856
Keypt skuldabréf	(38.658.978)	(42.098.877)
Seld skuldabréf	11.987.562	12.427.000
Ný bundin innlán	(287.989)	(783.650)
Endurgreidd bundin innlán	45.129	1.407.653
Seldar aðrar fjárfestingar	182.425	457.962
	(8.219.772)	(3.359.194)
(Lækkun) hækkun á handbæru fé	(1.763.747)	971.168
Gengismunur af handbæru fé	130.588	(22.452)
Handbært fé í upphafi árs	6.544.139	5.595.423
Handbært fé í lok tímabils	4.910.980	6.544.139

YFIRLIT UM TRYGGINGAFRÆÐILEGA STÖÐU SAMTRYGGINGARDEILDAR

EIGNIR	Skýr.	Áfallin skuldbinding	31.12.2018	Heildar- skuldbinding
			Framtíðar- skuldbinding	
Hrein eign til greiðslu lífeyris		357.229.217	0	357.229.217
Mismunur á bókf. verði og núvirði skuldabréfa		(482.946)	0	(482.946)
Mismunur á bókf. verði og matsverði skráðra hlutabr.		(1.195.674)	0	(1.195.674)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(7.783.266)	(9.076.915)	(16.860.181)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	225.502.921	225.502.921
		347.767.330	216.426.006	564.193.336

SKULDBINDINGAR

Ellilífeyrir		326.962.658	183.491.781	510.454.439
Örorkulífeyrir		21.877.622	16.120.313	37.997.935
Makalífeyrir		25.172.912	9.947.991	35.120.903
Barnalífeyrir		194.342	1.341.175	1.535.517
Fjölskyldulífeyrir		0	1.732.483	1.732.483
		374.207.535	212.633.743	586.841.278

Eignir umfram skuldbindingar	16	(26.440.204)	3.792.263	(22.647.942)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(5,95%)	1,36%	(3,44%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í lok árs		(7,07%)	1,78%	(3,86%)

EIGNIR	Skýr.	Áfallin skuldbinding	31.12.2017	Heildar- skuldbinding
			Framtíðar- skuldbinding	
Hrein eign til greiðslu lífeyris		334.321.422	0	334.321.422
Mismunur á bókf. verði og núvirði skuldabréfa		1.429.559	0	1.429.559
Mismunur á bókf. verði og matsverði skráðra hlutabr.		(2.695.626)	0	(2.695.626)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(2.526.086)	0	(2.526.086)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(6.588.226)	(7.055.092)	(13.643.318)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	189.170.841	189.170.841
		323.941.042	182.115.750	506.056.792

SKULDBINDINGAR

Ellilífeyrir		294.595.518	149.918.999	444.514.517
Örorkulífeyrir		24.084.674	17.207.955	41.292.629
Makalífeyrir		25.441.932	9.171.802	34.613.735
Barnalífeyrir		312.872	1.666.123	1.978.995
Fjölskyldulífeyrir		0	1.707.167	1.707.167
		344.434.996	179.672.046	524.107.042

Eignir umfram skuldbindingar	16	(20.493.954)	2.443.704	(18.050.250)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(7,59%)	3,12%	(4,09%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í lok árs		(5,95%)	1,36%	(3,44%)

1. ALMENNAR UPPLÝSINGAR UM SJÓÐINN

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum samþykta sjóðsins.

Lífeyrissjóðurinn starfar samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997. Einnig starfar lífeyrissjóðurinn á grundvelli samkomulags stéttarféлага og atvinnurekenda frá 19. maí 1969 og 12. desember 1995 og tryggir sambærileg lágmarksréttindi og þar greinir miðað við jafnar greiðslur iðgjalda í 40 ár. Lífeyrissjóðurinn skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að sinna hlutverki sínu og er ekki heimilt að inna af hendi framlög í öðrum tilgangi.

Sjóðurinn skiptist í þrjár deildir, samtryggingardeild, séreignardeild og tilgreinda séreignardeild. Tilgreind séreignardeild byggist á kjarasamningum ASÍ og SA og var samþykktum sjóðsins breytt á aukaársfundi sjóðsins þann 22. júní 2017 til að heimila móttöku iðgjalds í tilgreinda séreignardeild. Heimilt var að ráðstafa hluta eða öllu iðgjaldi umfram 12% skylduframlag í tilgreinda séreign frá og með 1. júlí 2017. Tilgreind séreignardeild hefur eigin fjárfestingastefnu sem grundvallast á heimildum samtryggingardeildar til fjárfestinga.

Birta lífeyrissjóður er með aðsetur að Sundagörðum 2, 104 Reykjavík.

2. REIKNINGSSKILAÆÐFERÐIR

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaæðferðum.

2.2 Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu. Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringu 9.
- ii) Tryggingafræðilega stöðu, sjá skýringu 16.

2.4 Iðgjöld

Iðgjöld eru færð til bókar þegar skilagreinar hafa borist sjóðnum, óháð því hvort þau eru greidd eða ekki. Ógreidd iðgjöld í árslok eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur. Áætlað er fyrir ógreiddum iðgjöldum samtryggingarsjóðs í árslok m.v. fyrri reynslu og eru þau eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Sérstök aukaframlög er hlutdeild launagreiðenda samkvæmt samþykktum sjóðsins.

Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er einnig fært undir liðinn sérstök aukaframlög. Iðgjöld í séreignarsjóð eru færð til bókar þegar þau hafa verið greidd til sjóðsins. Óinheimt iðgjöld eru færð til eignar með áföllnum vöxtum.

2. REIKNINGSSKILAAÐFERÐIR, FRH.

2.5 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í rekstur sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu 7 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5.2 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu 7 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningskiladegi.

c) Aðrar fjárfestingartekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingartekjur falla m.a. tekjur af fullnustueignum sjóðsins.

d) Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu 7 er greint frá áætlaðri umsýsluþóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og framtakssjóðum.

2.6 Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.7 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum, bundnum bankainnstæðum og öðrum fjárfestingum.

Við kaup er flokkun fjárfestinganna ákveðin og við hver reikningskil er metin þörf á hvort að endurmeta beri flokkun sjóðsins á fjárfestingum sínum.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldin eru til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréfaeign, sem ákveðið hefur verið að halda til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 18. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um þrepaskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

SKÝRINGAR

2. REIKNINGSSKILAAÐFERÐIR, FRH.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 18 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

e) Bundnar bankainnstæður

Undir bundnar bankainnstæður eru færð innlán í bönkum sem bundin eru til lengri tíma en þriggja mánaða en sjóðurinn horfir á þessar bankainnstæður sem fjárfestingu en ekki sem handbært fé.

f) Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Í skýringu 11 er gerð nánari grein fyrir þessum lið.

2.8 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og færðar í afskriftarreikning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

2.9 Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Aðrar eignir eru afskrifaðar um 10-33%.

2.10 Handbært fé

Handbært fé og jafngildi þess er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstandur af óbundnum bankainnstæðum í erlendum gjaldmiðlum og íslenskum krónum.

3. SÉRSTÖK AUKAFRAMLÖG

	2018	2017
Aukafjárframlag ríkisins til jöfnunar á örorkubrýði	167.357	155.169

SKÝRINGAR

4. LÍFEYRIR

Greiddur lífeyrir greinist þannig:	2018	2017
Ellilífeyrir	8.260.952	7.365.220
Örorkulífeyrir	1.351.880	1.282.774
Makalífeyrir	812.628	789.132
Barnalífeyrir	66.638	70.891
Samtals úr samtryggingardeild	10.492.098	9.508.017

Lífeyrir úr séreignardeild greinist þannig:

Lífeyrir	339.913	385.639
Ráðstöfun iðgjalda í séreign samkvæmt lögum nr. 40/2014	216.668	247.436
Samtals úr séreignardeild	556.581	633.075

Lífeyrir úr tilgreindri séreignardeild greinist þannig:

Lífeyrir	2.347	38
----------	-------	----

Heildarfjárhæð lífeyris 11.051.025 10.141.129

Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

Kostnaður vegna örorkumats	4.211	5.702
Annar beinn kostnaður	0	(1.693)
	4.211	4.009

5. HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Hreinar tekjur í viðk. mynt	Áhrif gjaldmiðils	Samtals 2018	Samtals 2017
Innlend hlutabréf og sjóðir	102.305	223	102.528	1.958.225
Erlend hlutabréf	17.219	1.177.317	1.194.536	999.117
Innlend hlutdeildarskírteini	293.879	0	293.879	1.079.026
Erlend hlutdeildarskírteini	(5.864.861)	7.928.534	2.063.674	7.764.757
	(5.451.458)	9.106.074	3.654.616	11.801.125

SKÝRINGAR

5. HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR, FRH.

5.2 Hreinar tekjur af 20 stærstu eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2018	Hreinar tekjur* samtals 2018	Hreyfingar**	Bókfært verð 31.12.2017	Hreinar tekjur* samtals 2017
Vanguard Global Stock Index	15.087.105	146.618	4.396.172	10.544.314	1.132.084
Marel hf.	10.222.820	1.606.554	(1.160.384)	9.776.649	2.692.798
Vanguard European Stock	7.571.221	(346.148)	2.801.557	5.115.813	410.842
Vanguard Emerging Market	6.902.134	(292.374)	2.644.845	4.549.663	744.392
Vanguard US 500 Stock	4.492.619	244.583	0	4.248.036	454.756
Össur hf.	3.601.779	850.330	(1.773.416)	4.524.865	702.312
Icelandair Group hf.	3.536.535	(1.738.031)	142.912	5.131.654	(2.783.024)
Schroder QEP Global Quality	3.180.259	41.313	19.181	3.119.765	285.249
Hagar hf.	3.040.207	812.596	(218.555)	2.446.166	(1.167.719)
Jupiter Global	2.844.096	(62.023)	2.906.119	0	0
SSgA Global Enhanced Equity	2.687.929	29.234	0	2.658.695	92.240
Nordea Nordic Equity Fund	2.517.550	(78.487)	61.838	2.534.200	364.109
BlackRock Developed World Ind.	2.502.667	16.212	0	2.486.455	241.134
Grandi hf.	2.420.718	(3.492)	175.915	2.248.295	496.289
Templeton Global Fund	2.109.284	(94.729)	0	2.204.013	179.848
Skagen Global	1.984.738	51.381	0	1.933.356	240.446
Festi hf. (áður N1 hf.)	1.954.215	24.462	137.749	1.792.004	398.486
Eimskipafélag Íslands hf.	1.924.709	(102.460)	25.683	2.001.486	(492.684)
Katla Fund Global Value	1.858.483	(97.365)	(7.710)	1.963.558	485.797
Jarðvarmi slhf.	1.826.472	409.122	0	1.417.349	(157.800)
Aðrir	63.247.103	2.237.319		67.334.870	7.481.571
	145.512.643	3.654.616	10.151.906	138.031.208	11.801.125

* Hreinar tekjur samanstanda af innleystum og óinnleystum gangvirðisbreytingum, gjaldeyrisbreytingum og arðgreiðslum.

** Hreyfingar samanstanda af kaupum, sölu og móttæknum arðgreiðslum.

SKÝRINGAR

5. HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR, FRH.

5.3 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf flokkuð sem haldið til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2018	Samtals 2017
Ríkisskuldabréf	897.393	0	0	897.393	575.289
Íbúðalánasjóður	2.762.821	0	0	2.762.821	2.204.572
Önnur skuldabréf með ábyrgð ríkisins	212.861	157.780	0	370.641	40.818
Skuldabréf sveitarfélaga	728.841	0	0	728.841	613.126
Skuldabréf lánastofnana	229.727	0	0	229.727	65.393
Skuldabréf eignaleiga	75.979	0	0	75.979	21.139
Skuldabréf fyrirtækja	2.574.313	398.092	(879.719)	2.092.685	290.714
Sjóðfélagalán	1.771.795	0	(22.457)	1.749.338	1.593.757
Önnur veðlán	2.532.757	0	43.679	2.576.437	1.974.506
	11.786.487	555.872	(858.497)	11.483.862	7.379.314

Skuldabréf flokkuð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2018	Samtals 2017
Ríkisskuldabréf	567.083	0	0	567.083	1.084.967
Íbúðalánasjóður	1.455.863	0	0	1.455.863	2.006.110
Skuldabréf sveitarfélaga	371.145	0	0	371.145	515.065
Skuldabréf lánastofnana	507.924	0	0	507.924	500.729
Skuldabréf eignaleiga	2.847	0	0	2.847	0
Skuldabréf fyrirtækja	75.129	7.518	0	82.646	0
	2.979.990	7.518	0	2.987.508	4.106.871

Samtals tekjur af skuldabr.	14.766.477	563.390	(858.497)	14.471.370	11.486.185
------------------------------------	------------	---------	-----------	------------	------------

6. ÝMSAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

	2018	2017
Tekjur vegna fullnustueigna	25.225	69.844

SKÝRINGAR

7. FJÁRFESTINGARGJÖLD

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Fjárfestingargjöld 2018					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	10.052	10.052	573.110	1,75%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	2.718	2.718	389.106	0,70%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	186.080	186.080	6.663.386	2,79%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	450.148	450.148	70.583.681	0,64%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	218.526	218.526	10.912.269	2,00%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	54.247	0	54.247	-	-
Vörslubóknanir	29.927	0	29.927	-	-
Umsýslubóknun vegna útvistunar eignastýringar	172.517	0	172.517	34.233.979	0,50%
Önnur fjárfestingargjöld	2.627	0	2.627	-	-
Fjárfestingargjöld samtals	259.318	867.524	1.126.842	123.355.530	

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Fjárfestingargjöld 2017					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	10.753	10.753	552.514	1,95%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	4.323	4.323	311.178	1,39%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	175.632	175.632	9.807.473	1,79%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	419.393	419.393	54.789.910	0,77%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	305.132	305.132	12.360.994	2,47%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	56.651	0	56.651	-	-
Vörslubóknanir	38.820	0	38.820	-	-
Umsýslubóknun vegna útvistunar eignastýringar	154.839	0	154.839	30.621.205	0,51%
Önnur fjárfestingargjöld	15.245	0	15.245	-	-
Fjárfestingargjöld samtals	265.555	915.233	1.180.788	108.443.273	

SKÝRINGAR

8. SKRIFSTOFU- OG STJÓRNUNARKOSTNAÐUR

	2018	2017
Laun og launatengd gjöld	437.289	432.342
Endurskoðun	6.485	15.684
Reikningshaldsþjónusta	0	3.250
Innri endurskoðun	4.649	4.684
Tryggingarstærðfræðingur	3.365	3.100
Lögfræðikostnaður	3.124	12.389
Almannatengsl og markaðsmál	5.322	11.466
Greiningar	2.637	463
Aðkeypt tölvuþjónusta	13.550	7.870
Rekstur upplýsingakerfa	137.087	137.397
Rekstur húsnæðis	43.304	41.838
Eftirlitsgjöld FME	23.087	22.365
Umboðsmaður skuldara	3.960	12.937
Landssamtök lífeyrissjóða	10.742	12.678
Afskriftir	7.719	10.931
Annar skrifstofukostnaður	95.873	94.795
Endurgreiðslur vegna innheimtu fyrir stéttarfélög	(82.024)	(78.773)
	<u>716.169</u>	<u>745.418</u>
Beinn kostnaður vegna sameiningar	0	17.602
	<u>0</u>	<u>17.602</u>
	<u><u>716.169</u></u>	<u><u>763.020</u></u>

Starfsmenn sjóðsins voru að meðaltali 28,4 á árinu samanborið við 30,1 á árinu 2017.

SKÝRINGAR

8. SKRIFSTOFU- OG STJÓRNUNARKOSTNAÐUR, FRH.

Heildarlaun, hlunnindi og þóknanir til stjórnar, endurskoðunarnefndar og lykilstjórnenda sundurliðast þannig:

	2018	2017
Stjórn		
Jakob Tryggvason, formaður	1.994	1.115
Ingibjörg Ólafsdóttir, varaformaður	1.590	1.115
Davíð Hafsteinsson	1.186	1.115
Guðrún Jónsdóttir	1.186	1.115
Gylfi Ingvarsson	1.186	1.115
Jón Bjarni Gunnarsson, fyrrv. formaður	945	1.868
Guðrún Elfa Hjörleifsdóttir	892	0
Hrönn Jónsdóttir	892	0
Pálmar Óli Magnússon	808	0
Þorbjörn Guðmundsson, fyrrv. varaformaður	709	1.898
Unnur María Rafnsdóttir, fyrrv.	473	1.115
Viðar Örn Traustason, fyrrv.	473	1.115
Drífa Sigurðardóttir, fyrrv.	473	905
Anna Guðný Aradóttir, fyrrv.	0	405
Varamenn	1.848	1.811
	14.653	14.688

Endurskoðunarnefnd

Rósa Steingrímsdóttir, formaður endurskoðunarnefndar	780	840
María Sólbergdóttir, fyrrv. formaður endurskoðunarnefndar	360	1.680
Sigríður Ármannsdóttir	300	0
Davíð Halldórsson, stjórnarmaður	240	0
Viðar Örn Traustason, fyrrv. stjórnarmaður	60	840
	1.740	3.360

SKÝRINGAR

8. SKRIFSTOFU- OG STJÓRNUNARKOSTNAÐUR, FRH.

Stjórnendur	2018	2017
Ólafur Sigurðsson, framkvæmdastjóri	24.247	23.818
Lögfræðingur og staðgengill framkvæmdastjóra	20.868	19.245
Áhættustjóri	19.182	17.634
Forstöðumaður eignastýringarviðs	19.866	20.601
Fyrirv. forstöðumaður fjárreiðusviðs	13.019	20.441
	<u>97.183</u>	<u>101.739</u>

Inni í launum stjórnenda eru hvers konar starfstengd hlunnindi, svo sem bifreiðahlunnindi og aukið mótframlag í séreignarsjóð. Laun fyrir störf sem viðkomandi stjórnandi gegnir í krafti eignaraðildar lífeyrissjóðsins sem og fyrir setu í nefndum og stjórnnum sem viðkomandi er tilnefndur í af hálfu lífeyrissjóðsins eru ekki inni í framangreindum fjárhæðum en þau eru:

Framkvæmdastjóri 1.026.000 kr. Forstöðumaður eignastýringarviðs 2.234.032 kr.

Þóknun til ytri endurskoðanda sjóðsins sundurliðast þannig:	2018	2017
Endurskoðun, könnun og önnur staðfestingarvinna	6.485	15.684
Önnur þjónusta	0	770
	<u>6.485</u>	<u>16.455</u>

Þóknun til innri endurskoðanda sjóðsins sundurliðast þannig:

Innri endurskoðun	<u>4.649</u>	<u>4.684</u>
	4.649	4.684

Þóknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins sundurliðast þannig:

Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	2.766	2.579
Önnur þjónusta	599	521
	<u>3.365</u>	<u>3.100</u>

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM

	2018	2017
Innlend hlutabréf		
Skráð bréf	35.824.217	36.511.209
Óskráð bréf og framtakssjóðir	9.694.540	10.459.498
	<u>45.518.756</u>	<u>46.970.707</u>
Erlend hlutabréf		
Skráð bréf	12.589.453	12.873.412
	<u>12.589.453</u>	<u>12.873.412</u>
Innlend hlutdeildarskírteini		
Hlutabréfasjóðir	724.340	555.682
Framtakssjóðir	110.784	235.303
Fasteignasjóðir	930.808	923.081
Skuldabréfasjóðir	889.572	850.789
	<u>2.655.504</u>	<u>2.564.856</u>
Erlend hlutdeildarskírteini		
Erlendir hlutabréfasjóðir	69.009.065	58.443.539
Framtakssjóðir	10.847.635	9.693.989
Fasteignasjóðir	55.321	168.942
Marksjóðir	0	130
Millilagslánaðsjóðir	596.549	638.238
Skuldabréfasjóðir	4.240.362	6.677.395
	<u>84.748.931</u>	<u>75.622.233</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals	<u>145.512.643</u>	<u>138.031.208</u>

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM, FRH.

Skráð innlend hlutabréf	Eignarhluti	Kostn.verð*	Ávöxtun**	2018	2017
Marel hf.	4,0%	3.536.626	12,6%	10.222.820	9.776.649
Icelandair Group hf.	7,4%	4.793.226	3,3%	3.536.535	5.131.654
Hagar hf.	5,4%	2.384.155	10,8%	3.040.207	2.446.166
Grandi hf.	3,9%	2.232.059	9,4%	2.420.718	2.248.295
Festi hf. (áður N1 hf.)	5,1%	432.750	7,0%	1.954.215	1.792.004
Eimskipafélag Íslands hf.	4,5%	1.966.390	0,7%	1.924.709	2.001.486
Reginn hf.	4,5%	1.287.551	11,1%	1.731.805	1.896.437
Eik fasteignafélag hf.	5,4%	1.306.264	16,2%	1.549.698	2.215.802
Tryggingamiðstöðin hf.	7,8%	1.017.739	25,0%	1.381.542	1.821.743
Síminn hf.	3,8%	1.098.995	7,3%	1.331.534	1.491.171
Origo hf. (áður Nýherji hf.)	9,9%	472.930	12,6%	1.165.116	1.208.253
Sýn hf. (áður Fjarskipti hf.)	6,4%	826.082	(2,6%)	791.078	881.556
Skeljungur hf.	4,8%	645.145	9,4%	742.121	497.633
Heimavellir hf.	5,6%	815.066	0,0%	714.655	0
Reitir fasteignafélag hf.	1,4%	717.569	2,0%	707.516	807.985
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.	3,3%	600.556	13,1%	680.140	926.646
Vátryggingafélag Íslands hf.	3,4%	641.735	12,7%	669.216	737.149
Hampiðjan hf.	2,7%	225.319	25,0%	523.665	537.578
Arion banki hf.	0,2%	361.905	(6,2%)	335.580	0
Kvika hf.	1,0%	148.392	24,6%	159.900	0
Iceland Seafood International	0,7%	147.989	5,3%	150.293	0
Sláturfélag Suðurl. svf. (B hl.br.)	30,4%	151.080	4,3%	91.155	93.000
				35.824.217	36.511.209

* Kostnaðarverð reiknast út frá meðalgengi keyptra bréfa.

** Ávöxtun er raunávöxtun á ársgrundvelli frá kaupdegi.

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM, FRH.

Óskráð félög og framtakssjóðir	Eignarhluti	Kostn.verð*	Ávöxtun**	2018	2017
Jarðvarmi slhf.	8,5%	1.093.365	4,3%	1.826.472	1.417.349
Eyrir Invest hf.	3,1%	1.053.526	(4,6%)	1.505.076	1.301.144
Samkaup hf.	13,7%	495.306	5,5%	790.895	820.555
Framtakssjóður Íslands slhf.	14,4%	925.195	10,4%	726.959	2.362.363
Eldey TLH hf.	23,8%	573.194	(6,3%)	540.010	295.812
Akur slhf.	10,0%	703.757	(14,2%)	506.635	538.481
MF1 slhf.	10,0%	368.300	10,2%	432.714	220.691
Kjölfesta slhf.	20,0%	436.905	(2,6%)	425.545	402.149
Fí Fasteignafélag slhf.	10,1%	166.479	19,4%	398.163	385.982
Frumtak 2 slhf.	10,2%	377.589	(0,7%)	391.396	284.641
Brunnur vaxtarsjóður slhf.	18,8%	296.625	2,5%	329.275	170.554
Eyrir Sprotar slhf.	7,1%	392.871	(10,1%)	319.411	278.912
Bakkastakkur slhf.	10,9%	303.484	(3,4%)	290.158	279.211
Edda slhf.	8,0%	151.436	9,7%	249.828	296.473
ALDA Credit Fund II slhf.	15,0%	220.000	2,0%	232.320	220.000
ALDA Credit Fund slhf.	10,0%	151.000	3,5%	182.257	172.306
S38 slhf.	5,2%	152.081	(2,3%)	151.339	147.471
Frumtak slhf.	4,9%	60.689	(8,4%)	85.822	89.662
Íslensk verðbréf hf.	5,0%	63.927	0,9%	63.942	63.942
Crowberry Capital slhf.	9,7%	59.885	(33,4%)	47.377	16.500
Undirbúningsfél. Verðbréfamiðst.	10,0%	62.746	(17,9%)	46.424	46.764
Innviðir fjárfestingar slhf.	10,0%	34.277	(7,0%)	30.256	33.591
Reiknistofa lífeyrissjóða ehf.	23,0%	24.264	(4,2%)	40.452	32.905
Eignarhaldsf. Sameinaða Isj.	100,0%	500	(3,5%)	10.355	500
BG12 slhf.	3,1%	245.223	39,5%	10.104	10.187
Eignarh.félag lífeyrissjóða ehf.	17,9%	2.200	88,2%	9.717	9.717
Sundaboginn slhf.	20,0%	19.990	(23,3%)	5.997	5.997
Framtakssjóður Íslands GP ehf.	14,9%	959	13,7%	1.075	1.075
Veðskuld II slhf.	19,9%	796	2,0%	796	796
Vi hf.	9,8%	786	(2,0%)	786	786
JarðvarmiGP ehf.	9,8%	408	(4,8%)	349	349
Greiðslustofa lífeyrissjóða	23,1%	158	0,6%	231	231
Gamli Byr Eignarhaldsfélag ehf.	2,4%	96	(2,3%)	96	96
Sunnuvellir slhf.	20,0%	800	(50,5%)	80	80
BG12 GP hf.	3,1%	123	(24,3%)	33	33
Heimavellir leigufélag slhf.				0	442.552
AO Fjárfestingarfélag slhf.				0	15.950
AO Fjárfestingarfélag GP hf.				0	750
Önnur félög og sjóðir undir 2% eignarhl.				42.195	92.940
				9.694.540	10.459.498

* Kostnaðarverð reiknast út frá meðalgengi keyptrá bréfa.

** Ávöxtun er raunávöxtun á ársgrundvelli frá kaupdegi.

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM, FRH.

Erlend skráð hlutabréf	Eignarhluti	Kostn.verð*	Ávöxtun**	2018	2017
NWF Group PLC	4,9%	618.064	(0,9%)	567.561	547.822
Önnur hlutabréf undir 2% eignarhl.		6.553.478		12.021.892	12.325.590
				12.589.453	12.873.412
Eignarhlutar í félögum samtals				58.108.209	59.844.119

* Kostnaðarverð reiknast út frá meðalgengi keyptra bréfa.

Hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum

Hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	Ávöxtun**	2018	2017
Skráðir erlendir hlutabréfasjóðir					
Vanguard Global Stock Index	1,3%	14.066.337	2,5%	15.116.828	10.544.314
Vanguard European Stock	1,4%	7.750.425	(4,1%)	7.571.221	5.115.813
Vanguard Emerging Market	0,7%	6.649.916	0,1%	6.928.453	4.549.663
Vanguard US 500 Stock	0,6%	3.085.830	2,2%	4.522.673	4.248.036
Schroder QEP Global Quality	3,6%	2.079.092	4,3%	3.180.259	3.119.765
Jupiter Global	2,6%	2.638.139	(5,1%)	3.024.920	2.587.873
SSgA Global Enhanced Equity	3,7%	2.566.455	0,6%	2.687.929	2.658.695
Nordea Nordic Equity Fund	9,8%	2.301.886	(0,6%)	2.517.550	2.534.200
BlackRock Developed World Ind.	0,2%	2.174.292	5,2%	2.502.667	2.486.455
Templeton Global Fund	1,9%	101.370	3,8%	2.109.284	2.204.013
Skagen Global	1,1%	1.967.695	0,3%	1.984.738	1.933.356
Katla Fund Global Value	7,9%	939.931	1,3%	1.858.483	1.963.558
Janus - Intech US Core Fund	23,5%	(2.047.775)	4,7%	1.731.288	1.709.154
Skagen Kon-Tiki	0,7%	1.777.226	(7,1%)	1.682.037	1.497.491
Wellington Global Quality Gr.	0,4%	1.256.915	4,7%	1.601.997	1.460.253
iShares Core S&P 500	0,0%	1.035.876	7,5%	1.201.791	813.953
Delphi Nordic	1,2%	1.148.524	(4,9%)	1.055.417	1.158.807
DNB Norden	2,6%	1.148.439	(4,5%)	1.070.386	1.136.810
Sparinvest Global Value	2,7%	535.402	5,6%	855.837	885.560
MFS Meridian - European Value	0,1%	691.752	1,2%	791.953	968.508
Templeton Growth Fund	0,1%	561.424	0,8%	647.733	764.575
Credit Suisse Lux Gl. Em. M. ILC	2,6%	594.605	1,1%	625.448	488.739
Schroder Global EM Opport.	0,5%	522.057	(1,1%)	604.161	637.388
Schroder Japanese Equity	0,1%	(132.198)	3,5%	426.263	440.948
Credit Suisse 5 SICAV	4,4%	413.622	(0,7%)	425.325	228.241
iShares MSCI USA - B UCITS ETF	0,7%	217.817	5,6%	410.449	560.157
Vanguard US Opportunity Fund	0,1%	279.587	12,0%	372.493	396.905
Wellington Strategic Europ. Eq.	0,1%	287.935	(0,3%)	295.056	390.406
Aðrir sjóðir undir 2% eignarhl.				1.206.426	959.902
				69.009.065	58.443.539

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM, FRH.

Skráðir innlendir hlutabréfasjóðir

	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	Ávöxtun**	2018	2017
Júpíter innlend hlutabréf	9,0%	442.226	10,0%	422.002	548.593
IS Hlutabréfasjóður	1,7%	161.679	4,6%	163.096	7.089
IS Úrvalsvísitölusjóður	3,1%	15.289	(15,0%)	14.329	0
Aðrir sjóðir undir 2% eignarhl.		120.245		124.913	0
				<u>724.340</u>	<u>555.682</u>

Óhefðbundnar fjárfestingar

Erlendir skráðir framtakssjóðir

Schroder Private Equity Fund III	0,0%	(779.445)	5,2%	401.212	545.125
SVG Diamond Private Equity III	1,8%	9.229	0,0%	200.991	333.614
Crown Private Equity Fund	1,6%	(715.514)	6,1%	144.714	174.167
International Private Equity II	0,0%	(269.020)	10,7%	84.596	104.828
Schroder Private Equity Fund II	9,6%	(667.605)	7,8%	78.028	136.570
				<u>909.541</u>	<u>1.294.304</u>

Erlendir óskráðir framtakssjóðir

MS Emerging PMF I	5,7%	597.138	4,1%	1.347.497	1.578.916
LPE II A	9,3%	570.906	16,1%	1.009.734	569.119
Morgan Stanley AIP VI	1,9%	784.772	5,1%	978.325	729.001
Portfolio Advisors PEF VIII	1,9%	528.945	16,7%	752.072	518.980
MS Private Equity Co-Inv. Op. I	3,5%	529.352	16,6%	588.250	125.705
MS Distressed Opportunities F.	3,0%	177.316	4,6%	531.787	595.500
Morgan Stanley AIP IV	0,9%	875.805	4,1%	491.001	623.409
AlpInvest Secondaries Fund VI	4,0%	474.368	2,4%	490.698	216.092
LPE II LP	14,9%	(147.141)	1,3%	386.837	504.917
European Strategic Partners 2008	0,6%	125.487	4,3%	367.023	414.722
SVG Asia Fund of Funds PLC	2,6%	165.215	3,5%	348.428	173.697
Partners Group Global Value	2,5%	817.647	3,9%	340.675	410.532
BlackRock Vesey Street Fund III	24,8%	(556.807)	4,5%	219.752	334.375
KKR Global Instrastr. Inv.	2,4%	127.841	(88,0%)	107.339	0
MS Div. Opportunities Fund	5,9%	95.868	4,4%	98.830	0
BlackRock Private Opportunity II	2,0%	(370.171)	7,3%	54.138	81.655
MS Credit Opportunity Fund				0	276.122
Alþjóða framtakssjóðurinn				0	28.296
Aðrir sjóðir undir 2% eignarhl.				1.825.711	1.218.648
				<u>9.938.094</u>	<u>8.399.684</u>

* Nettó fjárfesting samanstendur af heildarfjárfestingu að frádreginni sölu og arðgreiðslum. Nettó fjárfesting getur því orðið neikvæð ef heildarfjárfesting hefur öll skilað sér til baka.

** Ávöxtun er raunávöxtun á ársgrundvelli frá kaupdegi.

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM, FRH.

Innlendir óskráðir framtakssjóðir

	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	Ávöxtun**	2018	2017
Auður I	10,9%	58.055	(0,3%)	75.135	199.655
Brú II	4,5%	253.800	(32,6%)	35.648	35.648
				<u>110.784</u>	<u>235.303</u>

Erlendir óskráðir fasteignasjóðir

Alþjóða fasteignasjóðurinn I	14,1%	155.011	(6,8%)	55.089	168.734
BlackRock Global Real Estate	2,6%	332.928	(33,0%)	232	208
				<u>55.321</u>	<u>168.942</u>

Innlendir óskráðir fasteignasjóðir

Gamma Upphaf	8,0%	131.983	15,0%	367.515	408.670
Gamma Agros	7,4%	200.000	21,3%	357.843	339.412
Fasteignauður II	25,0%	175.000	2,4%	205.450	175.000
				<u>930.808</u>	<u>923.081</u>

Erlendir marksjóðir

Erlendir óskráðir marksjóðir				<u>0</u>	<u>130</u>
				<u>0</u>	<u>130</u>

Erlendir óskráðir millilagslánasjóðir

WP Private Debt Partnership III	2,9%	266.103	(0,7%)	287.544	313.785
WP Mezzanine II GP LLC	3,1%	(44.947)	5,3%	162.981	175.537
WP Private Debt Co-Investm.	3,4%	77.550	(7,5%)	61.683	65.418
Carta Capital Mezzanine F.	18,7%	(112.299)	3,2%	69.652	66.054
Landsb. Mezzanine Fund II	18,7%	(100.627)	(0,4%)	6.590	9.972
Aðrir sjóðir undir 2% eignarhl.				8.100	7.472
				<u>596.549</u>	<u>638.238</u>

* Nettó fjárfesting samanstendur af heildarfjárfestingu að fráreginni sölu og arðgreiðslum. Nettó fjárfesting getur því orðið neikvæð ef heildarfjárfesting hefur öll skilað sér til baka.

** Ávöxtun er raunávöxtun á ársgrundvelli frá kaupdegi.

SKÝRINGAR

9. EIGNARHLUTIR Í FÉLÖGUM OG SJÓÐUM, FRH.

Skuldabréfasjóðir

	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	Ávöxtun	2018	2017
Skráðir erlendir skuldabréfasjóðir					
UBS Lux Money Market USD	0,3%	804.690	(1,7%)	878.229	3.870.060
UBS Lux Money Market EUR	0,3%	886.060	(3,0%)	871.003	821.374
				<u>1.749.232</u>	<u>4.691.434</u>
Óskráðir erlendir skuldabréfasjóðir					
Oberon Credit Investment III	4,6%	1.357.955	3,5%	1.443.542	1.363.725
Oberon Credit Investment II	4,6%	748.043	(2,5%)	657.081	622.236
MS Credit Opportunity Fund	3,3%	325.716	7,2%	390.507	
				<u>2.491.130</u>	<u>1.985.961</u>
Innlendir skráðir skuldabréfasjóðir					
GAMMA Credit Fund	3,7%	255.038	3,5%	338.310	321.065
				<u>338.310</u>	<u>321.065</u>
Innlendir óskráðir skuldabréfasjóðir					
JR Veðskuldabréf I	9,5%	375.000	4,4%	450.615	423.084
Veðskuldabréfasjóður ÍV	9,3%	75.000	4,2%	100.536	92.534
Veðskuldabréfasjóðurinn Virðing	16,7%	(641.741)	6,1%	100	100
Aðrir sjóðir undir 2% eignarhl.		11		11	14.006
				<u>551.262</u>	<u>529.724</u>
Hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum samtals				<u>87.404.435</u>	<u>78.187.089</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum				<u>145.512.643</u>	<u>138.031.208</u>

* Nettó fjárfesting samanstendur af heildarfjárfestingu að fráreginni sölu og arðgreiðslum. Nettó fjárfesting getur því orðið neikvæð ef heildarfjárfesting hefur öll skilað sér til baka.

** Ávöxtun er raunávöxtun á ársgrundvelli frá kaupdegi.

SKÝRINGAR

10. SKULDABRÉF

Skuldabréf metin á gangvirði	2018	2017
Ríkisbréf	13.998.796	15.534.036
Íbúðalánasjóður	17.751.926	20.635.483
Skuldabréf sveitarfélaga	4.631.676	4.810.753
Skuldabréf lánastofnana	6.975.254	7.630.784
Skuldabréf fyrirtækja	1.463.105	0
	<u>44.820.757</u>	<u>48.611.056</u>

Skuldabréf metin á afskrifuðu kostnaðarverði	2018	2017
Ríkisbréf	16.064.859	13.000.811
Íbúðalánasjóður	38.082.942	37.110.225
Önnur skuldabréf með ábyrgð ríkisins	3.341.133	3.347.485
Skuldabréf sveitarfélaga	11.777.392	10.773.386
Skuldabréf lánastofnana	4.402.064	2.842.085
Skuldabréf eignaleiga	1.404.741	777.695
Skuldabréf fyrirtækja	27.507.370	24.957.591
<i>Veðlán greinast þannig:</i>		
Sjóðfélagalán	33.128.629	22.797.081
Önnur veðlán	35.217.059	32.950.467
	<u>170.926.190</u>	<u>148.556.827</u>

Skuldabréf alls	<u>215.746.947</u>	<u>197.167.882</u>
------------------------	--------------------	--------------------

Gangvirði skuldabréfa sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði	<u>184.501.791</u>	<u>160.308.441</u>
--	--------------------	--------------------

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:

Niðurfærsla 1.1	4.740.081	6.496.003
Endanlega afskrifað á árinu	(1.038.069)	(2.142.735)
Breyting á niðurfærslu	134.173	386.814
Niðurfærsla 31.12	<u>3.836.185</u>	<u>4.740.081</u>

11. AÐRAR FJÁRFESTINGAR

	2018	2017
Fullnustueignir	0	150.000
Listaverk	13.140	14.060
	<u>13.140</u>	<u>164.060</u>

SKÝRINGAR

12. KRÖFUR

Kröfur á launagreiðendur greinast þannig:	2018	2017
Áætluð óinnheimt iðgjöld	1.306.015	1.417.037
Aðrar kröfur á launagreiðendur	989.701	711.527
	<u>2.295.716</u>	<u>2.128.564</u>

Aðrar kröfur greinast þannig:

Ófrágengin viðskipti	36.463	420.155
Ógreitt vegna sölu á fullnustueignum	1.650	9.575
Aðrar kröfur	22.009	40.984
	<u>60.121</u>	<u>470.715</u>

13. VARANLEGIR REKSTRARFJÁRMUNIR

	Fasteign	Rekstrar- fjármunir
Árslok 2017		
Bókfært verð í ársbyrjun	143.956	20.873
Viðbót á árinu	0	25.716
Selt á árinu	(143.956)	0
Afskriftir	0	(10.931)
Bókfært verð í árslok	<u>0</u>	<u>35.659</u>

Bókfært verð í árslok 2017 greinist þannig:

Kostnaðarverð	0	109.474
Samansafnaðar afskriftir	0	(73.816)
Bókfært verð í árslok	<u>0</u>	<u>35.659</u>

Árslok 2018

Bókfært verð í ársbyrjun	0	35.659
Viðbót á árinu	0	2.478
Afskriftir	0	(7.605)
Bókfært verð í árslok	<u>0</u>	<u>30.532</u>

Bókfært verð í árslok 2018 greinist þannig:

Kostnaðarverð	0	66.499
Samansafnaðar afskriftir	0	(35.968)
Bókfært verð í árslok	<u>0</u>	<u>30.532</u>

SKÝRINGAR

14. ÁFALLINN KOSTNAÐUR OG FYRIRFRAMINNHEIMTAR TEKJUR

	2018	2017
Ógreiddur kostnaður	46.100	55.114
Ógreidd laun og launatengd gjöld	51.993	33.506
	<u>98.092</u>	<u>88.620</u>

15. AÐRAR SKULDIR

Ógreitt til stéttarféлага	369.562	347.540
Aðrar skuldir (inneign hjá samtryggingu)	386	(8.470)
	<u>369.948</u>	<u>339.070</u>

16. TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

Tryggingafræðileg staða samtryggingardeildar sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatöflur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs. Forsendur eru óbreyttar milli ára.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar	2018	2017
Eignir		
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	564.193.336	506.056.792
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	506.056.792	460.976.231
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	<u>58.136.544</u>	<u>45.080.561</u>
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	586.841.278	524.107.042
Skuldbindingar í ársbyrjun	524.107.042	480.630.030
Hækkun skuldbindinga á árinu	<u>62.734.235</u>	<u>43.477.013</u>
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	<u>(4.597.691)</u>	<u>1.603.548</u>

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar

Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	344.434.996	323.633.417
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	23.842.421	17.251.204
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	15.518.195	13.749.847
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(10.606.538)	(9.508.017)
Hækkun vegna nýrra lífslíkatafna	2.507.683	0
(Lækkun) vegna annarra breytinga	(1.489.221)	(691.456)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	<u>374.207.535</u>	<u>344.434.996</u>

SKÝRINGAR

17. SKULDBINDINGAR UTAN EFNAHAGS

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum eða sambærilegum samlagsfélögum fyrir ákveðna fjárhæð, sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	2018	2017
Erlendir framtakssjóðir	8.935.779	5.278.480
Innlendir framtakssjóðir og samlagsfélög	3.034.673	3.424.772
Aðrir sjóðir	238.188	71.551
	<u>12.208.639</u>	<u>8.774.803</u>

18. FJÁRFESTINGAR

18.1 Flokkun fjárfestinga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka:

Fjárfestingar í árslok 2018	Fjárfestingar á gangvirði	Fjárfestingar á afskrifuðu kostnaðar- verði		Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	145.512.644	0	145.512.644	145.512.644	
Skuldabréf	44.820.757	170.926.190	215.746.947	229.322.548	
Bundnar bankainnstæður	4.250.812	0	4.250.812	4.250.812	
Aðrar fjárfestingar	0	13.140	13.140	13.140	
Fjárfestingar samtals	<u>194.584.212</u>	<u>170.939.330</u>	<u>365.523.542</u>	<u>379.099.143</u>	

Fjárfestingar í árslok 2017	Fjárfestingar á gangvirði	Fjárfestingar á afskrifuðu kostnaðar- verði		Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	138.031.208	0	138.031.208	138.031.208	
Skuldabréf	48.611.056	148.556.827	197.167.882	208.919.496	
Bundnar bankainnstæður	4.007.952	0	4.007.952	4.007.952	
Aðrar fjárfestingar	0	164.060	164.060	188.560	
Fjárfestingar samtals	<u>190.650.216</u>	<u>148.720.887</u>	<u>339.371.102</u>	<u>351.147.216</u>	

18. FJÁRFESTINGAR, FRH.

18.2 Fjármálagerningar á gangvirði

Gangvirði fjármálagernings er það viðskiptaverð sem greitt væri við kaup eða fengið væri við sölu í frjálsum viðskiptum milli markaðsaðila. Þegar markaðsverð liggur ekki fyrir notar sjóðurinn verðmatsaðferðir sem byggjast á mati og forsendum sem eru í samræmi við þær sem markaðsðilar myndu miða við í verðlagningu fjármálagerningsins. Í sumum tilfellum beitir sjóðurinn nálgun við mat á virði fjármálagerninga. Þessar nálganir eru útskýrðar nánar hér á eftir.

Í töflunum hér að neðan eru fjármálagerningar sem færðir eru á gangvirði flokkaðir í þrjú þrep sem endurspeglar hvaða gögn voru notuð við mat á virði þeirra.

Þrepin þrjú hafa verið skilgreind með eftirfarandi hætti:

Þrep 1: Skráð verð eigna sem átt er viðskipti með á skipulögðum verðbréfamörkuðum.

Þrep 2: Matsverð sem byggist á greinanlegu skráðu verði öðru en því sem tilgreint er í þrepi 1 annaðhvort beint eða óbeint (afleitt af verði).

Þrep 3: Matsverð eigna byggir á áreiðanlegum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

Eignir á gangvirði í árslok 2018	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	121.144.156	0	24.368.487	145.512.644
Skuldabréf	44.820.757	0	0	44.820.757
Bundnar bankainnstæður	4.250.812	0	0	4.250.812
	<u>170.215.725</u>	<u>0</u>	<u>24.368.487</u>	<u>194.584.212</u>

Eignir á gangvirði í árslok 2017	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	114.690.645	0	23.340.563	138.031.208
Skuldabréf	48.054.790	556.266	0	48.611.056
Bundnar bankainnstæður	4.007.952	0	0	4.007.952
	<u>166.753.387</u>	<u>556.266</u>	<u>23.340.563</u>	<u>190.650.216</u>

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING

Hlutverk stjórnar samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn sjóðsins framkvæmdastjóra og áhættustjóra sjóðsins umsjón með framkvæmd stefunnar. Áhættustefna sjóðsins var yfirfarin á árinu 2018 og var uppfærð stefna samþykkt af stjórn 29.11.2018. Í skýringu þessari er miðað við stöðu samtryggingardeildar og útreikningar miðast við þá deild. Áhættuþættir í starfsemi séreignadeilda koma fram í skýringu 19.6.

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á að áhættustefnan og framkvæmd hennar sé virkur þáttur í starfseminni. Stefnan byggir á ákvæðum laga og reglugerðar nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Auk þess er stuðst við tilmæli OECD/IOPS er varðar áhættustjórnkerfi lífeyrissjóða.

Í áhættustefnunni er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um hlutverk og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, tilgreindir þeir áhættuþættir sem sjóðurinn fylgist með sem og hvernig með þeim er fylgst. Jafnframt er í stefnunni yfirlit yfir helstu áhættuþætti. Við mótun áhættustefnu hefur stjórn sett fram áhættuvilja sinn og skilgreint hefur verið áhættuþol sjóðsins, eins og mögulegt er á mælanlegan hátt fyrir helstu áhættuþætti.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningar í lögum og reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða, sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóðurinn skilgreinir. Meginmarkmið er að minnka líkur á skerðingu á réttindum sjóðfélaga til lengri tíma, ásamt því að móta fjárfestingastefnu og ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Megináhættuflokkar í starfsemi sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaáhætta, lausafjárahætta og rekstraráhætta.

19.1 FJÁRHAGSLEG ÁHÆTTA

Fjárhagsleg áhætta eða markaðsáhætta er skilgreind sem hættan á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafar beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaáhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu, g) áhættu tengda eigna- og skuldbindingajöfnuði, h) áhættu vegna skuldbindinga utan efnahagsreiknings og i) fjárfestingaráhættu.

a) Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur það leitt til lækkunar á markaðsvirði bréfa auk þess sem taka þarf tillit til þess að áhætta er meiri eftir því sem bréfin eru til lengri tíma. Lækki vaxtakjör leiðir það til þess að langtímaávöxtun skuldabréfa lækkar þar sem nýjar fjárfestingar í skuldabréfum eiga sér stað á lækkaðri kröfu.

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Á næstu síðu má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hafa á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkrafa hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á ávöxtunarkröfu	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Skuldabréf færð á gangvirði	3.078.866	(2.502.035)	2.839.911	(2.421.652)
Samtals gangvirðisbreyting	3.078.866	(2.502.035)	2.839.911	(2.421.652)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	357.229.217	357.229.217	334.321.422	334.321.422
Breyting á hreinni eign	3.078.866	(2.502.035)	2.839.911	(2.421.652)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	360.308.083	354.727.182	337.161.333	331.899.770

b) Uppgreiðsluáhætta

Hættan á að skuldabréf með föstum vöxtum verði greidd upp fyrir gjalddaga og að lífeyrissjóðurinn fái ekki þá ávöxtun sem stefnt er að. Samkvæmt reglum sem Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga (FÍT) hefur gefið út er uppgreiðsluáhætta skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

c) Markaðsáhætta

Hætta á lækkun á markaðsvirði verðbréfa, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfasjóða. Mælikvarði á markaðsáhættu slíkra verðbréfa er jafnan flökt ávöxtunar verðbréfa, reiknað sem frávik ávöxtunar. Fjárhæð í húfi (VaR, e. Value at Risk) er notuð til að meta líkur á hámarkstapi sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna miðað við 99,5% og 95% líkur, þ.e. 0,5% og 5% líkur á tapi vegna breytinga á markaðsvirði eigna og skuldbindinga byggt á sögulegum gögnum um flökt og vænta raunávöxtun. Staðalfrávik er notað til að meta flökt/sveiflur eignasafna.

Samdreifni (e. covariance) milli eignaflokka er metin sem hluti af markaðsáhættu sjóðsins. Samdreifni og samval eigna með mismunandi fylgni stuðlar að aukinni áhættudreifingu.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	Fjárhæð 31.12.2018	Fjárhæð 31.12.2017	Hlutfall af eignum 31.12.2018	Hlutfall af eignum 31.12.2017
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	44.268.365	47.526.389	12,4%	14,2%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	77.308.664	71.316.951	21,6%	21,3%
	121.577.030	118.843.340	34,0%	35,5%

SKÝRINGAR

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði	(5,0%)	(10,0%)	(5,0%)	(10,0%)
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(2.213.418)	(4.426.837)	(2.376.319)	(4.752.639)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(3.865.433)	(7.730.866)	(3.565.848)	(7.131.695)
Samtals gangvirðisbreyting	(6.078.851)	(12.157.703)	(5.942.167)	(11.884.334)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	357.229.217	357.229.217	334.321.422	334.321.422
Breyting á hreinni eign	(6.078.851)	(12.157.703)	(5.942.167)	(11.884.334)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	351.150.366	345.071.514	328.379.255	322.437.088

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði	5%	10%	5%	10%
Áhrif vegna innlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(0,4%)	(0,8%)	(0,5%)	(0,9%)
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(0,7%)	(1,3%)	(0,7%)	(1,4%)
Samtals gangvirðisbreyting	(1,0%)	(2,1%)	(1,1%)	(2,3%)
Tryggingafræðileg staða	(3,9%)	(3,9%)	(3,4%)	(3,4%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(1,0%)	(2,1%)	(1,1%)	(2,3%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	(4,9%)	(5,9%)	(4,6%)	(5,7%)

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

d) Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta sjóðsins felst í hættu á að breytingar á gengi gjaldmiðla (styrking ISK) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Þá er áhættan helst fólgin í gengisflökti ISK gagnvart öðrum myntum og samdreifni milli þeirra. Lífeyrissjóðurinn skal takmarka gjaldmiðlaáhættu sína með því að tryggja að lágmarki 50% af heildareignum sjóðsins séu í sama gjaldmiðli og skuldbindingar hans.

Meirihluti eigna sjóðsins er í íslenskum krónum en 28,5% er í erlendum fjáreignum. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi og útreikning á flökti taka tillit til meðalgengis Seðlabanka Íslands en eignir í árslok eru tilgreindar á miðgengi Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi		Meðalgengi		Ársflökt 2018
	2018	2017	2018	2017	
USD	116,33	104,42	108,37	107,06	11,11%
EUR	133,23	125,05	127,72	120,5	8,39%
DKK	17,84	16,80	17,14	16,20	8,38%
GBP	148,33	140,98	144,34	137,61	10,5%

Skipting eigna eftir myntum Mynt	Fjárhæð 2018	Fjárhæð 2017	Hlutfall af 2018	Hlutfall af 2017
EUR	29.315.948	27.322.665	8,2%	8,2%
DKK	4.376.330	5.265.809	1,2%	1,6%
GBP	730.754	709.548	0,2%	0,2%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	2.859.047	3.349.078	0,8%	1,0%
	101.969.524	93.932.143	28,5%	28,1%

Næmnigreining

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Styrking á gengi íslensku krónunnar	5%	10%	5%	10%
USD	(3.234.372)	(6.468.745)	(2.864.252)	(5.728.504)
EUR	(1.465.797)	(2.931.595)	(1.366.133)	(2.732.267)
DKK	(218.817)	(437.633)	(263.290)	(526.581)
GBP	(36.538)	(73.075)	(35.477)	(70.955)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(142.952)	(285.905)	(167.454)	(334.908)
Samtals gangvirðisbreyting	(5.098.476)	(10.196.952)	(4.696.607)	(9.393.214)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	357.229.217	357.229.217	334.321.422	334.321.422
Breyting á hreinni eign	(5.098.476)	(10.196.952)	(4.696.607)	(9.393.214)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	352.130.741	347.032.265	329.624.815	324.928.208

SKÝRINGAR

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Styrking á gengi íslensku krónunnar	5%	10%	5%	10%
USD	(0,6%)	(1,1%)	(0,5%)	(1,1%)
EUR	(0,3%)	(0,5%)	(0,3%)	(0,5%)
DKK	(0,0%)	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)
GPB	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(0,0%)	(0,1%)	(0,0%)	(0,1%)
Samtals	(0,9%)	(1,7%)	(0,9%)	(1,8%)
Tryggingafræðileg staða	(3,9%)	(3,9%)	(3,4%)	(3,4%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(0,9%)	(1,7%)	(0,9%)	(1,8%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	(4,7%)	(5,6%)	(4,3%)	(5,2%)

e) Ósamræmisáhætta

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á markaðsverði eigna annars vegar og virði skuldbindinga hins vegar. Dæmi um áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar en eignasafn er sjaldnast verðtryggt að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagspróf eða næmnipróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir í báðum tilvikum.

f) Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hættu að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingar umfram raunávöxtun eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta verðtryggt.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Verðtryggðar eignir	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	56.585.409	58.213.526	15,8%	17,4%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	61.635.527	52.739.288	17,3%	15,8%
Önnur skuldabréf	50.394.614	42.590.853	14,1%	12,7%
Verðtryggð innlán	644.424	611.251	0,2%	0,2%
	169.259.973	154.154.917	47,4%	46,1%

g) Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði

Hætta á að eignir mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar.

19. ÁHÆTTUPÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

19.2 Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili uppfyllir ekki skuldbindingar sínar. Með mótaðilaáhættu er átt við að útgefendur verðbréfa svo sem lántakendur eða fyrirtæki, verði gjaldþrota eða hæfi mótaðilans til greiðslu versni verulega. Mótaðilaáhættu má skipta í útlánaáhættu, samþjöppunaráhættu, landsáhættu, afhendingaráhættu og uppgjörsáhættu.

Útlánaáhætta er hættan á greiðslufalli skuldara og tapi sem af því getur orðið. Skuldaraáhætta er mæld með gjaldþolsprófi eða lánshæfismati. Aldursgreining vanskila og breyting á tryggingahlutföllum eru önnur dæmi um mat á útlánaáhættu. Útlánaáhætta tengd sjóðfélagalánum getur til að mynda falist í því að mótaðili viðhaldi ekki veðandlagi eða rýri það með aðgerðaleyfi. Þá kann verðlækkun fasteigna að leiða til aukinnar útlánaáhættu, svo dæmi sé tekin af greiningu á útlánaáhættu.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru m.a. ríkissjóður og Íbúðalánasjóður. Ríkissjóður er með einkunnirnar A3/A/A (Moody's/Standard & Poor's/Fitch) þegar kemur að langtímaskuldbindingum í innlendri mynt.

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2018

	Fjárhæð 31.12.2018	Fjárhæð 31.12.2017	Hlutfall af 31.12.2018	Hlutfall af 31.12.2017
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat S&P A	78.086.072	77.943.431	21,9%	23,3%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs, önnur	6.617.569	7.112.740	1,9%	2,1%
Útlán til sjóðfélaga	33.208.870	22.895.148	9,3%	6,8%
Önnur veðlán	34.150.685	31.866.834	9,6%	9,5%
Önnur skuldabréf	59.073.518	54.075.644	15,6%	16,2%
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(3.836.185)	(4.740.081)	(1,1%)	(1,4%)
Samtals	207.300.529	189.153.716	57,0%	56,6%

Vanskilatöflur

	Fjárhæð 31.12.2018	Fjárhæð 31.12.2017	Hlutfall 31.12.2018	Hlutfall 31.12.2017
90 daga vanskil				
Útlán til sjóðfélaga	13.380	8.967	0,04%	0,05%
Önnur útlán	12.608	9.852	0,04%	0,04%
Önnur skuldabréf	9	19.007	0,00%	0,01%

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2018	(3.836.185)
Í árslok 2017	(4.740.081)
Lækkun niðurfærslu	903.896

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

19.3 Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutiðni auk forsenda um vexti og verðbólgu. Lífeyrstryggingaráhættu má skipta í skerðingaráhættu, iðgjaldaáhættu, hagræna áhættu, lýðfræðilega áhættu og réttindaflutningsáhættu. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhættu er m.a. horft á hlutfall lífeyris á á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Með því að framkvæma tölfræðilegar hermanir (e. simulation) á eignum og skuldbindingum sjóðsins miðað við mismunandi forsendur er hægt að meta líkur á að sjóðurinn þurfi að breyta réttindum, sbr. nánari ákvæði laga og samþykka sjóðsins.

Álagspróf

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf, næmnigreiningar og athuganir á viðnámsprótti eftir því sem við á. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildartryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu 2018	Trygginga- fræðileg staða 2018	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu 2017	Trygginga- fræðileg staða 2017
Niðurstöður álagsprófs:				
Staða		(3,9%)		(3,4%)
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3,0%	(7,9%)	(11,8%)	(7,8%)	(11,2%)
Líftölur hliðrast um 2 ár	(6,2%)	(10,0%)	(5,7%)	(9,1%)
Örorkulíkur auknar um 10%	(0,4%)	(4,3%)	(0,6%)	(4,0%)
Vísitala neysliverðs hækkun um 0,5%	(0,3%)	(4,2%)	(0,4%)	(3,8%)
Gengisvísitala lækkar um 10%	(1,7%)	(5,6%)	(1,7%)	(5,1%)
Fasteignaveðtryggð skuldabréf lækka um 10%	(1,1%)	(5,0%)	(0,9%)	(4,4%)
Markaðsskuldbréf lækka um 10%	(2,4%)	(6,2%)	(2,4%)	(5,9%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	(1,4%)	(5,2%)	(1,3%)	(4,7%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	(0,7%)	(4,6%)	(0,7%)	(4,1%)

19.4 Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hættan á að sjóðurinn hafi ekki yfir nægu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði. Skipta má lausafjánhættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu.

Seljanleikaáhættan lýtur að áhættunni á því að ekki sé unnt að selja verðbréf eða innleysa fjármálagerninga á nógu skömmum tíma, nema undir matsvirði, til að mæta greiðslu á skuldbindingum. Útstreymisáhætta vísar hins vegar til hættunnar á að eignir renni hraðar úr sjóðnum en ráð var fyrir gert.

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

Hlutfall innlána, skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs og skráðra verðbréfa af eignum

	2018	2017
Innlán	1,5%	2,1%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	23,7%	25,4%
Innlend skráð hlutabréf	9,9%	10,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	7,6%	7,5%
Erlend skráð hlutabréf	3,4%	3,8%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	19,1%	18,2%
	65,3%	67,9%

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfallið er lægra en 100% þýðir það að meira innstreymi er af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út af lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum

	2018	2017
Lífeyrir	10.606.538	9.611.128
Iðgjöld	16.505.959	14.672.684
Lífeyrisbyrði	64,3%	65,5%

19.5 Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta. Skipta má rekstraráhættu í starfsmannaáhættu, svikemisáhættu, áhættu vegna upplýsingatækni, orðsporsáhættu, pólitíska áhættu, úrskurðaráhættu lífeyris, áhættu vegna útivistunar, upplýsingaáhættu, áhættu vegna stjórnarháttu og skjalaáhættu.

Einn mikilvægasti þáttur í starfsemi Birtu er skipulag starfseminnar sem byggir á skilvirkum reglum, verklagsreglum og ferlum. Til að lágmarka rekstraráhættu þarf innra verklag að innifela eftirlitsaðgerðir sem eiga að vera óaðskiljanlegur hluti af daglegri starfsemi sjóðsins. Mikilvægt er að starfsmenn og stjórnendur séu vel upplýstir um tilvist reglna og ferla sjóðsins og að þeim sé markvisst fylgt eftir.

Undir rekstraráhættu flokkast jafnframt pólitísk áhætta, en hún er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðs, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Hér undir falla einnig breytingar á lögum eða reglum um starfseminna eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjorsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum, heimildum til fjárfestinga og fleiri þátta.

SKÝRINGAR

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

19.6 Áhættuþættir séreignaleiða

a) Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur það leitt til lækkunar á markaðsvirði bréfa auk þess sem taka þarf tillit til þess að áhætta er meiri eftir því sem bréfin eru til lengri tíma. Lækki vaxtakjör leiðir það til þess að langtímaávöxtun skuldabréfa lækkar þar sem nýjar fjárfestingar í skuldabréfum eiga sér stað á lækkaðri kröfu.

Skuldabréf séreignaleiða eru færð á gangvirði. Bréf sem eru færð til bókar á gangvirði eru næm fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði, hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hafa á gangvirði skuldabréfa. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkrafa hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu. Áhrifin eru metin fyrir Skuldabréfaleið og Blandaða leið séreignaleiða, en ekki fyrir Innlánsleið og Tilgreinda séreign.

	Skuldabréfaleið		Blönduð leið	
	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018
Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris				
	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu				
Skuldabréf færð á gangvirði	687.295	(340.415)	185.360	(156.562)
Samtals gangvirðisbreyting	687.295	(340.415)	185.360	(156.562)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	6.923.413	6.923.413	4.168.000	4.168.000
Breyting á hreinni eign	687.295	(340.415)	185.360	(156.562)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	7.610.708	6.582.998	4.353.360	4.011.438

b) Markaðsáhætta

Hætta á lækkun á markaðsvirði verðbréfa, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfasjóða. Mælikvarði á markaðsáhattu slíkra verðbréfa er jafnan flökt ávöxtunar verðbréfa, reiknað sem frávik ávöxtunar. Fjárhæð í húfi (VaR, e. Value at Risk) er notuð til að meta líkur á hámarkstapi sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna m.v. 99,5% og 95% líkur, þ.e. 0,5% og 5% líkur á tapi vegna breytinga á markaðsvirði eigna og skuldbindinga byggt á sögulegum gögnum um flökt og vænta raunávöxtun. Staðalfrávik er notað til að meta flökt/sveiflur eignasafna.

Samdreifni (e. covariance) milli eignaflokka er metin sem hluti af markaðsáhattu sjóðsins. Samdreifni og samval eigna með mismunandi fylgni stuðlar að aukinni áhættudreifingu. Áhrifin eru metin fyrir Skuldabréfaleið og Blandaða leið séreignaleiða og Tilgreinda séreign, en ekki fyrir Innlánsleið.

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir séreignaleiða 31.12.2018	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
	Skuldabréfaleið	Blönduð leið	Skuldabréfaleið	Blönduð leið
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	258	555.193	0,0%	13,3%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	0	1.680.969	0,0%	40,3%
Samtals	258	2.236.161	0,0%	53,7%

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris Breyting á gangvirði	Skuldabréfaleið		Blönduð leið	
	31.12.2018 (5%)	31.12.2018 (10%)	31.12.2018 (5%)	31.12.2018 (10%)
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(0.13)	(0.26)	(27.760)	(55.519)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	0	0	(84.048)	(168.097)
Samtals gangvirðisbreyting	(0.13)	(0.26)	(111.808)	(223.616)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	6.923.413	6.923.413	4.168.000	4.168.000
Breyting á hreinni eign	(0.13)	(0.26)	(111.808)	(223.616)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	6.923.400	6.923.387	4.056.192	3.944.384

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir séreignaleiða 31.12.2018	Fjárhæð	Hlutfall af eignum
	Tilgreind séreign	Tilgreind séreign
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	169.285	40,5%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	108.604	26,0%
Samtals	277.889	66,5%

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt.

SKÝRINGAR

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING, FRH.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris Breyting á gangvirði	Tilgreind séreign	
	31.12.2018 (5%)	31.12.2018 (10%)
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(8.464)	(16.929)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(5.430)	(10.860)
Samtals gangvirðisbreyting	(13.894)	(27.789)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	417.723	417.723
Breyting á hreinni eign	(13.894)	(27.789)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	403.829	389.934

c) Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins.

Verðtryggðar eignir séreignaleiða 31.12.2018

	Fjárhæð Innlánsleið	Fjárhæð Skuldabréfa- leið	Fjárhæð Blönduð leið	Fjárhæð Tilgreind séreign
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	0	3.425.398	1.110.618	49.056
Önnur veðlán	0	1.207.858	107.196	0
Önnur skuldabréf	0	1.940.902	654.445	31.557
Verðtryggð innlán	3.606.388	0	0	0
Samtals	3.606.388	6.574.158	1.872.259	80.612

	Hlutfall af eignum Innlánsleið	Hlutfall af eignum Skuldabréfa- leið	Hlutfall af eignum Blönduð leið	Hlutfall af eignum Tilgreind séreign
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	0,0%	49,5%	26,6%	11,7%
Önnur veðlán	0,0%	17,4%	2,6%	0,0%
Önnur skuldabréf	0,0%	28,0%	15,7%	7,6%
Verðtryggð innlán	99,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Samtals	99,8%	95,0%	44,9%	19,3%

20. ÓFJÁRHAGSLEG UPPLÝSINGAGJÖF - ÓENDURSKOÐAÐ

20.1 STJÓRNARHÆTTIR

Stjórn Birtu lífeyrissjóðs hefur með stjórnháttaryfirlýsingu einsett sér að starfsemi sjóðsins verði í samræmi við leiðbeiningar um góða stjórnarhætti á hverjum tíma. Neðangreindum þáttum er ætlað að gera sjóðnum mögulegt að mæla árangur af framfylgni með stjórnarháttum og eru þeir tilgreindir í samræmi við mat stjórnar og stjórnenda á helstu áhættuþáttum sem tengjast stjórnarháttum í starfseminni.

b) Fjárfestingar í innviðum og þjónustu samfélagsins

Birta lífeyrissjóður kemur að margvíslegum samfélagsverkefnum með ýmsum hætti. Sjóðurinn er aðili að Landssamtökum lífeyrissjóða sem gæta hagsmuna sjóðfélaga og lífeyrissjóða ásamt því að vera málsvari gagnvart stjórnvöldum og öðrum varðandi lífeyrismál og hagsmuni tengda þeim.

Á árinu 2017 voru samtök um ábyrgar fjárfestingar á Íslandi (IcelandSIF) stofnað og var Birta lífeyrissjóður meðal 23 stofnfélaga samtakanna. Tilgangur samtakanna er að stuðla að aukinni þekkingu og umræðu um aðferðarfræði sjálfbærra og ábyrga fjárfestinga.

Fjármálavit er námsefni fyrir nemendur á efsta stigi grunnskóla á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða og Samtaka fjármálafyrirtækja. Á árinu 2018 tóku 2 starfsmenn/7% starfsmanna sjóðsins þátt í verkefninu. Markmiðið með fjármálafræðslunni er að stuðla að auknu fjármálalæsi ungs fólks svo það sé betur í stakk búið að taka ákvarðanir í framtíðinni um fjármál.

Birta lífeyrissjóður hefur samið til þriggja ára við Skógræktina um gróðursetningu og skógrækt á alls þremur hekturum lands í Haukadal sem hluta af Grænum sporum Birtu, sjá skýringu 20.2 a). Markmiðið er að kolefnisjafna starfsemi lífeyrissjóðsins sjálfs, stjórnarmanna, stjórnenda og annars starfsfólks. Þannig tekur Birta ábyrgð á afleiðingum eigin reksturs fyrir náttúruna, stuðlar að því að draga úr koldíoxíði í andrúmslofti og binda jarðveg á gróðursnaudu svæði. Kolefnisbinding og kolefnisforði í trjám, botngróðri og jarðvegi í Haukadal verður eign Birtu til ársins 2068.

c) Óbein efnahagsleg áhrif og umfang þeirra

Stjórn og starfsmenn telja að Birta lífeyrissjóður hafi jákvæð áhrif á sitt nánast umhverfi og að viðskipti sjóðsins stuðli að skilvirkari fjármálamarkaði. Að fjárfestingar sjóðsins í atvinnulífina stuðli að skilvirkari samfélagi og uppbyggingu og nýsköpun í atvinnulífi landsins með arðbærum hætti. Að kaup sjóðsins og skuldabréfum, bæði af fyrirtækjum og sjóðfélögum leiði til skilvirkari og samkeppnishæfari fjármálastarfsemi á Íslandi. Að uppbygging sparnaðar til að mæta framtíðar lífeyrisskuldbindingum sé til hagsbóta fyrir samfélagið og stuðli að jákvæðum efnahagslegum áhrifum.

d) Greining á spillingaráhættu

Til að sjóðurinn sinni hlutverki sínu sem best hefur stjórn Birtu sett samskipta- og siðareglur til að stuðla að góðum starfsháttum og samskiptum. Einnig eru til staðar reglur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka samþykktar af stjórn.

Hjá sjóðnum er starfandi regluvörður og áhættustjóri sem sinna eftirliti með spillingaráhættu og fylgni við framangreindar reglur.

Samskipta- og siðareglur sjóðsins eru kynntar starfsmönnum við ráðningu en þær taka meðal annars á hvað teljist góðir starfshættir, hagsmunaárekstrum, meðferð trúnaðarupplýsinga, samfélagslega ábyrgð, starfstengdum ferðum og boðsferðum, gjöfum, öðrum störfum og tilkynningu brota á samskipta- og siðareglum. Reglurnar má finna á heimasíðu sjóðsins, birta.is.

e) Upplýsingamiðlun og þjálfun í ferlum og stefnum sem varða spillingu

Á árinu 2018 var fræðsla tengd reglum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka til að auka vitund meðal starfsmanna til hvaða ráðstafana skuli grípa þegar grunur vaknar um peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka.

Ríkar kröfur eru gerðar til stjórnar og framkvæmdastjóra sjóðsins og er kveðið um hæfisskilyrði þeirra í lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Allir stjórnarmenn sjóðsins sem og framkvæmdastjóri hafa verið metnir hæfir af Fjármálaeftirlitinu.

20. ÓFJÁRHAGSLEG UPPLÝSINGAGJÖF - ÓENDURSKOÐAÐ, FRH.

f) Kjarasamningar

Þann 21. janúar 2016 skrifuðu Samtök atvinnulífsins og Alþýðusamband Íslands undir kjarasamning. Gildistími samningsins var til loka árs 2018.

Samkomulag ASÍ og SA kveður á um hækkun launa um 3% frá og með maímánuði 2018 auk hækkunar mótframlags launagreiðenda í lífeyrissjóð í áföngum úr 8% í 11,5% á árunum 2016 til 2018. Þar er jafnframt kveðið á um að hver og einn sjóðfélagi geti valið um hvort iðgjaldahækkunin fari í samtryggingardeild eða í séreignarsjóð sem tilgreind séreign.

g) Launahlutfall framkvæmdastjóra	2018	2017
Launahlutfall framkvæmdastjóra	2,7:1	2,8:1

Launahlutfall framkvæmdastjóra er reiknað sem hlutfall af miðgildi launa allra starfsmanna.

20.2 UMHVERFISÞÆTTIR

Birta lífeyrissjóður hefur sett sér umhverfisstefnu sem er aðgengileg á vef sjóðsins og gerð er grein fyrir henni í ársskýrslu. Neðangreindum umhverfisþáttum er ætlað að gera sjóðnum mögulegt að mæla árangur af aðgerðum í umhverfismálum og eru þeir tilgreindir í samræmi við mat stjórnar og stjórnenda á helstu áhættuþáttum sem tengjast umhverfisþáttum í starfseminni.

a) Umhverfisstefna og Græn spor Birtu

Birta lífeyrissjóður lætur sig umhverfismál miklu skipta og hefur einsett sér að taka græn skref í starfsemi sinni. Hjá sjóðnum er til staðar umhverfisstefna og er tilgangur hennar að efla þekkingu á umhverfisáhrifum starfseminnar og leitast við að draga úr þeim. Umhverfisvitund endurspeglast í rekstri sjóðsins, stjórnun, ákvarðanatöku og daglegum störfum ásamt því að draga úr kostnaði. Unnið er að því að undirbúa grænt bókhald og rýna starfsemi sjóðsins með hliðsjón af kerfinu Grænum skrefum í ríkisrekstri.

Markmið umhverfisstefnunnar eru eftirfarandi:

- Auka vægi stafrænnar þjónustu án þess að dregið verði úr þjónustustigi.
- Fara sparlega með orku, notast við vistvænar lausnir og lágmarka óþarfa orkunotkun.
- Minnka sóun, flokka úrgang, endurvinna og draga úr notkun aðfanga eins og kostur er.
- Reka kolefnishlutlausu starfsemi með því að minnka kolefnisfótspor og kolefnisbinda í gróðri.
- Vistvæn innkaup á vörum og þjónustu og draga úr notkun einnota aðfanga.
- Grænt bókhald þar sem hægt er að draga fram upplýsingar um umhverfisáhrif af starfsemi sjóðsins.

b) Bein orkunotkun eftir orkutegund

Sjóðurinn hefur ekki tök á því að fá fullnægjandi upplýsingar um rafmagns- og heitavatnsnotkun þar sem orkukostnaður er hluti af leiguverði sjóðsins og er reiknaður sem hlutfall af leigðum fermetrafjöldi. Áætlaðar orkutölur sjóðsins gefa þó til kynna að dregið hafi úr rafmagnsnotkun um 19,5% milli áranna 2017 og 2018 en notkun á heitu vatni hafi aukist um 1% og notkun á köldu vatni aukist um 11,3%.

c) Óbein orkunotkun eftir tegund

Óbein orkunotkun er orkunotkun sem er hægt að rekja beint til starfsemi sjóðsins en á sér stað hjá öðrum aðilum, til dæmis flug og aðrar samgöngur.

Á árinu 2018 voru farnir 20 (2017: 32) vinnutengdir flugleggir sem losuðu um 4,2 (2017: 9) tonn af gróðurhúsalofttegundum sem er minnkun frá fyrra ári. Til að kolefnisjafna flugferðirnar þarf að gróðursetja 37 tré (2017: 57). Birta hefur komið upp Birtuskógi í Haukadal þar sem starfsemi sjóðsins er kolefnisjöfnuð og voru gróðursett 500 tré þar á árinu 2018.

20. ÓFJÁRHAGSLEG UPPLÝSINGAGJÖF - ÓENDURSKOÐAÐ, FRH.

d) Aðgerðir til að draga úr orkunotkun

Í starfsemi sjóðsins er lögð áhersla á orkusparnað og að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Markvisst er unnið að því að gera starfsemi sjóðsins umhverfisvænni. Hægt er að sækja um flesta þjónustu sjóðsins rafrænt til að draga úr pappírs- og prentaranotkun. Einnig er búið að rafvæða lánaferli sjóðsins, bæði greiðslumat og undirritun gagna er rafræn. Pappírs- og prentunarkostnaður sjóðsins hefur lækkað um 24% milli ára og gætt er að því að pappír sem notaður er komi úr nytjaskógum.

Settar eru upp sparperur þegar perur eru endurnýjaðar en sparperur krefjast minni orku en glóperur. Sjóðurinn hóf að flokka sorp á árinu 2018 og er endurnýtanlegum úrgangi komið til endurvinnslu og spilliefnum fargað á viðeigandi hátt.

20.3 FÉLAGSLEGIR ÞÆTTIR

Birta lífeyrissjóður hefur sett sér mannauðsstefnu, sérstakar reglur gegn einelti á vinnustað, samskipta- og siðareglur og reglur um hæfi lykilstarfsmanna. Neðangreindum þáttum er ætlað að gera sjóðnum mögulegt að mæla árangur tengdan félagslegum þáttum og eru þeir tilgreindir í samræmi við mat stjórnar og stjórnenda á helstu áhættuþáttum sem tengjast félagslegum þáttum í starfseminni.

a) Starfsmannavelta

Starfsmannavelta er kostnaðarsöm en hún felur líka í sér ákveðin tækifæri til hagræðingar. Eins og svo oft á við þá er jafnvægið æskilegast, að endurnýjun sé hæfileg. Sex starfsmenn sjóðsins létu af störfum á árinu. Heildarstarfsmannavelta (e. total turnover) var 20%, þar af var raunstarfsmannavelta (e. voluntary turnover) 13%. Ástæður brotthvarfs starfsfólks voru mismunandi, hagrætt var í rekstri, starfsfólk lét af störfum sökum aldurs, hélt til frekara náms eða fór til annarra starfa.

b) Fæðingarorlof

Birta er fjölskylduvænn vinnustaður og leitast er eftir því að starfsmenn upplifi jafnvægi og geti samræmt starfsskyldur og fjölskylduábyrgð. Hugað er að jafnrétti kynjanna innan sjóðsins og eru feður hvattir til að taka fæðingarorlof ekki síður en mæður þegar svo ber undir. Á árinu 2018 fóru tveir starfsmenn í fæðingarorlof og var samanlagður tími fæðingarorlofsins á árinu 6,2 mánuðir.

c) Fyrirlestrar og fræðsla

Fyrirlestrar og fræðsluerindi af ýmsum toga eru haldin mjög reglulega fyrir starfsfólk sjóðsins. Annars vegar er um að ræða innanhússfræðslu þar sem starfsfólk upplýsir hvert annað og hins vegar utanaðkomandi fyrirlesara sem halda fyrirlestra hjá sjóðnum. Á árinu 2018 voru haldnir 15 fyrirlestrar þar sem öllu starfsfólki var boðið að taka þátt eða 1,25 á mánuði. Auk þess hefur starfsfólk sótt námskeið og einstaklingsbundna endurmenntun á árinu.

d) Verkefni er lúta að þekkingarþróun og símenntun

Sjóðurinn styður stöðugt við þekkingarþróun í lífeyrismálum. Nauðsynlegt er að uppfæra þekkingu starfsfólks samhliða breytingum og innleiðingu nýjunga. Starfsfólk sjóðsins býr yfir mikilli sérþekkingu og færni og stöðugt er leitað leiða til hagræðingar og framþróunar sem kallar á símenntun starfsfólks, ekki síst með tilkomu rafvæðingar sem snertir flest starfssvið sjóðsins.

e) Hlutfall starfsmanna sem undirgangast reglulegt frammistöðumat og eiga starfsþróunarsamtal

Allir starfsmenn sjóðsins eru boðaðir í starfsmannasamtal a.m.k. árlega. Þar er m.a. rætt um líðan í starfi, frammistöðu og starfsþróun almennt ásamt því að lagðar eru línur hvað varðar endurmenntun og þá fræðslu sem starfsmaðurinn þarf á að halda og hefur áhuga á að sækja á komandi ári.

20. ÓFJÁRHAGSLEG UPPLÝSINGAGJÖF - ÓENDURSKOÐAÐ, FRH.

f) Samsetning stjórnenda og starfsmanna eftir kyni og aldri

Birta lífeyrissjóður býr yfir miklum mannauði og störfuðu 30 starfsmenn hjá sjóðnum á árinu 2018 í 28,4 stöðugildum. Konur voru í meirihluta í starfsmannahópi sjóðsins en þær voru 24 talsins og 6 karlar. Í stjórnendahópi sjóðsins sem telur sex starfsmenn eru fjórar konur og tveir karlar.

Meðalaldur starfsmanna sjóðsins á árinu 2018 var 50 ár og meðalstarfsaldur starfsmanna var 10,5 ár.

g) Jafnlaunavottun

Á árinu 2018 var lagður grunnur að jafnlaunavottun Birtu lífeyrissjóðs og hefur sjóðurinn hafið vottunarferli.

i) Heildarfjöldi mikilsháttar kvartana vegna brota á reglum/lögum um persónuvernd og þjófnaður á upplýsingum um viðskiptavinum

Hjá sjóðnum er til staðar persónuverndarfulltrúi. Staðfest er að engar kvartanir vegna brota á reglum eða lögum um persónuvernd bárust á árinu 2018 og engir öryggisbrestir eða leki á persónuupplýsingum átti sér stað á árinu.

j) Mannauðsstefna

Mannauðsstefna Birtu lífeyrissjóðs endurspeglar umhverfi sem styður við að starfsmenn nái markmiðum sínum og sjóðsins. Starfsfólki er búið gott starfsumhverfi sem styður við framþróun, árangur og ánægju og laðar að öflugum einstaklinga sem sjóðurinn vill hafa í sínum röðum. Mannauðsstefna sjóðsins fjallar um jafnvægi og vellíðan, starfsanda og liðsheild, framsækni og starfsþróun, hvatningu og endurgjöf, jafnrétti, starfskjör og starfsmannaval. Í stefnunni eru áréttuð markmið sjóðsins varðandi framangreinda þætti og leiðir að þeim. Mannauðsstefnan er endurskoðuð á ári hverju.

k) Mannréttindamál

Birta lífeyrissjóður er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. Principles for Responsible Investment). Reglurnar voru samdar af leiðandi lífeyrissjóðum og eignavörslufyrirtækjum víða um heim í samstarfi við Sameinuðu þjóðirnar og hafa margir af stærstu lífeyrissjóðum Vesturlanda undirgengist reglurnar.

Reglurnar eru leiðbeinandi fyrir stofnanafjórfa um allan heim og fela í sér að þátttakendur skuldbinda sig til að taka tillit til umhverfislegra og félagslegra þátta við fjárfestingar sínar, auk þess sem lögð er áhersla á góða stjórnarhætti fyrirtækja sem fjárfest er í. Þar með falla reglurnar almennt vel að hlutverki og eðli lífeyrissjóða enda hafa þeir þýðingarmiklu samfélagslegu hlutverki að gegna og almenningur gerir kröfu um að þeir axli samfélagslega ábyrgð. Sérstök vefsíða, unpri.org, heldur utan um reglur Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar, en þar má m.a. sjá lista yfir þau fyrirtæki og sjóði sem eru aðilar að þeim, reglurnar og annað tengt efni.

Birta tekur jafnframt virkan þátt í starfsemi IcelandSIF, samtaka stofnanafjórfa um ábyrgar fjárfestingar, og á m.a. fulltrúa í stjórn samtakanna. Samtökin halda úti vefsíðu: icelandsif.is.

KENNITÖLUR

21. FIMM ÁRA YFIRLIT SAMTRYGGINGARDEILDAR

	2018	2017	2016	2015	2014
Ávöxtun					
Hrein raunávöxtun*	1,74%	5,23%	(1,49%)	8,48%	6,79%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár*	4,09%	4,86%	5,33%	6,07%	4,60%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ár*	3,30%	0,48%	0,47%		
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	33,28%	34,96%	33,36%	33,84%	28,97%
Skráð skuldabréf	38,00%	39,13%	40,58%	39,70%	42,96%
Veðlán	19,10%	16,71%	14,65%	13,48%	13,90%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	7,47%	6,74%	8,90%	10,95%	12,19%
Óskráð skuldabréf	1,97%	2,21%	1,89%	1,19%	1,00%
Bundnar bankainnstæður	0,18%	0,19%	0,50%	0,58%	0,57%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,05%	0,12%	0,26%	0,42%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	71,70%	72,31%	76,12%	74,21%	74,55%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	28,30%	27,69%	23,88%	25,79%	25,45%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	16.284	15.882	15.927	14.808	14.765
Heildarfjöldi greiðandi sjóðfélaga	18.806	18.789	18.470	18.128	18.008
Fjöldi lífeyrisþega	13.789	12.944	12.058	11.797	11.066
Fjöldi sjóðfélaga	96.412	94.866	93.000	91.234	89.956
Stöðugildi	28,4	30,1	30,5	29,9	31,1
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum)					
Iðgjöld	16.506	15.252	13.573	12.289	11.057
Lífeyrir	10.607	9.991	9.271	9.536	8.336
Hreinar fjárfestingartekjur	17.681	23.470	2.626	32.617	22.164
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	673	734	771	695	670
Hækkun á hreinni eign	22.908	27.979	6.158	34.889	24.159
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	78,73%	77,46%	75,86%	74,03%	73,26%
Örorkulífeyrir	12,88%	13,49%	14,31%	15,62%	16,13%
Makalífeyrir	7,55%	8,16%	8,96%	9,38%	9,75%
Barnalífeyrir	0,64%	0,74%	0,75%	0,65%	0,70%
Fjölskyldubætur	0,20%	0,15%	0,11%	0,32%	0,16%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

KENNITÖLUR

21. FIMM ÁRA YFIRLIT SAMTRYGGINGARDEILDAR, FRH.

	2018	2017	2016	2015	2014
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði	64,26%	65,50%	69,20%	77,40%	77,70%
Skrifst. og stjórnunarkostn. (alls) sem % af iðgjöldum	4,08%	4,81%	5,11%	5,84%	6,12%
Hreinar fjárfestingartekjur sem % af meðalstöðu eigna	5,11%	14,07%	0,96%	10,00%	7,70%
Skrifst. og stjórnunarkostn. sem % af meðalstöðu eigna	0,19%	0,22%	0,22%	0,22%	0,24%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	(3,86%)	(3,44%)	(4,10%)	0,00%	(3,80%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	(7,07%)	(5,95%)	(7,60%)	(2,55%)	(7,75%)

* Söguleg ávöxtun samtryggingardeildar er vegið meðaltal ávöxtunar Stafa og Sameinaða lífeyrissjóðsins

22. FIMM ÁRA YFIRLIT SÉREIGNARDEILDAR

INNLÁNSLEIÐ

Ávöxtun

Nafnávöxtun	5,33%	3,70%	3,89%	3,89%	2,80%
Hrein raunávöxtun	2,02%	1,93%	1,76%	1,86%	1,75%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár	1,87%	1,82%	1,81%	2,00%	2,18%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ár	2,15%	2,75%	3,19%	3,44%	

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Bundnar bankainnstæður	100%	100%	100%	100%	100%
Eignir í íslenskum krónum	100%	100%	100%	100%	100%

Fjöldi

Fjöldi virkra sjóðfélaga	660	634			
Fjöldi sjóðfélaga með inneign	4.639	3.235			
Fjöldi lífeyrispega	187	145			

SKULDABRÉFALEIÐ

Ávöxtun

Nafnávöxtun	6,92%	7,36%	8,05%	5,91%	4,81%
Hrein raunávöxtun	3,55%	5,53%	5,83%	3,84%	3,74%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár	4,51%	4,44%	4,01%	2,83%	2,13%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ár	2,75%	1,19%	1,19%	1,22%	

KENNITÖLUR

22. FIMM ÁRA YFIRLIT SÉREIGNARDEILDAR, FRH.

	2018	2017	2016	2015	2014
SKULDABRÉFALEIÐ, FRH.					
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráð skuldabréf	81,49%	79,50%	78,28%	74,86%	71,33%
Veðlán	18,37%	19,26%	21,15%	23,91%	22,25%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,00%	0,06%	0,02%	0,64%	0,66%
Óskráð skuldabréf	0,14%	1,18%	0,55%	0,60%	0,62%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	5,15%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	100%	100%	100%	100%	100%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.097	1.130			
Fjöldi sjóðfélaga með inneign	13.613	12.337			
Fjöldi lífeyrisþega	155	189			
BLÖNDUÐ LEIÐ					
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	2,05%	7,46%	2,24%	12,71%	6,66%
Hrein raunávöxtun	(1,17%)	5,63%	0,14%	10,51%	5,57%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár	4,06%	7,24%	8,00%	7,87%	6,13%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ár	4,94%	2,89%	2,44%	3,39%	
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	54,43%	53,46%	52,03%	51,50%	55,28%
Skráð skuldabréf	40,67%	41,29%	42,33%	42,69%	37,36%
Veðlán	2,61%	2,70%	4,11%	4,13%	4,48%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,00%	0,36%	0,28%	0,76%	1,21%
Óskráð skuldabréf	2,29%	2,19%	1,25%	0,91%	1,03%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,64%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	57,30%	58,53%	68,23%	68,68%	67,45%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	42,70%	41,47%	31,77%	31,32%	32,55%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	574	585			
Fjöldi sjóðfélaga með inneign	16.077	13.482			
Fjöldi lífeyrisþega	65	105			

KENNITÖLUR

23. YFIRLIT TILGREINDRAR SÉREIGNARDEILDAR

	2018	2017
Ávöxtun		
Nafnávöxtun	0,02%	0,21%
Hrein raunávöxtun	(3,13%)	(1,14%)
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga		
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	100,00%	100,00%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum		
Eignir í íslenskum krónum	60,92%	56,05%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	39,08%	43,95%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>
Fjöldi		
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.482	580
Fjöldi sjóðfélaga með inneign	1.565	1.269
Fjöldi lífeyrisþega	21	1

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS 2018

Samtryggingardeild

	2018	2017
IÐGJÖLD		
Iðgjöld sjóðfélaga	4.567.983	4.425.780
Iðgjöld launagreiðenda	11.788.480	10.105.754
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(17.861)	(14.019)
	16.338.602	14.517.514
Sérstök aukaframlög	167.357	155.169
	16.505.959	14.672.684
LÍFEYRIR		
Heildarfjárhæð lífeyris	10.492.098	9.508.017
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	112.310	101.597
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.211	4.009
Eftirlaun frá Tryggingarstofnun	(2.081)	(2.494)
	10.606.538	9.611.128
HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR		
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	3.699.521	11.673.201
Hreinar tekjur af skuldabréfum	13.877.399	10.907.421
Hreinar tekjur af afleiðusamningum	0	(26.409)
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	33.162	5.917
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé	193.438	104.558
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	111.268	108.823
Ýmsar fjárfestingartekjur	25.225	69.726
Fjárfestingargjöld	(258.755)	(265.555)
	17.681.257	22.577.681
REKSTRARKOSTNAÐUR		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	672.882	705.702
Sameiningarkostnaður	0	17.602
	672.882	723.303
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	22.907.796	26.915.933
Hrein eign frá fyrra ári	334.321.422	307.405.489
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok tímabils	357.229.217	334.321.422

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2018

Samtryggingardeild

EIGNIR

FJÁRFESTINGAR

	31.12.2018	31.12.2017
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	142.998.336	135.860.035
Skuldabréf	207.300.529	189.153.716
Bundnar bankainnstæður	644.424	611.251
Aðrar fjárfestingar	13.140	164.060
	350.956.429	325.789.062

KRÖFUR

Kröfur á launagreiðendur	2.295.716	2.128.564
Aðrar kröfur	60.121	470.715
	2.355.838	2.599.278

ÝMSAR EIGNIR

Varanlegir rekstrarfjármunir	30.532	35.659
Handbært fé	4.459.749	6.393.870

Eignir samtals

	357.802.547	334.817.869
--	--------------------	--------------------

SKULDIR

Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	98.092	88.620
Aðrar skuldir	475.238	407.827
	573.330	496.447

Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok tímabils

	357.229.217	334.321.422
--	--------------------	--------------------

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2018

Samtryggingardeild

INNGREIÐSLUR

	2018	2017
Iðgjöld	16.338.806	14.208.795
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	174.114	213.380
Aðrar inngreiðslur	469.911	175.042
	16.982.831	14.597.217

ÚTGREIÐSLUR

Lífeyrir	10.606.701	9.611.128
Rekstrarkostnaður	655.128	716.384
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	2.478	25.716
Aðrar útgreiðslur	0	243.083
	11.264.307	10.596.312

Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	5.718.524	4.000.906
-------------------------------------	-----------	-----------

FJÁRFESTINGARHREYFINGAR

Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	2.719.542	2.389.467
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(23.276.731)	(23.035.684)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	16.959.134	23.679.972
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	21.708.370	21.545.273
Keypt skuldabréf	(37.039.282)	(39.997.493)
Seld skuldabréf	10.996.481	11.758.131
Ný bundin innlán	(33.173)	0
Endurgreidd bundin innlán	0	933.532
Seldar aðrar fjárfestingar	182.425	457.962
	(7.783.233)	(2.268.838)
(Lækkun) hækkun á handbæru fé	(2.064.709)	1.732.067
Gengismunur af handbæru fé	130.588	(22.452)
Handbært fé í upphafi árs	6.393.870	4.684.254
Handbært fé í lok tímabils	4.459.749	6.393.870

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS ÁRÍÐ 2018

Sundurgreint yfirlit séreignarleíða og tilgreindrar séreignar

ÍÐGJÖLD

Íðgjöld sjóðfélaga
Íðgjöld launagreiðenda
Réttindaflutningur og endurgreiðslur

	Innláns leið	Skuldabréfa leið	Blönduð leið	Samtals 2018	Samtals 2017	Tilgreind séreign 2018	Tilgreind séreign 1.7-31.12.17
	136.205	212.422	104.233	452.860	442.049	0	0
	109.289	183.335	93.514	386.138	372.131	340.222	80.423
	15.264	18.185	(38.519)	(5.069)	(23.813)	(158)	(218)
	260.758	413.943	159.228	833.929	790.367	340.064	80.205

LÍFEYRIR

Heildarfrjárhæð lífeyris

	233.992	234.610	87.980	556.581	633.075	2.347	38
	233.992	234.610	87.980	556.581	633.075	2.347	38

HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sj.
Hreinar tekjur af skuldabréfum
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum
Vaxtatekjur af handbæru fé
Ýmsar fjárfestingartekjur
Fjárfestingargjöld

	0	809	(44.447)	(43.638)	128.310	(1.268)	(386)
	0	456.170	137.801	593.971	578.764	0	0
	192.833	0	0	192.833	131.734	0	0
	0	5.492	1.936	7.428	17.705	2.026	218
	0	0	0	0	118	0	0
	0	(484)	(79)	(563)	0	0	0
	192.833	461.987	95.211	750.032	856.631	759	(169)

REKSTRARKOSTNAÐUR

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	10.508	19.689	12.388	42.586	39.666	701	50
	10.508	19.689	12.388	42.586	39.666	701	50

Hækkun á hreinni eign sjóðfélaga á tímabilinu

Hrein eign sjóðfélaga frá fyrra ári

Hrein eign sjóðfélaga í lok tímabils til greiðslu lífeyris

	209.091	621.631	154.071	984.793	974.257	337.775	79.948
	3.405.406	6.301.783	4.013.929	13.721.118	12.746.861	79.948	0
	3.614.497	6.923.413	4.168.000	14.705.911	13.721.118	417.723	79.948

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2018

Sundurgreint yfirlit séreignarleíða og tilgreindrar séreignar

EIGNIR

FJÁRFESTINGAR

Eignarhlutir í félögum og sjóðum
Skuldabréf
Bundnar bankainnstæður

Handbært fé

Eignir samtals

SKULDIR

Aðrar skuldir (inneign hjá samtryggingu)

Hrein eign sjóðfélaga til greiðslu lífeyris

	Innláns leið	Skuldabréfa leið	Biönduð leið	Samtals 31.12.2018	Samtals 31.12.2017	Tilgreind séreign 31.12.2018	Tilgreind séreign 31.12.2017
	3.606.388	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
	0	258	2.236.161	2.236.419	2.133.559	277.889	37.614
	0	6.574.158	1.872.259	8.446.418	8.014.167	0	0
	3.606.388	0	0	3.606.388	3.396.701	0	0
	3.606.388	6.574.416	4.108.420	14.289.224	13.544.427	277.889	37.614
	0	309.181	46.529	355.710	131.143	95.521	19.126
	3.606.388	6.883.597	4.154.949	14.644.934	13.675.570	373.410	56.740
	(8.109)	(39.816)	(13.052)	(60.977)	(45.548)	(44.313)	(23.209)
	(8.109)	(39.816)	(13.052)	(60.977)	(45.548)	(44.313)	(23.209)
	3.614.497	6.923.413	4.168.000	14.705.911	13.721.118	417.723	79.948

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2018

Sundurgreint yfirlit séreignarleíða og tilgreindrar séreignar

INNGREIÐSLUR

lögjöld
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum
Aðrar inngreiðslur

ÚTGREIÐSLUR

Lífeyrir
Rekstrararkostnaður

Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga

FJÁRFESTINGARHREYFINGAR

Innb. tekjur af eignarhlutum í fél. og sj.
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa
Keypt skuldabréf
Seld skuldabréf
Ný bundin innlán
Endurgreidd bundin innlán

Hækkun (lækkun) á handbæru fé

Handbært fé í upphafi árs

Handbært fé í lok tímabils

	Innláns leið	Skuldabréfa leið	Bjönduð leið	Samtals 2018	Samtals 2017	Tilgreind séreign 2018	Tilgreind séreign 1.7-31.12.17
	260.774	398.531	156.925	816.230	735.210	318.680	56.938
	192.833	5.492	1.936	200.261	149.439	2.026	218
	0	0	0	0	45.059	0	0
	453.607	404.023	158.861	1.016.491	929.708	320.706	57.156
	233.490	234.905	86.537	554.933	619.668	2.151	0
	10.429	19.232	12.301	41.962	37.709	650	30
	243.920	254.138	98.838	596.895	657.377	2.801	30
	209.687	149.885	60.024	419.596	272.331	317.905	57.126
	0	0	3.455	3.455	7.276	351	0
	0	0	(300.100)	(300.100)	(1.027.506)	(270.978)	(38.000)
	0	4.524	145.622	150.147	836.335	29.117	0
	0	640.007	149.764	789.771	873.583	0	0
	0	(1.463.964)	(155.732)	(1.619.696)	(2.101.384)	0	0
	0	892.548	98.533	991.081	668.869	0	0
	(254.816)	0	0	(254.816)	(783.650)	0	0
	45.129	0	0	45.129	474.121	0	0
	(209.687)	73.115	(58.458)	(195.029)	(1.052.356)	(241.510)	(38.000)
	0	223.000	1.566	224.566	(780.025)	76.395	19.126
	0	86.181	44.963	131.143	911.169	19.126	0
	0	309.181	46.529	355.710	131.143	95.521	19.126

Jökull Sindri Aðalsteinsson, nemi í pípulögnum í Tækniskólanum.

FINANCIAL STATEMENTS 2018

FINANCIAL STATEMENTS CONTENTS

Endorsement and statement by the board	
of directors and the managing director	105-107
Independent auditor's report	108-109
Statement of changes in net assets	
for pension payments 2018	110
Balance sheet as at 31 december 2018	111
Statement of cash flows 2018	112
Statement of actuarial position.....	113
Key indicators	114-117

Mynd í opnunni á undan:

*Svavar Jón Bjarnason kennari í Tækniskólanum t.v. og nemar hans í rafíðn,
Helgi Andrésson og Kristinn Heimisson.*

ENDORSEMENT AND STATEMENT BY THE BOARD OF DIRECTORS AND THE MANAGING DIRECTOR

Operations of the Fund

Birta Pension Fund operates pursuant to its Articles of Association and Act No. 129/1997 on Mandatory Pension Savings and the Activities of Pension Funds. It also operates based on agreements between unions and employees of 19 May 1969 with later revisions. The purpose of Birta Pension Fund is to ensure that pension benefits are available to its members, their surviving spouses and children in accordance with the Fund's Articles of Association as well as the Act on Mandatory Pension Savings and the Activities of Pension Funds. The Fund's Financial Statements are to be viewed with its Annual Report. The Board of Directors refers to the Fund's website for additional information regarding the Financial Statements.

Number of fund members, employers and contributions

The Fund is divided into three main divisions, Mutual Pension Division, Private Pension Division and Specified Personal Pension Division. At year-end, 96,412 individuals had benefits in the Mutual Pension Division. In 2018, 18,806 individuals paid a contribution into the Mutual Pension Division and 5,531 employers. Active fund members, i.e. fund members who pay a regular contribution to the Fund each month, were 16,284. In 2018, total contributions paid to the Mutual Pension Division amounted to ISK 16,339 million. At year-end 2018, 34,329 individuals had benefits in the Private Pension Division. Active fund members in the Private Pension Division in 2018 were 2,331. In 2018, contributions paid to the Private Pension Division, before transfers of rights and repayments, amounted to ISK 839 million, an increase of 3% from the previous year. At year-end 2018, 1,565 individuals had benefits in the Specified Personal Pension Division. Active fund members in the Specified Personal Pension Division in 2018 were 1,482. In 2018, contributions paid to the Specified Personal Pension Division, before transfers of rights and repayments, amounted to ISK 340 million.

Number of pensioners and pension payments

In 2018, 13,789 pensioners on average received pension payments from the Mutual Pension Division totalling ISK 10,492 million. Number of pensioners increased by 6.5%. The Fund's legally required contribution to Rehabilitation Fund amounted to ISK 112 million. Pension payments from the Private Pension Division totalled ISK 557 million and 2.3 million in the Specified Personal Pension Division. The Fund's pension burden, i.e. pension payments as a percentage of contributions, was 64.3%, compared to 65.5% in the previous year.

Investment income and operating costs

Net income from investments amounted to ISK 18,432 million as compared to ISK 23,434 million in the previous year. The Fund's operating costs, i.e. office and administration costs, amounted to ISK 716 million as compared to ISK 763 million in the previous year. Operating costs as percentage of average assets for the year was 0.19%, decreasing from 0.22% in 2017. The number of full-time employees was 28.4 during the year and salary payments totalled ISK 437 million, including salary-related costs amounting to ISK 87.1 million.

Net assets for pension payments

Net assets of the Mutual Pension Division for pension payments totalled ISK 357,229 million at year-end as compared to ISK 334,321 million in the preceding year. Net assets of the Private Pension Division totalled ISK 14,706 million at year-end as compared to ISK 13,721 million in the preceding year. Net assets of the Specified Personal Pension Division totalled ISK 418 million at year-end as compared to 80 million in 2017. In aggregate, the assets of the Mutual Pension Division, the Private Pension Division and the Specified Personal Pension Division therefore totalled ISK 372,353 million, an increase from ISK 348,122 million at year-end 2017.

Return of assets

Nominal return on the Fund's assets came to 5.04% in 2018, equivalent to 1.73% rate of return in real terms as compared to a real return of 5.2 % in 2017. The average real return achieved by the Mutual Pension Division over the last 5 years is 4.09% and 3.3% over the last 10 years.

ENDORSEMENT AND STATEMENT BY THE BOARD OF DIRECTORS AND THE MANAGING DIRECTOR

Actuarial assessment

An actuarial assessment for the Mutual Pension Division performed as at year-end 2018 shows that the Fund's total liabilities exceeded total assets by 3.86% but exceeded total assets by 3.44% at year-end 2017. The premise of the assessment is that the Fund's return on assets over the coming decades will be 3.5% above the increase in Consumer Price Index. Further details on the actuarial position can be found in the Fund's Statement of Actuarial Position and in note 16 in the original Financial Statements.

Events after the end of the fiscal year

No events that are material for the financial position of the Fund occurred from the end of the fiscal year until the date of signing of these annual financial statements.

Corporate governance and risk management

The Board of Directors of the Fund has adopted rules of operations which aim to be in accordance with the "Guidelines on Corporate Governance". The guidelines are accessible on the website of the Iceland Chamber of Commerce at www.vi.is. The Fund follows the Guidelines in all major respects and has set up special selection committees as set out in the Articles of Association. However, the Fund's corporate governance policy does not include an analysis of environmental and social factors but refers to note 20 in the original Financial Statements and the Annual Report. The Board of Directors reports main findings of its annual performance assessments to the Fund's Nomination Committee. Information about the Board of Directors and corporate governance can be found in a special statement by the Board of Directors which is attached to the Financial Statements.

The Fund has established a risk management policy which has been approved by the Board of Directors and is accessible on the Fund's website. Its aim is to reduce the likelihood of long-term reduction in the Fund's members rights. The policy is based on a definition of risk management which involves identifying, monitoring and limiting risks in the Fund's operations. Risks in the Fund's activities are defined, in accordance with the definition set out in the Guidelines of the Financial Supervisory Authority no. 590/2017, as every event which materially increases the likelihood of financial loss relating to an event and falls under one or more risk components defined by the Fund. See further details in note 19 in the original Financial Statements.

Dissemination of information

Birta Pension Fund publishes advertisements in newspapers in a timely manner describing its activities and results in the year 2018. Every six months, the Fund sends members a statement of received contributions together with an estimation of vested pension benefits and Fund members can calculate estimated pension payments on the Fund's website. Last year's Annual General Meeting included the presentation of the report of the Boards of Directors as well as the Funds' annual financial statements, investment policies and actuarial position. General information about Birta Pension Fund and its activities are available on the Fund's website.

Non-financial information

The Board of Directors has adopted the policy of recognizing the importance of social and environmental issues in the Fund's operations. The Fund's benchmarks regarding non-financial information can be found in note 20 in the original Financial Statements. When discussing investment opportunities, good corporate governance in the companies in which the Fund invests is one of the deciding factors.

Impact of external uncertainties

Birta Pension Fund is a long-term investor and endeavours to mitigate or reduce risk by distributing assets between e.g. asset classes or countries. The aim is to take risks which yield returns according to level of risk taken. The Fund operates in an environment with fixed level of uncertainty that comes with accumulating assets to meet the Fund's liabilities. The impact of possible changes in assumptions regarding sensitivity analysis can be found in note 19 in the original Financial Statements and in the Annual Report.

ENDORSEMENT AND STATEMENT BY THE BOARD OF DIRECTORS AND THE MANAGING DIRECTOR

Expected development and prospects of the Fund

Birta Pension Fund will continue to aim at increasing the value of its assets in accordance with its investment policy which can be found on the Fund's website. The increase in required contributions has decreased the pension burden somewhat and this trend is expected to continue. The removal of capital controls increases the Fund's ability to mitigate risk through investments in foreign markets. The ratio of foreign assets at year-end is 28.3% according to Key Indicators in the Financial Statements.

The Board of Directors and Managing Director of the Fund hereby confirm these annual Financial Statements with their signatures.

Reykjavík, 28 March 2019.

Board of Directors

Jakob Tryggvason
Chairman of the Board

Ingibjörg Ólafsdóttir
Vice-Chairman

Davíð Hafsteinsson

Guðrún Elfa Hjörleifsdóttir

Guðrún Jónsdóttir

Gylfi Ingvarsson

Hrönn Jónsdóttir

Pálmar Óli Magnússon

Ólafur Sigurðsson
Managing Director

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Board of Directors and members of Birta pension fund

Opinion

We have audited the financial statements of Birta Pension Fund, which comprise the directors report, balance sheet as at December 31, 2018, the statement of changes in net assets for pension payments, statement of cash flows and statement of actuarial position for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the accompanying Financial Statements give a true and fair view of the financial position of Birta Pension Fund as at December 31, 2018, and of its financial performance, cash flows and actuarial position for the year then ended in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds and that the directors report includes applicable information in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds if not presented elsewhere in the Financial Statements.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the Financial Statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of Management and Those Charged with Governance for the Financial Statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the Financial Statements in accordance with the Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds, and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of Financial Statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the Financial Statements, management is responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the Financial Statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these Financial Statements.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.

Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.

Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.

Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Reykjavík, 28 March 2019.

PricewaterhouseCoopers ehf.

Kristinn Kristinsson

State Authorized Public Accountant

STATEMENT OF CHANGES IN NET ASSETS FOR PENSION PAYMENTS 2018

Joint Statement for Mutual Pension Division, Private Pension Division and Specified Personal Pension Division

	2018	2017
PREMIUMS		
Members	5,020,843	4,867,829
Employers	12,514,841	10,558,308
Transfer of rights and repayments	(23,089)	(38,050)
	17,512,595	15,388,087
Special supplementary contributions	167,357	155,169
	17,679,951	15,543,256
PENSIONS		
Total pensions	11,051,025	10,141,129
Contribution to Rehabilitation Fund	112,310	101,597
Direct expenses relating to disability pensions	4,211	4,009
Pension from Social Insurance Administration	(2,081)	(2,494)
	11,165,466	10,244,241
INVESTMENT INCOME		
Net income from holdings in companies and funds	3,654,616	11,801,125
Net income from bonds	14,471,370	11,486,185
Net income from derivatives	0	(26,409)
Net income from time deposits	225,995	137,650
Net income from cash and bank deposits	193,438	122,480
Net income from premiums and other receivables	120,723	108,823
Other investment income	25,225	69,844
Investment expenses	(259,318)	(265,555)
	18,432,048	23,434,143
OPERATING EXPENSES		
Office and management expenses	716,169	745,418
Cost of merger	0	17,602
	716,169	763,020
Increase in net assets for the year	24,230,364	27,970,138
Net assets from previous year-end	348,122,488	320,152,350
Net assets for pension payments at year-end	372,352,851	348,122,488

BALANCE SHEET AS AT 31 DECEMBER 2018

Joint Statement for Mutual Pension Division, Private Pension Division and Specified Personal Pension Division

	31.12.2018	31.12.2017
ASSETS		
INVESTMENTS		
Holdings in companies and funds	145.512.643	138.031.208
Bonds	215.746.947	197.167.882
Time deposits	4.250.812	4.007.952
Other investments	13.140	164.060
	365.523.542	339.371.102
RECEIVABLES		
Premiums receivables	2.295.716	2.128.564
Other receivables	60.121	470.715
	2.355.838	2.599.278
OTHER ASSETS		
Operating assets	30.532	35.659
Cash and cash equivalents	4.910.980	6.544.139
	4.941.512	6.579.798
Total assets	372.820.891	348.550.178
LIABILITIES		
Cost incurred and accrued income	98.092	88.620
Other liabilities	369.948	339.070
	468.040	427.691
Net assets for pension payments at year-end	372.352.851	348.122.488
Division of net assets for pension payments		
Mutual Pension Division	357.229.217	334.321.422
Private Pension Division	14.705.911	13.721.118
Specified Personal Pension Division	417.723	79.948
	372.352.851	348.122.488

STATEMENT OF CASH FLOWS 2018

Joint Statement for Mutual Pension Division, Private Pension Division and Specified Personal Pension Division

	2018	2017
INFLOW		
Premium received	17,473,715	15,000,944
Interest income on cash and receivables received	376,402	363,036
Other inflow	469,911	220,101
	18,320,027	15,584,081
OUTFLOW		
Pension paid	11,163,784	10,230,797
Operating expenses paid	697,741	754,123
Investment in operating assets	2,478	25,716
Other outflow	0	243,083
	11,864,003	11,253,719
	6,456,025	4,330,362
INVESTMENT TRANSACTIONS		
Received income from holdings in companies and funds	2,723,349	2,396,743
Investments in holdings in companies and funds	(23,847,808)	(24,101,189)
Holdings sold in companies and funds	17,138,398	24,516,307
Installments on bond principals and interest	22,498,141	22,418,856
Investments in bonds	(38,658,978)	(42,098,877)
Bonds sold	11,987,562	12,427,000
Derivatives settled	0	0
Investment in time deposits	(287,989)	(783,650)
Reimbursed time deposits	45,129	933,532
Other investments sold	182,425	932,083
	(8,219,772)	(3,359,194)
(Decrease) increase in cash and cash equivalents	(1,763,747)	971,168
Effects of exchange rate fluctuations on cash held	130,588	(22,452)
Cash and cash equivalents at beginning of year	6,544,139	5,595,423
Cash and cash equivalents at year-end	4,910,980	6,544,139

STATEMENT OF ACTUARIAL POSITION

	Accrued liabilities	31.12.2018 Future liabilities	Total liabilities
ASSETS			
Net assets for pension payments	357.229.217	0	357.229.217
Dif. in book value and net present value of bonds	(482.946)	0	(482.946)
Dif. in book value and valuation of holdings in listed companies	(1.195.674)	0	(1.195.674)
Net present value of future operating expenses	(7.783.266)	(9.076.915)	(16.860.181)
Net present value of future premiums	0	225.502.921	225.502.921
	347.767.330	216.426.006	564.193.336
LIABILITIES			
Old age pension	326.962.658	183.491.781	510.454.439
Disability pension	21.877.622	16.120.313	37.997.935
Spouses' pension	25.172.912	9.947.991	35.120.903
Children's allowance	194.342	1.341.175	1.535.517
Family pension	0	1.732.483	1.732.483
	374.207.535	212.633.743	586.841.278
Net assets in excess of liabilities	(26.440.204)	3.792.263	(22.647.942)
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	(5,95%)	1,36%	(3,44%)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	(7,07%)	1,78%	(3,86%)
	Accrued liabilities	31.12.2017 Future liabilities	Total liabilities
ASSETS			
Net assets for pension payments	334.321.422	0	334.321.422
Dif. in book value and net present value of bonds	1.429.559	0	1.429.559
Dif. in book value and valuation of holdings in listed companies	(2.695.626)	0	(2.695.626)
Net present value of future investment expenses	(2.526.086)	0	(2.526.086)
Net present value of future operating expenses	(6.588.226)	(7.055.092)	(13.643.318)
Net present value of future premiums	0	189.170.841	189.170.841
	323.941.042	182.115.750	506.056.792
LIABILITIES			
Old age pension	294.595.518	149.918.999	444.514.517
Disability pension	24.084.674	17.207.955	41.292.629
Spouses' pension	25.441.932	9.171.802	34.613.735
Children's allowance	312.872	1.666.123	1.978.995
Family pension	0	1.707.167	1.707.167
	344.434.996	179.672.046	524.107.042
Net assets in excess of liabilities	(20.493.954)	2.443.704	(18.050.250)
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	(7,59%)	3,12%	(4,09%)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	(5,95%)	1,36%	(3,44%)

KEY INDICATORS

MUTUAL PENSION DIVISION

	2018	2017	2016	2015	2014
Rate of return					
Net real rate of return*	1,74%	5,23%	(1,49%)	8,48%	6,79%
Average net real rate of return last five years*	4,09%	4,86%	5,33%	6,07%	4,60%
Average net real rate of return last ten years*	3,30%	0,48%	0,47%		
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	33,28%	34,96%	33,36%	33,84%	28,97%
Listed bonds	38,00%	39,13%	40,58%	39,70%	42,96%
Mortgage loans	19,10%	16,71%	14,65%	13,48%	13,90%
Unlisted holdings in companies and funds	7,47%	6,74%	8,90%	10,95%	12,19%
Unlisted bonds	1,97%	2,21%	1,89%	1,19%	1,00%
Time deposits	0,18%	0,19%	0,50%	0,58%	0,57%
Other investments	0,00%	0,05%	0,12%	0,26%	0,42%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Investment in securities by currencies					
Securities in ISK	71,70%	72,31%	76,12%	74,21%	74,55%
Securities in other currencies	28,30%	27,69%	23,88%	25,79%	25,45%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Number of					
Average number of paying fund members	16.284	15.882	15.927	14.808	14.765
Total number of paying fund members	18.806	18.789	18.470	18.128	18.008
Number of pensioners	13.789	12.944	12.058	11.797	11.066
Number of full members at year-end	96.412	94.866	93.000	91.234	89.956
Staff (full-time equivalent position)	28,4	30,1	30,5	29,9	31,1
Amounts adjusted to inflation (in millions of ISK)					
Premiums	16.506	15.252	13.573	12.289	11.057
Pension payments	10.607	9.991	9.271	9.536	8.336
Investment income	17.681	23.470	2.626	32.617	22.164
Office and management expenses	673	734	771	695	670
Increase in net assets for pension payments	22.908	27.979	6.158	34.889	24.159
Pension payments					
Old age pension	78,73%	77,46%	75,86%	74,03%	73,26%
Disability pension	12,88%	13,49%	14,31%	15,62%	16,13%
Spouses' pension	7,55%	8,16%	8,96%	9,38%	9,75%
Children's allowance	0,64%	0,74%	0,75%	0,65%	0,70%
Family pension	0,20%	0,15%	0,11%	0,32%	0,16%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

KEY INDICATORS

MUTUAL PENSION DIVISION, CONT.

	2018	2017	2016	2015	2014
Other financial indicators					
Pensions as % of premiums	64,26%	65,50%	69,20%	77,40%	77,70%
Operating expenses as % of premiums	4,08%	4,81%	5,11%	5,84%	6,12%
Investment income as % of average asset position	5,11%	14,07%	0,96%	10,00%	7,70%
Operating expenses as % of average asset position	0,19%	0,22%	0,22%	0,22%	0,24%
Financial position based on actuarial valuation					
Net assets in excess of total liabilities	(3,86%)	(3,44%)	(4,10%)	0,00%	(3,80%)
Net assets in excess of accrued liabilities	(7,07%)	(5,95%)	(7,60%)	(2,55%)	(7,75%)

* Historical net real rate of return is the weighted average for rate of return for Stafir Pension Fund and United Pension Fund

PRIVATE PENSION DIVISION

DEPOSIT PLAN

Rate of return

Net nominal return	5,33%	3,70%	3,89%	3,89%	2,80%
Net real rate of return	2,02%	1,93%	1,76%	1,86%	1,75%
Average net real rate of return last five years	1,87%	1,82%	1,81%	2,00%	2,18%
Average net real rate of return last ten years	2,15%	2,75%	3,19%	3,44%	

Investment securities

Time deposits	100%	100%	100%	100%	100%
Securities in ISK	100%	100%	100%	100%	100%

Number of

Average number of paying fund members	660	634			
Number of full members at year-end	4.639	3.235			
Number of pensioners	187	145			

BONDS PLAN

Rate of return

Net nominal return	6,92%	7,36%	8,05%	5,91%	4,81%
Net real rate of return	3,55%	5,53%	5,83%	3,84%	3,74%
Average net real rate of return last five years	4,51%	4,44%	4,01%	2,83%	2,13%
Average net real rate of return last ten years	2,75%	1,19%	1,19%	1,22%	

KEY INDICATORS

PRIVATE PENSION DIVISION, CONT.

	2018	2017	2016	2015	2014
BONDS PLAN, CONT.					
Investment securities					
Listed bonds	81,49%	79,50%	78,28%	74,86%	71,33%
Mortgage loans	18,37%	19,26%	21,15%	23,91%	22,25%
Unlisted holdings in companies and funds	0,00%	0,06%	0,02%	0,64%	0,66%
Unlisted bonds	0,14%	1,18%	0,55%	0,60%	0,62%
Other investments	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	5,15%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Investment in securities by currencies

Securities in ISK	100%	100%	100%	100%	100%
-------------------	------	------	------	------	------

Number of

Average number of paying fund members	1.097	1.130
Number of full members at year-end	13.613	12.337
Number of pensioners	155	189

MIXED PLAN

Rate of return

Net nominal return	2,05%	7,46%	2,24%	12,71%	6,66%
Net real rate of return	(1,17%)	5,63%	0,14%	10,51%	5,57%
Average net real rate of return last five years	4,06%	7,24%	8,00%	7,87%	6,13%
Average net real rate of return last ten years	4,94%	2,89%	2,44%	3,39%	

Investment securities

Listed holdings in companies and funds	54,43%	53,46%	52,03%	51,50%	55,28%
Listed bonds	40,67%	41,29%	42,33%	42,69%	37,36%
Mortgage loans	2,61%	2,70%	4,11%	4,13%	4,48%
Unlisted holdings in companies and funds	0,00%	0,36%	0,28%	0,76%	1,21%
Unlisted bonds	2,29%	2,19%	1,25%	0,91%	1,03%
Other investments	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,64%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Investment in securities by currencies

Securities in ISK	57,30%	58,53%	68,23%	68,68%	67,45%
Securities in other currencies	42,70%	41,47%	31,77%	31,32%	32,55%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Number of

Average number of paying fund members	574	585
Number of full members at year-end	16.077	13.482
Number of pensioners	65	105

KEY INDICATORS

SPECIFIED PERSONAL PENSION DIVISION

	2018	2017
Rate of return		
Net nominal return	0,02%	0,21%
Net real rate of return	(3,13%)	(1,14%)
Investment securities		
Listed holdings in companies and funds	100,00%	100,00%
Investment in securities by currencies		
Securities in ISK	60,92%	56,05%
Securities in other currencies	39,08%	43,95%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>
Number of		
Average number of paying fund members	1.482	580
Number of full members at year-end	1.565	1.269
Number of pensioners	21	1

LÍFEYRISJÓÐUR

Sundagörðum 2 | 104 Reykjavík | 480 7000 | birta.is